

DELITEV OD V SMISLU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Opis delovnih nalog

Že znana stališča iz zakona o združenem delu nas postavljajo pred nalogo, da v procesu uveljavljanja določil o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov ocenimo sedanje stanje na teh področjih in oblikujemo sprejemljive izhodiščne osnove, skladne z zakonom o združenem delu, ki bodo kasneje omogočale nadaljnje dopolnjevanje ustreznih samoupravnih splošnih aktov oziroma sporazumov.

Osnovni namen pri uveljavljanju zakona o združenem delu je ureditev dohodkovnih odnosov. V teh pa je predvsem važna kategorija skupnega prihodka in dohodka, njegovo oblikovanje, planiranje, morebitna rast ali padanje. Iz dohodka oblikovan čisti dohodek pa vsebuje kot svoj največji sestavni del maso za osebne dohodke.

Iz te povezanosti lahko zaključimo, da moramo delavci, ko ugotavljamo sredstva za osebne dohodke, upoštevati uspešnost gospodarjenja in od tega odvisno višino čistega dohodka. To pa pomeni, da oblikovanje mase osebnih dohodkov ni izključno vezano samo na čisti dohodek, ampak tudi na gospodarjenje s sredstvi skupnega prihodka.

Prav zato morajo biti tudi kazalci o uspešnosti gospodarjenja vezani ne na čisti dohodek, ampak jih moramo vezati na kategorijo, predno pridemo do čistega dohodka. Največkrat uporabljeni tovrstni kazalci so:

- produktivnost (kot dohodek na delavca),
- ekonomičnost (kot celotni dohodek na porabljena sredstva),
- rentabilnost (kot dohodek na povprečno porabljena sredstva).

Te kazalce gospodarjenja je treba vezati na planirane osnove.

Seveda pa h kvalitetnejšim odnosom prispevajo predvsem tisti kazalci, ki jih vsebuje 140. člen zakona o združenem delu.

Poleg materialno-fizičnih kazalcev se v primeru razporejanja čistega dohodka največkrat uporablja ustreznejše finančne kazalce.

Iz sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka bomo ob upoštevanju rezultatov gospodarjenja dobili razporeditev čistega dohodka na sredstva za:

- osebne dohodke in skupno porabo,
- razširitev materialne osnove,
- rezerve.

V tej dokaj grobo opisani vzročni povezanosti osnovnih ekonomskih kategorij s potrebnimi sredstvi za osebne dohodke pa morajo biti prisotne osnove (ceniki, normativi, plani, itd.). Kot izhodišče je treba zajeti sedanje stanje teh osnov in ga smiselno uporabiti v nadaljnjem procesu razčiščevanja dohodkovnih odnosov ter ga dopolnjevati do željene kvalitete.

Tudi na področju sredstev osebnih dohodkov bomo morali upoštevati določene osnove oziroma elemente dosedanjega sporazuma in jih z dopolnitvami uporabiti tako, da se bomo v prihodnji politiki delitve osebnih dohodkov čim bolj približali načelu nagrajevanja po delu. Če naj se to nagrajevanje dosledno veže na izvršeno število in kakovost delovnih nalog ob upoštevanju uspešnosti pri gospodarjenju, moramo te naloge opredeliti po njihovi zahtevnosti od enostavne do več ali manj sestavljene, na pogoje v okolju, v katerih se naloga izvaja, na odgovornost in napor.

Skupek nalog in opravil, ki jih opravlja posameznik ali skupina, smo do sedaj imenovali delovno mesto in ga opredelili z določenim nazivom (npr. ključavničar, kurir, projektant, vodja oddelka itd.) ter mu že po tem nazivu dodelili osnovo za osebne dohodke praviloma po najzahtevnejših nalogah delovnega mesta ne glede na to, ali jih sploh opravlja, kolikokrat jih opravlja in kako. Količina in kvaliteta sta bila upoštevana in merjena najbolj dosledno (če izvzamemo izrednost norm) v skupinah t. im. normskih del, tj. na proizvodnem področju. Na ostalih področjih so dela sicer oce-

njena (osebna ocena), vendar ohlapno.

Za prehod na doslednejše nagrajevanje po delu je treba kot osnovni sestavni del sporazuma o delitvi osebnih dohodkov sestaviti katalog nalog in opravil.

Katalog nalog in opravil je akt, ki vsebuje seznam in opis delovnih nalog.

Osnova za sestavo kataloga nalog in opravil je t. im. opis ali snemanje, ki se izvede lahko z metodo intervjuja, oziroma v fazi popisa na osnovi aktivnega sodelovanja neposrednih poznavalcev teh del.

Strokovne službe pripravijo ustrezna navodila in obrazce in skupno s komisijami za oblikovanje sporazuma v TOZD in DS spremljajo organizacijo popisa in nudijo ustrezno pomoč. Ta faza popisa se je pri nas že pričela in mora biti končana do konca meseca novembra.

To pa je šele začetek dela. Katalog nalog in opravil služi za vrednotenje zahtevnosti dela, kar je še zahtevnejša in dolgoročnejša naloga.

Vrednotiti vsako nalogo posebej in jo časovno opredeliti bo stalna naloga pri izpolnjevanju že sprejetega sporazuma. Tu čaka strokovne službe zajetno in dolgoročno delo. V prehodnem obdobju pa bomo morali uporabiti vrednotenje, vsebovano v sporazumu iz decembra 1975. Z gotovostjo lahko trdimo, da so razmerja po tem sporazumu med poklicnimi skupinami 90 % ustrezna in je zato tak prehodni kompromis dopusten, sicer pa je tudi edino možen.

Če govorimo o prehodni prilagoditvi opisanih nalog na že obstoječa razmerja, pomeni to nadaljnjo uporabo RR (razporeditvenih razredov) in moramo ob enakih rezultatih gospodarjenja maso osebnih dohodkov ohraniti na isti ravni kot leta 1977. Sporazum sam ne more in ne sme pomeniti povečanja sredstev za osebne dohodke. Povečanje je možno samo ob povečanju dohodka na zaposlenega, oziroma če je ob prej omenjenih kazalcih stopnja rasti pozitivna.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob izteku letošnjega jubilejnega leta smo k mnogim prireditvam in proslavam dodali še eno. S kulturno prireditvijo, ki smo jo pripravili v naših proizvodnih prostorih, smo proslavili 60-letnico oktobrske revolucije in letošnji dan republike. Proslava je bila še posebno svečana, saj je naša delovna organizacija prejela visoko odlikovanje predsednika Tita

Red dela z rdečo zastavo

V tridesetih letih obstoja smo dosegli vrsto uspehov na delovnem, samoupravnem in družbenopolitičnem področju. Težko bi bilo sedaj naštetati vse pomembne dosežke dosedanjega razvoja tega giganta strojegradnje, toda zagotovo smo si edini, da proizvodi litostrojskih delavcev niso bili samo temelj družbenoekonomskega razvoja naše socialistične dežele, temveč tudi okno Jugoslavije v svet, saj smo postali znani in ugledni proizvajalci investicijske opreme tudi na mednarodnem trgu.

Izdelke, ki smo jih izdelali v Litostroju, lahko najdemo v mnogih državah na vseh kontinentih sveta, od tega jih je izredno veliko prav v državah v razvoju.

Za izgradnjo industrije je bila nujno potrebna energija, za proizvodnjo le-te pa tudi vodne turbine, ki smo jih v Litostroju izdelali kar precej. Danes skoraj 40 % vse električne energije, ki jo pridobivamo v Jugoslaviji, dajejo litostrojske turbine. Velike površine nerodovitne zemlje pri nas in v svetu so bile spremenjene v rodovitne s pomočjo naših črpalnih postaj, v veliko domov je pritekla voda, ki jo črpajo črpalke, izdelane v Litostroju.

S ponosom lahko ugotavljamo, da iz leta v leto dosegamo večje proizvodne rezultate, kar kaže, da smo delavci Litostroja enotni in ustvarjalni. Vse to se odraža tudi v aktivnosti samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij na vseh področjih, še najbolj pa pri uresničevanju določil zakona o združenem delu. Napredne ter organizirane socialistične sile postavljajo pred nas nove, še bolj odgovorne naloge. Odlikovanje, katerega smo prejeli, nas obvezuje, da moramo biti še naprej v prvih vrstah boja za nove socialistične in samoupravne proizvodne odnose.

Razvijati moramo proizvodne sile, da bi lahko povečali proizvodnjo, dosegli večjo proizvodnost ter kvaliteto in bili s tem konkurenčni na domačem in svetovnem trgu. Skladno s tem moramo ustvarjati takšen prihodek, ki nam bo zagotovil pospešen razvoj delovne organizacije ter omogočil osebni in družbeni standard delavcev Litostroja.

Prav gotovo si bomo vsi še naprej prizadevali, da bomo opravičili prejeto odlikovanje, in delali tudi vnaprej tako, kot smo si zažrtali že zdavnaj.

Ivo Jarc

29. november

Drugo zasedanje Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ), 29. novembra 1943, v Jajcu predstavlja najpomembnejši mejnik v razvoju narodnoosvobodilnega gibanja v Jugoslaviji.

To je datum nastanka nove Jugoslavije, demokratične zveze enakopravnih narodov, ki žive v Srbiji, Hrvatski, Sloveniji, Makedoniji, Črni gori, Bosni in Hercegovini.

Z avnojskimi sklepi je mala država in njeni narodi z večnega obrobja mednarodnih odločanj prišla v samo središče porajanja in nastajanja nove osvobodilne in socialistične epohe pod vodstvom komunistične partije in tovariša Tita. Prav Titu je uspevalo in mu zmerom znova uspeva, da skladno združi aktualne naloge z zgodovinskimi težnjami delavca, revolucionarno taktiko in strategijo partije pa s človekovimi koristmi in razrednimi cilji.

Avnojski sklepi so tudi uglasili nadaljnjo pot socialistične revolucije, katere smisel in cilj je človek, osvobojen vseh spon, pot, po kateri je edino mogoče priti do te svobode, pot poosebljeno v socialističnem samoupravljanju, v katerem delavski razred in delovni ljudje v vsem odločajo o svojem življenju in o sadovih svoje ustvarjalnosti. Uveljavljanje nove ustave in zakona o združenem delu je logično nadaljevanje procesa, ki je bil začrtan pred 35. leti.

Z avnojskimi sklepi so bile odpravljene vse možnosti manipulacij z Jugoslavijo, zato zasedanje AVNOJ pomeni tudi mednarodno priznanje nove Jugoslavije. Še več, odprta je bila samostojna pot socialistične Jugoslavije in nova stran v mednarodnih odnosih.

Jugoslavija je postala najdoslednejši zagovornik miru, pobudnik gibanja neuvrščenosti in ena vodečih dežel neuvrščenega sveta, predsednik Tito pa državljani sveta.

Vukosav Živković

Slovesno okrašena hala livarne jeklene litine je bila komaj dovolj velika, da je sprejela vse Litostrojske, ki so se udeležili veličastne proslave

Uspešni zbori delavcev

Na zborih delavcev 4. 11. 1977 smo delavci potrjevali samoupravne sporazume, ki so zelo pomembni za naš nadaljnji samoupravni in družbenopolitični razvoj v temeljnih organizacijah in delovni organizaciji kot celoti.

1. Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo je nov samoupravni splošni akt, ki ga uvaža zakon o združenem delu (ZZD). Ta akt je v temeljni organizaciji osnovni akt, saj morajo biti z njim skladni vsi samoupravni splošni akti (612. člen ZZD). V razpravah in priporočilih o osnutku tega samoupravnega akta je bilo poudarjeno, da naj ne bi bil prezahteven, saj le tako omogoča delavcem ob organiziranju temeljne organizacije sorazmerno enostanovitno vse tiste elemente, ki opreduje postopek. Vendar pa mora delujejo družbenoekonomski položaj delavcev, v tolikšnem obsegu, da je to resnično temeljni akt. Izhajajoč iz tega smo opredelili, da v sporazumu ne kaže ponavljati določb zakona in gospodarsko odločitev, zlasti o združenem delu, temveč naj vsebuje čim več naših last-

nih rešitev in opredelitev posebnosti temeljne organizacije. Ta samoupravni sporazum smo sprejeli v vseh temeljnih organizacijah in temelji na določbi člena 121/3 ustave SFRJ. Gre za sporazum, ki ga sklenemo delavci med seboj in sklenjen je, če z njim soglaša večina delavcev, kar je bilo tudi potrjeno.

Vsebinska samoupravnega sporazuma je skopo izražena v določbi 336. člena ZZD (delno tudi 337. člen ZZD), vendar se bodo določbe nujno ponavljale v drugih samoupravnih splošnih aktih, saj je dana zahteva po medsebojni skladnosti. Ta samoupravni sporazum naj bi bil sicer splošnega značaja, vendar hkrati tako širok oziroma vsebinsko bogat, da je moč v njem najti iztočnico za vsako samoupravnost za konkretno posameznih odnosov, ki jih bomo morali opredeliti v različnih samo-

upravnih sporazumih in samoupravnih splošnih aktih.

V tem samoupravnem sporazumu smo podrobneje opredelili:

- a) dejavnost temeljne organizacije,
- b) osnove za uresničevanje družbenoekonomskih odnosov v TOZD, zlasti:
 - upravljanje in razpolaganje s sredstvi TOZD,
 - uresničevanje samoupravljanja,
 - planiranje,
 - razpolaganje z dohodkom in čistim dohodkom,
 - delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,
- c) osnove za urejanje delovnih razmerij,
- d) osnove za združevanje dela in sredstev v delovni organizaciji in drugih oblikah združevanja,
- e) osnove za obveščanje delavcev,
- f) prehodne in končne določbe.

2. Drugi temeljni samoupravni sporazum, ki je potreben za registracijo TOZD, je o razdelitvi sredstev, pravic in obveznosti na TOZD. Za pripravo tega samoupravnega sporazuma smo na zborih delavcev 23. 4. 1977

Na zborih delavcev smo sprejeli nekaj pomembnih samoupravnih sporazumov

izvolili komisijo, ki je pripravila ta samoupravni akt z vsemi prilogi in delitveno bilanco po analitičnih kontih.

Samoupravni sporazum o razdelitvi sredstev, pravic in obveznosti obsega:

- splošne določbe,
- osnove in merila za razporeditev sredstev,
- osnove in merila za razporeditev pravic in obveznosti,

— končne določbe.

Osnovno vodilo za delo komisije o razdelitvi sredstev, pravic in obveznosti med temeljnimi organizacijami je 333. člen ZZD.

3. Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v letih 1977 do 1982 je zasnovan na podlagi 81. člena ZZD in člena samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, z namenom, da v okviru svojih srednjeročnih planov z investicijami sredstev zagotovimo pogoje za večjo in rentabilnejšo proizvodnjo in s tem tudi pogoje za nadaljnji in uspešnejši razvoj delovne organizacije.

Vse tri omenjene samoupravne sporazume bomo delavci sprejeli z osebnim izjavljanjem na referendumu.

4. Vsi zbori delavcev so po predhodni obravnavi sprememb in dopolnil sprejeli oziroma potrdili samoupravni sporazum o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil.

Peta točka dnevnega reda je bila v proizvodnih TOZD umaknjena z obrazložitvijo, da je potrebno ob pripravi novih samoupravnih normativnih aktov upoštevati htenja širše družbene skupnosti, da delavci športniki združujejo delo z delavci TOZD, kar bi bil naš prispevek k razvoju kvalitetnega športa. Ko bo to samoupravno dogovorjeno, bomo sodelovanje poglabili.

Namesto te točke dnevnega reda smo volili komisije za pripravo samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev za osebne dohodke, ki mora stopiti v veljavo najpozneje s 1. januarjem 1978. Delo komisije bo usmerjala strokovna služba, njen predstavnik pa se bo povezoval v koordinacijski organ na ravni delovne organizacije.

S. V.

I. Sabol

IZ MARKSISTIČNE LITERATURE

EDVARD KARDELJ:

Sredstvo revolucionarne preobrazbe

Knjiga »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« sodi med tista temeljna dela tovariša Edvarda Kardelja, ki pomenijo bistven prispevek k obogatitvi marksistično leninistične znanstvene misli. Gre za znanstveno delo, ki z avtentično analizo značaja socialističnega samoupravljanja širi meje revolucionarne preobrazbe ter spodbuja boj za osvoboditev človeka in družbe. Ta knjiga se uvršča med klasična dela marksistične literature o teoriji države in partije. Osnovno delo s tega področja je Marksova in Engelsova pritična analiza razrednih bojev v Franciji in Nemčiji 1849—1851 ter analiza Pariške komune.

Leninovo delo »Država in revolucija« pa je prav tako zasnovano na izkušnjah Pariške komune ter na osnovah ruske revolucije 1905—1906 ter socialistične revolucije v letu 1917 oziroma na njenih razvojnih perspektivah.

Rezultat naše socialistične revolucije in njen razvoj pa so dobili svojo znanstveno obdelavo prav v tej Kardeljevi knjigi. Njen opis je v celoti posvečen analizi in razvoju naše socialistične revolucije. Knjiga se pojavlja kot sinteza skoraj 30-letnega razvoja našega socialističnega samoupravnega sistema in dokazuje njegovo življenjsko moč ter sposobnost razreševanja osnovnih problemov našega življenja in razvoja. Obenem predstavlja tudi analizo rezultatov in zgodovinsko potrditev naše specifične poti.

V knjigi so obravnavani glavni problemi, protislovja ter glavne smeri, naloge in odgovorni družbeni in politični nosilci razvoja socialističnega samoupravljanja. Hkrati so opredeljene tudi naloge socialističnih subjektivnih sil v celoti, sestava teh sil, njihova vloga in odgovornost v skupnem delovanju.

Obravnavano gradivo daje osnovne karakteristike političnih sistemov sodobnih razvitih držav, gledane skozi prizmo razvoja socialistične samoupravne demokracije, kaže pa tudi na njihovo vlogo, moč in nemoč pri razreševanju protislovij in nasprotij sodobnega sveta, predvsem odtujenosti in nemoči človeka proti ogromnim koncentracijam odtujenosti centrov moči in opozarja nav se bolj zaostren razredni boj ter na sile, ki v tem boju delujejo. Poleg tega analizira vlogo konservativnih sil buržoaznega sveta ter daje globoko analizo političnih sistemov in smeri v mednarodnem delavskem gibanju.

Knjiga ima zaradi globine in mednarodnega pomena naše revolucije trajno vrednost in presega današnji čas ter bo zanesljiva teoretična osnova še mnogim pokolenjem v našem družbenem razvoju ter orientacija za aktivnost v sodobnem mednarodnem delavskem in komunističnem gibanju.

Revolucionarne spremembe v družbenoekonomskih in samoupravnih odnosih, ki smo jih izvršili po desetem kongresu ZKJ ter po sprejetju ustave in jih uzakonili z zakonom o združenem delu, terjajo, da se tudi politični sistem hitreje prilagaja tem novim družbenim odnosom in razmeram. Novim potrebam pa se mora prilagajati tudi vloga organiziranih socialističnih subjektivnih sil, to je zveze komunistov, SZDL, sindikata, ZSM in zveze združenj borcev. Danes imamo torej na področju izgradnje političnega sistema socialističnega samoupravljanja prav tako zahtevne naloge kot pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu oziroma na področju družbenoekonomskih in proizvodnih odnosov. Gre za stalno dograjevanje našega političnega sistema, kjer se danes porajajo vprašanja in problemi celotnega družbenega razvoja. Razreševanje teh vprašanj pa pomeni izpopolnjevanje političnega sistema na temeljih delegatskih razmerij pluralizma samoupravnih interesov delavcev, delovnih ljudi in občanov.

Z ozirom na to, da so problemi nadaljnjega razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja dolgoročneга značaja, je predsedstvo CK Zveze komunistov Jugoslavije na svoji 30. seji zavze- lo jasna stališča do ključnih problemov nadaljnjega razvoja političnega sistema. Knjiga tovariša Kardelja pa je, v pripravi na 11. kongres ZKJ in 8. kongres ZKS, močno orožje za praktično in teoretično idejnopolično akcijo zveze komunistov in vseh organiziranih socialističnih sil družbene zavesti v boju za uresničevanje ustavno začrtane poti socialističnega samoupravljanja.

J. E.

Prihodnjič: O smereh razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja — prvi dve poglavji.

Naš sistem samoupravnega odločanja lahko izvedemo le z udeležbo vseh delavcev

Opis delovnih nalog

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ti kazalci bodo tudi osnova za spreminjanje vrednosti točke. Stopnja razvitosti dohodkovnih odnosov med TOZD in DS v naši delovni organizaciji bo pokazala, kdaj lahko začnemo upoštevati različno vrednost točke med TOZD. Verjetno bo za začetek enotna vrednost točke na ravni DO še najbolj sprejemljiva in smotrna. Delavčev osebni dohodek mora biti merljiv oziroma ocenljiv in je odvisen od njegovega konkretnega učinka oziroma količine, kvalitete in gospodarnosti.

V razvitejših odnosih delitve pa bo treba vplivnost teh kriterijev uporabiti različno pri različnih skupinah delavcev v poslovnem procesu z ozirom na njihovo vlogo in vpliv na posamezne kriterije (normski delavci, vodstveni, priprava itd.). Kako pa je s kategorijo stalnostnega dodatka kot dohodka na delovna leta v Litostroju in dodatka za »minulo delo« kot dodatka na skupna delovna leta? Oba ostaneta še naprej sestavni del delavčevega osebnega dohodka kot še vse kategorije iz sindikalne liste, dokler ne bo ta spremenjena oziroma usklajena z določili zakona o združenem delu.

Tako bo delavčev osebni dohodek sestavina naslednjih elementov: količina in kvaliteta + uspešnost gospodarjenja + dodatki na pogoje dela + dodatek na stalnost + dodatek na »minulo delo«.

Iz vrste razprav ob problemih prilagajanja obstoječih in novih sporazumov zakonu o zdru-

ženem delu je prevladalo mnenje, da so izrazi kot delovno mesto, sistemizacija, strokovna izobrazba, analitična ocena ohranili svojo uporabnost kot organizacijsko tehnični elementi, ne pa kot osnovni neposredni kriteriji za določitev osnove oziroma delavčevega osebnega dohodka.

SPREMEMBE V OBČINSKEM STATUTU

Že v letu 1976 je bil sprejet statut občine Ljubljana-Siška, ki pa je bil pisan na podlagi ustave in ni bil v celoti usklajen. Zato ga je bilo treba s sprejemom zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov dopolniti. Dopolnitev statuta je pogojena tudi s triletnimi izkušnjami delegatskega sistema.

Na osnovi izkušenj delovanja delegatskega sistema v družbenopolitičnih skupnostih SIS in izvršnega sveta ter celotnega družbenopolitičnega sistema je bilo potrebno vnesti dopolnila statuta. Statut je sedaj dopolnjen, vnesena pa so nekatera nova poglavja. Največ sprememb je v poglavjih, ki obravnavajo družbeno planiranje, varstvo človekovega okolja, ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, sredstva za skupne in splošne potrebe, družbeno varstvo samoupravnih pravic, nadzorstvo nad zakonitostjo organizacij združenega dela ter samoupravnih organizacij in skupnosti, krajevno skupnost, skupščinski sistem, referendum in druge oblike občnega javnega izjavljanja ter javno razpravo, pristojnosti in delo zborov občinske skupščine.

Nov statut je veliko obširnejši, saj so vnesena vsa določila sistemskih zakonov, ki obravnavajo posamezna poglavja statuta, ki je razdeljen v 14 poglavij. Največ sprememb je vnesenih iz zakona o združenem delu, ki kompleksno obravnava družbenoekonomske in družbenopolitične odnose v združenem delu. Nekateri spremembe pa so pogojevale tudi zakon o osnovah družbenega planiranja, ljudski obrambi, družbeni samozasčiti in drugi.

Skladno s spremembami občinskega statuta je v razpravi tudi statut mesta Ljubljane. V statutu mesta morajo biti vnesene izkušnje delovanja delegatskega sistema in odnosi v mestni skupščini, izdelani na osnovi novih zakonskih predpisov, ki so sledili sprejetju ustave kot posebni družbenopolitični skupnosti. Uporabiti je potrebno tista določila iz ustave in zakonov, ki so osnova za določanje enotnih družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov ter zavde skupnega pomena. To so zadeve, ki jih občine poverjajo v izvrševanje skupščini mesta in njenim organom.

INVESTICIJSKI PROGRAM JE ODOBREN

Na svoji zadnji seji konec oktobra je izvršilni odbor Ljubljanske banke odobril investicijski program za proizvodnjo transportnih vozil v Litostroju v višini 216.000.000 din ter s tem sprožil zeleno luč za realizacijo investicije. Ta sklep izvršilnega odbora je plod večmesečnega sodelovanja investicijske skupine pri TOZD TVN in INSTITUTA za ekonomiko investicij pri centrali Ljubljanske banke. Naš investicijski program je bil eden prvih, narejenih v skladu z novim zakonom o investiranju, ki predpisuje dosti strožje kriterije pri izdelavi in ocenjevanju investicijskih elaboratov.

Celotna investicija znaša po predračunu, v katerega so vgrajene podrazdelitve in nekatere rezerve 456.980.000 din, od tega 299.786.000 za osnovna sredstva, 177.000.000 din za obratna sredstva, 18.610.000 za interkalarni

obresti in 21.584.000 din za energijski prispevek. Pri osnovnih sredstvih je predvideno 96.000.000 za gradbeno inštalacijska dela in 203.600.000 za stroje in drugo opremo.

Lastni delež investitorja znaša približno 52% celotne investicije in ga tvorijo:

— združena sredstva TOZD v Litostroju (vključno z obstoječo opremo)	143.000.000
— delež sovlagatelja po principu udeležbe po skupnem dohodku (TAM, METALNA)	50.000.000
— finančni in blagovni kredit pri nabavi opreme	48.000.000

Ostali del investicije pokriva posojilo Ljubljanske banke, dan z obrestno mero 8% in z odplačilnim rokom 8 let. Začetek odplačevanja je 30. 6. 1980.

V teku je sklepanje samoupravnih sporazumov o sovlaganju s partnerjem Metalco in Tamom. Povezovanje z Metalco sodi v širši sklop povezovanja trgovine in industrije, Tam pa je tradicionalni dobavitelj motorjev in drugih sklopov za transportna vozila. Z Ljubljansko banko in Metalco pa vzporedno iščemo najugodnejše kreditne linije za tujo opremo.

Investicijska skupina je skupaj z zunanjimi svetovalci izdelala obširen tender za razpis gradbeno-inštalacijskih del po sistemu »na ključ«, tako da bomo izbirali med ponudniki — izvajalci, oziroma njihovimi projekti v decembru in najugodnejšemu oddali gradbeno inštalacijska dela. Prej tega ni mogoče narediti, ker smo šele te dni dobili lokacijsko dovoljenje. Gradbena dela bodo stekla predvidoma v mesecu marcu prihodnje leto, končana pa bodo v začetku leta 1979.

Kako pripravljamo gospodarski načrt za l. 1978

Pri načrtovanju proizvodnega in poslovnega procesa za leto 1978 je nekaj novosti, katere je prinesel zakon o združenem delu. Tako moramo upoštevati dohodkovne odnose v skupnem proizvodni, statutarne spremembe v delovni organizaciji, razdelitev sredstev po tozdi, odpravo tako imenovane interne realizacije, nov kontni plan in srednjeročni načrt. Zaradi vsega navedenega imamo več administrativnega dela, vendar se s tem odločanje in odgovornost približujeta tistemu, ki neposredno ustvarja — delavec.

Začetek priprav za gospodarski načrt 1978 sega že v mesec avgust, ko smo skupaj s temeljnimi organizacijami odgovorili na vprašalnik izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana-Siška. Ta vprašalnik je vseboval naslednje podatke: plan 1977, ocena izvršitve leta 1977, načrt za leto 1978, in sicer celotni prihodek, zaposlenost, uvoz izvoz in investicije.

Na podlagi te analize smo v mesecu septembru na zahtevo Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje izpolnili skupno s tozdi anketne obrazce o načrtu uresničevanja srednjeročnega plana za leto 1978. Te obrazce je bilo treba izpolniti zav sak tozd, delovno skupnost in delovno organizacijo. Podatki so obsegali: oceno za leto 1977, načrt za leto 1978 in indeks povečanja.

Vsebinska te analiza je bila zelo zahtevna, saj je obsegala poleg ostalega: fizični obseg proizvodnje, povprečno število zaposlenih delavcev, povprečno uporabljena poslovna sredstva, izplačilo neto osebnih dohodkov, celotni prihodek, prihodek, dosežen na domačem trgu in tujem, prihodki, doseženi v delovni organizaciji, porabljena sredstva, dohodek, čisti dohodek, ki je razdeljen v potrošnjo (to so osebni dohodki in skupna poraba) ter akumulacijo (ki obsega sredstva za materialno razširitev dela in rezervo, amortizacijo po predpisanih stopnjah in nad predpisano stopnjo, skupna sredstva, prosta sredstva in izplačani povprečni mesečni dohodek). Predvideti smo morali tudi

kazalce uspešnosti poslovanja, katere predpisuje tudi zakon o združenem delu:

- ekonomičnost poslovanja (razmerje med celotnim dohodkom in porabljenimi sredstvi);
- dohodkovna produktivnost (razmerje med dohodkom in povprečno zaposlenimi);
- rentabilnost uporabljenih sredstev (razmerje med dohodkom in povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi);
- akumulativnost dohodka (razmerje med akumulacijo in dohodkom);
- akumulativnost čistega dohodka (razmerje med akumulacijo in čistim dohodkom).

Vse posredovane podatke je zbral širok krog ljudi iz temeljnih organizacij in strokovnih služb. Vendar pa so bili ti podatki samo ocenjeni, ker še ni bila obračunana proizvodnja za tretje četrtletje. Sedaj tozdi pripravljajo konkretne zadolžitve za leto 1978 na podlagi bilance uspeha za tretje četrtletje.

NOVICA

• 29. oktobra je bila razširjena seja komisije za spremljanje in izvajanje zakona o združenem delu. Seja je bila sklicana na pobudo konference OO sindikata in sveta ZK. Seje so se udeležili tudi vsi predsedniki DPO in delavskih svetov TOZD ter delovne skupnosti. Predsednik konference sindikata je prisotne seznanil z opravljenim delom na področju urejanja samoupravnih aktov in težavami, ki so močno zavirale delo na tem področju. Poudaril je, da s pripravo aktov že zamujamo ter da bo potrebno vložiti veliko več naporov, da to delo opravimo do določenega roka, kot to zahteva zakon o združenem delu.

Prisotni so sprejeli sklep, s katerim predlagajo zborom delavcev, da ustanovijo posebne komisije, ki bodo delale na pripravi samoupravnega akta za delitev osebnih dohodkov.

Razpis za nabavo strojev in opreme je bil objavljen že septembra in sedaj sprejemamo ponudbe. Izbira s potrebnimi tehnološkimi in ekonomskimi analizami je v glavnem končana, tako da prehajamo v fazo dogovorov z dobavitelji in pa na sklepanje pogodb. Tudi pri izbiri tehnologije smo sodelovali s strokovnjaki — tehnologi Ljubljanske banke. V precejšnji meri smo se odločili za numerično krmiljene stroje, ki ustrezajo zahtevam naše specifične proizvodnje.

Tehnologi v okviru investicijske skupine skupaj s teamom za

numerično krmiljene stroje pripravljajo vse potrebno za njihovo delo. Nabavili smo že prvi stroj FRC 50 NC.

Na numerično krmiljenem vrtno-frezalnem stroju iz ČSSR, ki ga bomo dobili v Litostroju še v tem letu, se bomo lahko privajali na novo tehnologijo. Podpisali smo pogodbo s podjetjem CINCINNATI za nakup horizontalnega obdelovalnega centra CINCINNATI 20 H CNC, ki nam ga bodo dobavili septembra 1978. Pogodbe za isti stroj z nekoliko drugačnim krmiljenjem pred letom dni v Litostroju žal nismo uspeli realizirati.

Tehnologi investicijske skupine TOZD TVN skupaj s projektanti študirajo tehnološko-konstruktivne rešitve na viličarjih, ker želimo poceniti našo proizvodnjo. Eden rezultatov tega de-

la je pogodba z Bolgari za dobavo hladnoiztiskanih profilov za vodila viličarjev, ki bodo izboljšani in cenejši. Prihranek bo zelo velik.

V končni fazi so tudi dogovori o izgradnji obrata za zvarjenje v Murski Soboti. Glavni investitor bo Mura, njihov interes je zaposlovanje moških iz okolice Murske Sobotice in industrializacija nerazvitega Prekmurja; Litostroj pa bo sovlagatelj. Ko bo obrat zgrajen, se bo priključil kot TOZD k Titovim zavodom Litostroj, če bodo s tem soglašali naši delavci. Investicijska skupina je izdelala idejni elaborat te investicije, te dni pa bomo pričeli z izdelavo tehnološkega elaborata. Izgradnjo bo vodila investicijska skupina v Muri.

Jože Šlander

Litostroj ostane na Dravi

Konec oktobra je bila podpisana pogodba za dobavo turbinske opreme za HE Čakovec. S tem so bila uspešno končana prizadevanja, da Litostroj še naprej ostane na Dravi, čeprav gre za novo vrsto strojev cevne turbine.

KAKO SE JE ZAČELO

Začetki resnejših tehničnih in komercialnih obdelav projekta za nove agregate na hrvatskem delu Drave, in sicer za elektrarno Varaždin, ki je začela obratovati že pred leti, segajo že v leto 1973. Takrat je bila izdelana prva specifikacija opreme, in sicer v dveh različicah: za dve klasični Kaplanovi turbini in alternativno za dve cevni turbini.

Z manjšo in večjo zagnanostjo je v kasnejših letih dokaj močno na investicijska skupina Elektroprojekta Zagreb in Elektropri-

vrede SRH izbirala med eno in drugo varianto, preračunavala, primerjala, iskala dodatne podatke, zagotovila in podobno, dokler se ni dokončno odločila za cevne agregate.

Razumljivo, da Litostroj medtem ni držal križem rok in je vseskozi z izrednim zanimanjem in prizadetostjo spremljal razvoj dogodkov.

O njegovih temeljnih raziskovalno razvojnih prizadevanjih od projektne zamisli do originalnih tehničnih rešitev in skrbno pri-

višem nivoju pa je prižgal zeleno luč za kooperacijo med obema partnerjema.

S tem se je Litostroj sicer moral poslovi in svoje samostojne poti v navedeni projekt in se prilagoditi tehničnim rešitvam tujega proizvajalca. Brez dvoma pomeni to določen zaostanek v razvoju in opustitev izjemne priložnosti, da pride do uresničitve originalnih zamisli in tehničnih rešitev domačih strokovnjakov. Kljub temu pa nam bodo tako opravljeno delo na razvojno projektni nalogi kot tudi izkušnje v sprejeti kooperaciji z izbranim izvajalcem močno koristile pri nadaljnjem razvoju.

KAKO BOMO SODELOVALI

Konec aprila letos je bil na sestanku med nosilcem posla

Podpisali smo pogodbo za HE Čakovec

pravljene končne ponudbe je v lanskim decembrskim številki podrobneje pisal že glavni projektant hidroelektrarne Leopold Solc, dipl. ing.

SPOŠTOVANJE REFERENCE

V omenjenem članku je posebej poudarjena izredna tehnična zahtevnost predvidenih turbin, ki po svojih karakteristikah in obratovalnih pogojih predstavljajo sam svetovni vrh tovrstnih strojev.

Povsem razumljivo je torej, da bi vsa večja turbinska podjetja prav rada uvrstila turbine HE Čakovec v svoje referenčne liste, čeprav so tudi njim zahtevne projektanta predstavljale trd oreh.

Investitor je z deloma razumljivim nezaupanjem gledal na samostojno litostrojsko ponudbo, čeprav dobro podprto z rezultati modelnih preizkusov, vendar prešibko utrnjeno z dosedanjimi izkušnjami na že vgrajenih tovrstnih turbinah. Od teh je največja HE Ajba s 4100 kW in premerom gonilnika 3,0 m, HE Čakovec pa bo imela po dve turbini po 39.700 kW in premer gonilnika 5,70 m.

SPORAZUM PRIŽIGA ZELENO LUČ

Zivahna komercialna dejavnost je proti koncu leta 1976 pripeljala v zadnji izbor ponudnikov poleg Litostroja še francosko podjetje Alstom — Atlantique Neyrpic. Sporazum na naj-

podjetjem Neyrpic, investitorjem in Litostrojem sklenjen načelni dogovor o delitvi obsega dobave, ki predstavlja osnovo za pogodbo. Iz pogodbe, ki sta jo v imenu investitorja podpisala generalni direktor Elektroprivrede Božidar Širola in direktor RZ Čakovec Ivan Varga, v imenu Litostroja pa generalni direktor Marko Kržišnik, naj omenimo le nekaj važnejših točk.

Litostroj bo dobavil približno 40% teže glavnih turbin (med njimi nekaj vitalnih delov), po lastni dokumentaciji pa kompletno opremo za hlajenje in drenažo, montažni žerjav in male cevne turbine za biološki minimum. Posebej velja poudariti, da je Litostroju zaupana celotna montaža kompletne opreme. Vrednost opreme in montaže znaša nekaj nad 100.000.000 dinarjev, pri čemer smo za del plačila uspeli dobiti kreditna sredstva pri naši poslovni banki.

Vrtenje prvega agregata je predvideno konec leta 1980, drugega pa tri mesece kasneje. Nosilec posla prevzema kompletno garancijo funkcionalnosti in tehničnih karakteristik za turbine, medtem ko je za kvaliteto izdelave odgovoren vsak partner posebej.

Vsekakor se nam s HE Čakovec odpira zanimiva oblika sodelovanja, ki je toliko pomembnejša, ker gre za izredno zahteven projekt.

ETO

Nova organiziranost ZK v naši DO

V pripravi na enajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije in osmi kongres Zveze komunistov Slovenije, na katerih bo osrednja tema dograjevanje sistema socialističnega samoupravljanja in vloge subjektivnih sil, smo tudi komunisti Litostroja skupno z občinskimi forumi Zveze komunistov analizirali svojo vlogo in učinkovitost v procesu poglobljanja samoupravljanja in samoupravnih odnosov. Ugotovili smo, da bi lahko dosegli še večje uspehe, če bi komunisti bili neposredno prisotni v vseh oblikah organiziranosti in odločanja. Reorganizacija organizacije združene dela na podlagi zakona o združenem delu je narekovala, da tudi v Zvezi komunistov preanaliziramo svojo organiziranost. Organiziranost Zveze komunistov v Litostroju je bilo potrebno prilagoditi samoupravni organiziranosti delovne organizacije, istočasno pa tudi uskladiti delo Zveze komunistov na nivoju delovne organizacije. Svet ZK je sprejel celotni koncept organiziranosti Zveze komunistov v Litostroju že v letošnjem aprilu. Po tem konceptu je organizirano 15 osnovnih organizacij ZK in 13 aktivov mladih komunistov, povezanih v konferenco in aktiv mladih komunistov na nivoju delovne organizacije. Konferenco ZK Litostroj bo sestavljalo 45 članov, izvoljenih v osnovnih organizacijah, izvršilni organ konference pa bo 7-članski komitej.

V drugi polovici oktobra so se zvrstile volilne konference v vseh osnovnih organizacijah, na katerih so komunisti pregledali svoje dveletno delo in aktivnost, izvolili nova vodstva osnovnih organizacij in sprejeli programe dela za naslednji dve leti. Značilno za vse osnovne organizacije je, da so komunisti na volilnih konferencah dovolj kritično obravnavali svoje delo in svojo prisotnost v celotnem samoupravnem sistemu. Na ustanov-

ni seji, ki je bila v drugi polovici novembra, je konferenca ZK Litostroj podala celovito oceno volilnih konferenc osnovnih organizacij, sprejela poročilo o uveljavljanju zakona o združenem delu v naši delovni organizaciji ter izvolila organe konference, komitej in sekretarja komiteja. O poteku konference in sprejetih dokumentih bomo podrobneje poročali v naslednji številki našega časopisa.

Pogovori z novimi sekretarji

Ko se je porodila ideja o pogovorih z novimi sekretarji z novimi osnovnimi organizacijami ZK v naši delovni organizaciji, smo želeli že v tej številki objaviti vse pogovore. Vendar se je že takoj na začetku izkazalo, da je to dokaj obširna problematika, ki je ni moč zajeti v eno ali dve vprašanji. Ob tem smo opazili tudi naslednje: odgovori so pogosto zelo različni, s tem pa tudi bolj zanimivi. Ker nismo hoteli občutno krajšati posameznih izjav, smo bili že zaradi pomanjkanja prostora in obširnosti te tematike prisiljeni predstavljati nove sekretarje in njihovo delo v nadaljevanjih. Tokrat vam nameravamo predstaviti naša prva dva sogovornika, ki smo jima zastavili enaka vprašanja. Le-ta pa so bila naslednja:

— Kaj vam pomeni ta funkcija in kako sprejemate novo odgovornost?

— Kako lahko ocenite dosežanje dela vaše OO ZK, obenem pa tudi delo ZK na nivoju celotne delovne organizacije?

— Kako angažirate ljudi za delo v ZK in kakšno so vaše metode političnega dela?

— Na osnovi kakšnih kriterijev sprejemate nove člane v vrste ZK?

— Katere so pomembnejše naloge, ki si jih je zastavila vaša OO?

MIROSLAV BREČKO, sekretar OO ZK FPR:

Funkcijo sekretarja sem sprejel nekako »silom prilike«. Število članov ZK pri nas je zelo majhno, saj nas je vseh skupaj le 8. V sedanji organiziranosti in ureditvi celotne družbene sfere se zahteva sodelovanje vseh delovnih ljudi, predvsem pa članov Zveze komunistov. Iz tega sledi, da so že vsi bolj ali manj angažirani. Ob novi organizaciji delovne skupnosti so tako člani ZK presodili, da moram jaz prevzeti to nalogo oziroma funkcijo. Seveda sem pri tem tudi kot član ZK dolžan prevzeti naloge, ki mi jih ZK nalaga.

Lahko rečem, da mi delo v organizacijah ni čisto neznano, saj sem do sedaj opravljal že številne naloge in funkcije. Takega dela sem se v dosedanji praksi

že dodobra navadil, v veliki meri pa je na to vplivala tudi vzgoja, saj je tudi moj oče že dolgo družbenopolitično aktiven. Tako sem se tudi sam že z 18 leti vključil v ZK v rojstnem kraju Zagorje ob Savi. V času študija na srednji ekonomski šoli sem bil predsednik počitniške zveze (FSJ) v Trbovljah. Po prihodu v Litostroj leta 1969 sem se takoj vključil v aktiv mladih komunistov in v zvezo mladine. V mladinski organizaciji sem imel tudi dve funkciji, saj sem bil že predsednik OO ZSMS v SSP in podpredsednik konference ZSMS Litostroja. Sedaj pa sem že četrto leto predsednik konference delegacij SSP, tozda ZSE in IRRP za zbor združenega dela, poleg tega pa še delegat zbora združene dela skupščine SRS.

Gotovo je, da je sedanja funkcija sekretarja OO ZK veliko priznanje za moje dosedanje delo, hkrati pa se tudi zavedam pomena in odgovornosti, ki iz te funkcije izhaja. Zveza komunistov je organizacija, ki vodi in usmerja naše družbene tokove in je kot taka v kritičnih trenutkih organizacija, na kateri leži največ odgovornosti. Od tod do neke mere izvira tudi odgovornost sekretarja. Sam si predvsem želim zaupano mi nalogo čim bolj opravljati.

V oceni dosežkov naše OO ZK pa lahko povem naslednje:

Z reorganizacijo naše delovne organizacije smo organizirali tudi delovno skupnost FPR. Ker

pa s statutom ZK izpolnjujemo pogoje, smo morali organizirati svojo OO tudi v računovodstvu. Tako je bila naša nova OO ustanovljena 1. julija letos in prvi meseci njenega obstoja so že za nami. V tem času smo člani ZK sodelovali pri organiziranju sindikata in mladine. Seveda pa se pri tem tudi zavedamo, da je večji del nalog še pred nami, saj moramo sprejeti še veliko samoupravnih sporazumov. Čeprav sem mnenja, da Zveza komunistov v Litostroju dobro dela in je po svojem kvalitnem delu znana tudi izven delovne organizacije, nas to nikakor ne sme uspavati. Izpeljati moramo vse zastavljene cilje, kar pa bo od vseh nas terjalo še veliko težkega dela.

Kar zadeva sprejemanje novih članov v vrste ZK, lahko poudarim, da si moramo tu predvsem prizadevati, da bomo vključevali tiste, katerih nazori so sprejemljivi za cilje, ki si jih postavlja naša organizacija; da so pripravljeni delati, sprejemati funkcije in jih v skladu z načeli ZK izvajati. Izogibati pa se moramo sprejemanju takih članov, ki jih vodijo v našo organizacijo osebni ali kakšni drugačni interesi. Za ponazoritev tega lahko uporabim misel dr. Antona Vratuša, podpredsednika ZIS, ki je kot pokrovitelj dneva mladih Šiškarjev dejal:

»Namen in vodilo Zveze komunistov ni ustvariti družbo komunistov, temveč socialistično družbo, v kateri bodo delovni ljudje v združenem delu in družbi odločali svobodno, neposredno, enakopravno na osnovi demokratične vzajemnosti, sodelovanja in odgovornosti.« S tem je tovariš Vratuša poudaril, da članstvo v ZK ne sme postati pravilo. Mnenja sem, da moramo tako stališče zavzeti tudi mi v naših OO ZK.

Gotovo je, da stojijo pred nami še mnoge pomembne naloge. V sedanjem trenutku nas čaka predvsem obravnavanje in sprejemanje samoupravnih sporazumov. Veliko pozornost bomo morali posvetiti tudi odnosom med tozdi po načelih skupnega doprinosu v skupni proizvod. Našo OO ZK FPR pa čakajo tudi še nekatere prav specifične naloge glede na značaj našega dela — posebne finančne službe.

RUDOLF POTOČKI, sekretar OO ZK v TOZD PRODAJA:

Zavedam se pomena in teže nalog, ki stojijo pred našo OO ZK in s tem tudi pred vsakim posameznim članom. K reševanju zastavljenih nalog moramo pristopiti konkretno in z vso zavzetostjo, ne pa jih obravnavati samo načelno, brez predhodnega sprejemanja konkretnih sklepov. Kot sekretar OO ZK PRODAJE menim, da me to zavezuje pred članstvom ZK in me obvezuje za večje angažiranje pri reševanju nalog, ki stojijo pred nami in h krepitvi vloge OO ZK.

Na podlagi določil zakona o združenem delu se je delovna skupnost SSP organizirala v dve TOZD in dve DS. Izhajajoč iz določil statuta ZK je bila dolžnost članov ZK, da v novi TOZD ustanovijo OO ZK, za kar so bili podani vsi pogoji. Tako je z ustanovitvijo OO ZK PRODAJA organizacija prešla na višjo stopnjo organiziranosti. Brez dobre organiziranosti je seveda delovanje komunistov precej otežkočeno. Z organizacijo zveze komunistov celotne delovne organizacije pa smo organizacijsko povezani in z njo aktivno sodelujemo.

Člani ZK moramo aktivno delovati v celotnem samoupravnem sistemu, kar pomeni vse od samoupravnih organov TOZD do vseh oblik organiziranosti, v ka-

terih odloča samoupravno združeno delo. Pri tem pa smo posebej dolžni poživeti delo v samoupravnih delovnih skupinah in v sindikatu, kjer moramo sodelavcem pomagati pri posredovanju posameznih gradiv in posredovati stališča OO ZK ter ostalih družbenopolitičnih organizacij.

Sprejem novih članov je naša stalna naloga, mnenja pa sem, da je v naših vrstah premalo mladine, zato bomo morali v bodoče posvetiti več pozornosti sprejemanju mladih v vrste Zveze komunistov. S tem bomo ojačali naš aktiv mladih komuni-

stov, ki je sedaj resnično malo številan. Pri kadrovanju članstva v ZK pa moramo upoštevati tudi idejnopolična načela in kriterije, ki smo jih opredelili s statutom ZK.

Če se ozremo na uresničevanje ZDD, vidimo, da smo naredili velik korak naprej. Čakajo pa nas še številne razprave in sprejemi samoupravnih sporazumov, izmed katerih smo nekatere že obravnavali in jih tudi sprejeli. Jasno je, da bomo ob tem delu naleteli na težave, saj si ne moremo delati utvar, da je zakon po svoji vsebini enostaven. Pri tem tudi že opazimo zamudo pri izdelavi samoupravnih aktov, od katerih mora biti večina sprejeta do konca leta, vendar menim, da bomo zamujeno lahko še nadoknadili. Posebno skrb moramo posvetiti tudi planiranju, saj pomeni plan temeljno samoupravno odločitev, ker obsega vse kazalce, ki razrešujejo družbenoekonomski položaj delavca glede pridobivanja in delitve dohodka. Poglavitna naloga naše DO je izvesti investicijski program ki ga narekujejo tržne razmere, pri tem pa ne moremo mimo nalog in obvez, ki se nanašajo na našo TOZD PRODAJO.

Člani ZK moramo začeti odločno akcijo za resno in odgovorno delo, za nagrajevanje po delu in sankcioniranje nedela.

M. H.

Konferenca OO ZK SSP

Čeprav je bila OO ZK SP na novo organizirana pred nekaj meseci, so člani ZK te osnovne organizacije ponovno pregledali svoje delo ter se dogovorili za delo v prihodnje. Istočasno so na volilni konferenci izvolili tudi vodstvo osnovne organizacije.

S štiridesetimi člani ZK v skupnih službah podjetja je to ena od največjih osnovnih organizacij po novi organiziranosti ZK v naši delovni organizaciji.

Prisotni na konferenci so posvetili največ pozornosti uresničevanju zakona o združenem delu ter pripravi vseh samoupravnih sporazumov in normativnih aktov, ki jih predvideva novi zakon o združenem delu.

Ob kritičnem pregledu dosežanj dela, so člani spoznali, da situacija ni tako rožnata, da bi lahko stali ob strani. Po široki razpravi so se komunisti SSP obvezali, da bodo storili vse potrebno, da bi se izognili neprilikam, ki so predvidene kot sankcije po 1. 1. 1978.

Prikazano je bilo dejstvo, da smo kot služba na vseh področjih dela največkrat na udaru kritike ali uspešnosti dela. Zato je bil sprejet tudi sklep, da se moramo kadrovsko ojačati ter organizacijsko urediti. K takim ugotovitvam so prispevala konkretna dejstva, ki so nas pravočasno opozorila na resnost tega problema.

Naloge, ki stojijo pred organizacijo ZK in drugimi subjektivnimi silami v SSP, so zelo velike. Usposabljanje samoupravnih ali delovnih skupin ter njihovih vodij, volitve v nove samoupravne organe v naši novi DS, priprava in sprejemanje naših samoupravnih aktov, občni zbori osnovnih organizacij sindikata, volitve v skupščinski sistem in SIS ter še vrsta drugih nalog nam narekujejo, da se kadrovsko pripravimo za prej navedene naloge. Nič manj pomembno pa je tudi nenehno izobraževanje ter naloge v zvezi z izpolnjevanjem planskih nalog.

V samem poročilu in razpravi je bil dan poseben poudarek knjigi Edvarda Kardelja »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja«, ki je bila sprejeta na 30. seji predsedstva CK ZKJ 13. junija letos, kot osnova za aktivnost ZKJ v pripravi na 11. kongres ZKJ.

Iz samega dela je razvidno, da gre za dragocenost, ki služi za našo notranjo rabo, istočasno pa ugotavljamo, da je vzpod-

budilo zanimanje širokih krogov zunanjih strokovnjakov tako na vzhodu kot na zahodu. Bistvo dela zajema nadaljnji razvoj samoupravljanja in družbenega sistema. Gre za idejo socializma v svetu in idejo vrednotenja lastnega sistema ter točno začitane poti, ki nas loči od sistemov vzhoda in zahoda.

OO ZK SSP je sprejela sklep, da bo posvetila veliko pozornost temu delu pri nadaljnjem izobraževanju članov v prihodnem obdobju.

Za sekretarja je bil izvoljen tovariš Milan Vidmar, za člana sekretariata pa tovarišica Irena Kosmač kot namestnica, ter Milan Jurjavčič, Alfred Tomazič, Martin Einhafer, Stefan Trop in Stanislav Mrkun. Konferenca je tudi potrdila štiri člane za občinsko konferenco ZK Šiška ter predlagala, da tovariš Franc Hribar še nadalje vodi občinsko konferenco ZK Šiška. Enoglasno je bil sprejet tudi predlog, da tovariš Vukosav Živkovič še naprej vodi skupno konferenco ZK Litostroj.

Obravnavali smo tudi poslovniška skupne konference in osnovne organizacije ter dali k njima soglasje.

V. M.

SEKRETARJI OO ZK LITOSTROJ

DS SSP — Jarc Ivo (255)
FPR — Brečko Miroslav (293)
Prodaja — Zobec Anton (534)
Nabava — Gogala Janez (314)
Obdelava — Nose Janez (403)
PPO — Turk Anton (628)
PTVN — Popovič Mitar (378)
Montaža — Gazič Čazim (625, 629)
PZO — Vunjak Rado (449)
IVET — Čopi Ivan (658)
SE — Škoflec Tončka (298)
PUM — Kostevec Franc (419)
ZSE — Gelemanovič Matej (265)
ICL — Štine Bojan (477)
IRRP — Prodan Zoran (556)

V MLADINSKEM DOMU V BOHINJU
SE JE 15. IN 16. OKTOBRA IDEJNOPOLITIČNO
USPOSABLJALO 70 MLADIH LITOSTROJČANOV

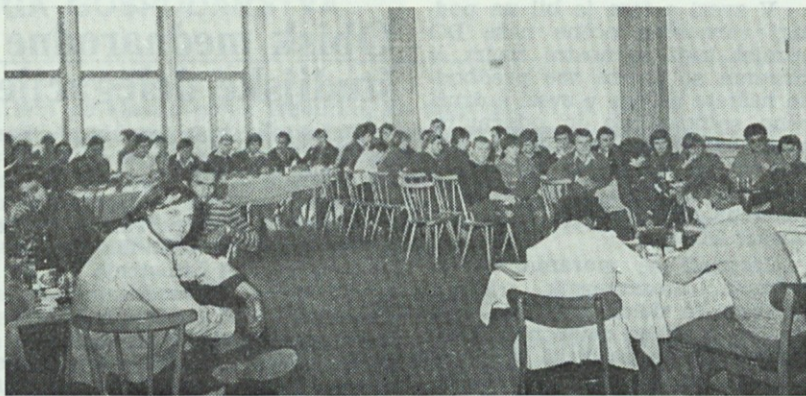
Idejnopolitično izobraževanje mladine

Komisija za idejnopolitično delo pri koordinacijskem svetu ZSMS Litostroj je pripravila kvaliteten program seminarja in poskrbela za dobre predavatelje. Koordinacijski svet se je zavedal, da mora idejnopolitično izobraziti številne nove kadre, ki so bili izvoljeni v vodstva OO ZSMS v novo organiziranih TOZD in DS.

Program seminarja je bil zelo naporen, vendar so ga udeleženci resno sprejeli in je izžvenel v izredno delovnem vzdušju.

● Prvi dan je bilo na programu več tem. Prvo »Marksizem in religija« je podal Primož Hainz, ki je poskušal v nekajurnem predavanju opisati pomen religije, način kako sta religijo obravnavala Marx in Engels ter kakšen je položaj religije v naši socialistični družbi na podlagi ustave.

● Borut Miklavčič je podal drugo temo z naslovom »Delegatski sistem in delegatski odnosi«. Uvodoma je opisal ustavni razvoj jugoslovanskih narodov od ustanovitve kraljevine SHS do sprejetja ustave v osvobodjeni Jugoslaviji leta 1946. V nadaljevanju je opisal ustavni razvoj Jugoslavije po II. svetovni vojni. Posebej je poudaril bistvo tega razvoja, ki se kot rdeča nit vleče od ustave iz leta 1946 do zadnje ustave iz leta 1974, tj. odmiranje države oziroma njenih funkcij. Ustava iz leta 1974, je poudaril je uzakonila delegatski sistem, katerega cilj je, da o družbenih zadevah odločajo vsi delovni ljudje in občani. Posebej je obrazil ureditev v temeljni družbenopolitični skupnosti ljubljanskih občin in način urejanja na

Iz seminarja v Bohinju

področju interesnih dejavnosti za zadovoljevanje potreb oziroma interesov delovnih ljudi in občanov.

● Tretjo temo »Evropa in vloga Jugoslavije v njej« je podal Borut Zupan. Uvodoma je opisal dogajanja v Evropi po Napoleonovih vojnah pa vse do današnjih dni, ko je Evropa razdeljena med dva bloka. Pomem-

ben preobrat v razvoju Evrope je bila Konferenca varnostnega sveta v Helsinkih, ki je bila prvi poizkus dogovarjanja med evropskimi državami za reševanje nasprotij po mirni poti. V nadaljevanju je opisal položaj komu-

nističnih partij v Evropi in njihovo prizadevanje za uresničevanje Helsinških listin. Jugoslavija igra v teh prizadevanjih pomembno vlogo, kar ji priznavajo tudi drugi, saj so ji zaupali izvedbo sedanje KVS v Beogradu.

● V nedeljo 16. oktobra je bila na programu tema »Vloga subjektivnih sil«, katero je podal Jože Drnovšek. Opisal je načela organiziranosti oziroma delovanja subjektivnih sil naše družbe in kot nasprotje temu delovanje stihijskih sil. Zelo nazorno je prikazal način delovanja organiziranih objektivnih sil, katero morajo svojo aktivnost učinkovito izvajati in jo sproti preverjati. Posebej je poudaril tok aktivnosti v štirih stebrih naše družbe, ki mora potekati od SZDL kot fronte organiziranih socialističnih sil preko združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti do samoupravnih interesnih skupnosti. Njegovemu predavanju je sledila izredno živahna in zanimiva razprava. Vprašanja so zadevala predvsem nekatere negativne pojave v naši družbi, kot so birokratizem in tehnokratizem, ki se pojavljata v raznih oblikah.

Na zaključek seminarja so povabili tudi dva vidna družbenopolitična delavca Litostroja — tovariša Sabola in tovariša Živkovića, s katerima smo skupaj pregledali opravljeno delo v smislu naše nove samoupravne organiziranosti na podlagi zakona o združenem delu. Za začetek je tovariš Sabol navedel samoupravne akte v delovni organizaciji, ki izhajajo iz ZZD in ki jih moramo sprejeti do konca tega leta, druge do konca leta 1978.

Tovariš Živković je opisal dileme, v katerih je bil Litostroj, ko smo začeli razmišljati o novi samoupravni organiziranosti na podlagi ZZD. Izbrali smo varianto, ki smo jo potrdili z referendumom meseca aprila, vendar so se nekatere stvari kmalu pokazale nedodelane in nejasne. To moramo sedaj dodelati in razjasniti v razpravah o samoupravnih aktih.

Sledila je zelo zanimiva razprava. Ob koncu smo se obema tovarišema toplo zahvalili za dolgem aplavzom in ju povabili na naša prihodnja srečanja.

Mladi so ta seminar ocenili zelo ugodno. Vsi so bili mnenja, da so izvedeli in si razjasnili marsikatero vprašanje, vendar je bil predviden čas le prekratek. Zato bomo morali take oblike usposabljanja uporabljati še pogostejše.

M. J.

TEKMOVANJE MLADINE V POČASTITEV DNEVA REPUBLIKE 29. NOVEMBRA IN 30-LETNICE DELOVNE ORGANIZACIJE

Na pobudo OO ZSMS delovne skupnosti finančno poslovnega računovodstva je koordinacijski svet ZSMS TZ Litostroj organiziral tekmovanje mladine v poznavanju delavskega gibanja.

V odboru za pripravo tekmovanja so sodelovali naslednji mladinci:

Cirila Rozman (DS FPR), Milan Jurjavčič (DS SSP), Filip Novak (TOZD obdelave), Franc Jamšek (TOZD Servis), Marjan Sigulin (TOZD IVET) in Marjeta Grum (Izobraževalni center Litostroj).

Tekmovanja se je udeležilo 18 ekip, in sicer ekipe OO ZSMS Titovih zavodov »Litostroj«, krajevne skupnosti Litostroj in V. P. 2480/4 ter V. P. 1267/1 iz vojašnice »Boris Kidrič« iz Sentvida.

Zaradi prevelikega števila ekip je bilo predhodno izvršeno testiranje, tako da je tekmovalo le 8 ekip — 6 ekip OO ZSMS Litostroj in obe ekipe Vp. iz vojašnice. Tekmovanje je bilo 22. novembra ob 18. uri v prostoru delavske restavracije »Litostroj«. Po uvodnem govoru, recitaciji in nastopu moškega in mešanega pevskega zbora Litostroj je sledilo tekmovanje ekip, na koncu pa je bila še razglasitev zmagovalca in podelitev nagrad. V zabavnem delu, ki je sledil, je sodeloval zabavni ansambel iz vojašnice Boris Kidrič iz Sentvida.

Cirila Rozman

Kulturne novice

MOŠKI PEVSKI ZBOR LITOSTROJ

Pevci moškega pevskega zbora so v soboto, 22. oktobra, nastopili na celovečernem koncertu, ki ga je organizirala DPD Svoboda v Tacnu v počastitev 30. obletnice Zveze prosvetnih društev. Na prireditvi sta nastopila še tamkajšnji pevski zbor in zbor društva upokojencev iz Sentvida. Vsi trije zbori so zapeli vsak po sedem pesmi, ki so bile izvedene na umetniškem nivoju. Poslušalci, ki jih je bila polna dvorana, so nastop sprejeli z velikim navdušenjem ter pevce nagradili z burnim ploskanjem.

Drugi, prav tako uspešen nastop so imeli naši pevci na proslavi 25-letnice strelske družine Rajko Skapin v študentskem naselju na Viču. Na prireditvi, ki so se je udeležili vsi vidnejši predstavniki občine Vič-Rudnik, je naš zbor nastopil z nekaj pesmimi in z njimi postal velik priznanec. S tem nastopom je bila tudi podrti dosedanja meja med občinami, prireditelji proslave pa so člane našega pevskega zbora prosili za sodelovanje tudi na prihodnjih tovrstnih prireditvah.

PIHALNI ORKESTER LITOSTROJ

Tudi pihalni orkester Litostroj pod novim vodstvom tovariša Blažja Iliča je že nastopil na dveh prireditvah, in sicer na proslavi krajevne skupnosti Komandanta Staneta v šoli Valentina Vodnika v Zgornji Šiški, 5. novembra pa na proslavi ob 30. obletnici podjetja IMP — TOZD Livarna v Ivančni Gorici. Oba nastopa sta požela obilo priznanj pa tudi vabil na podobne prireditve.

17. novembra se je naš pihalni orkester udeležil tudi revije pihalnih orkestrov v Vevčah, ki jo je organizirala Zveza kulturno prosvetnih organizacij mesta Ljubljane. Na njej so sodelovali pihalni orkestri Vodice, Poštar, Medvode, Litostroj in papirniški pihalni orkester Vevče.

Pihalni orkester je prvič izvedel tudi novo litostrojsko koračnico. Zamisel o naši koračnici se je porodila tovarišu Iliču kmalu za tem, ko je prevzel vodstvo pihalnega orkestra. Željo je izrazil prijatelju — dirigentu vojaškega orkestra Ladislavu Lešku in on je kmalu napisal koračnico, ki že s svojim hrupnim uvodom ponazarja strojno industrijo in naravo dela v Litostroju.

Članom pihalnega orkestra je skladba zelo všeč in upajo, da bo včasih tudi ostalim. Postala naj bi tudi nekakšen avizo vseh nastopov litostrojskega pihalnega orkestra.

PRIREDITEV V POČASTITEV DNEVA REPUBLIKE

Novost v delu našega orkestra so prav gotovo tudi skupni nastopi orkestra s solisti ljubljanske opere. Tako so na prireditvi 19. novembra člani orkestra prvič nastopili s solistom ljubljanske Opere Francem Javornikom, ki je zapel dve pesmi — partizansko »Puško moja« in »Delavec« Danila Bučarja.

Na tej prireditvi pa je prvič nastopil tudi mešani pevski zbor Litostroj. Za ženski pevski zbor, ki je sedaj sicer nastopil skupaj z moškim, je bila to prva preizkušnja, ki jo je zares uspešno prestal.

Kulturni program, v katerem je sodeloval gledališki igralec Andrej Kurent, solist ljubljanske Opere Franc Javornik, mladinski pevski zbor in recitatorji osnovne šole Hinko Smrekar, moški in mešani zbor ter pihalni orkester Litostroj, je bil združen s slovesno podelitvijo priznanja predsednika republike naši delovni organizaciji — Reda dela z rdečo zastavo.

Ob prisotnosti članov naše delovne organizacije ter gostov iz občine Šiška in mesta Ljubljane nam je priznanje izročil predsednik skupščine občine Ljubljana-Šiška, tovariš Stane Plemenitaš.

V četrtek, 24. novembra popoldne, pa je bila slavnostna podelitev priznanj predsednika republike nekaterim članom naše delovne organizacije. Podelitev je bila v Klubu delegatov.

Obisk kulturnih delavcev

V sredo, 26. oktobra, nas je obiskala skupina kulturnih delavcev mestne konference. Svet za kulturo pri mestni konferenci SZDL je organiziral obiske posameznih skupin, ki naj bi obiskale večje delovne organizacije in se zanimale, kako pri njih gojijo in razvijajo kulturo. Tako so nas obiskali vidnejši predstavniki našega kulturnega življenja — pisatelj Ivan Potrč, tovariš Vinko Vrbec ter tovarišica Mina Suštaršič. Gostje so se sestali s predstavniki naše delovne organizacije, ki so jim v uvodu orisali kulturno delovanje pri nas in na področju litostrojske krajevne skupnosti.

Zatem so spregovorili gostje. Tovariš Vrbec je povedal nekaj več o delovanju naše Drame, o nekaterih težavah, s katerimi se spoprijeti mora ta ustanova pa tudi o njenih uspehih. Pisatelj Ivan Potrč je govoril o knjižni dejavnosti. Zavzemal se je, da bi začeli to problematiko obravnavati bolj resno ter da bi morali tudi pisatelji drugače vrednotiti svoje delo. Zavzemal se je tudi za spremembo programa in delovanja Prešernove družbe. Poudaril je, da mora biti dobra knjiga vsakdanja spremljevalka delovnega človeka. Ob koncu pa je izrazil tudi pripravljenost, da se udeleži širšega pogovora o tej problematiki v naši delovni organizaciji.

Na tem koristnem srečanju so prisotni v pogovoru osvetlili situacijo na področju kulture, obenem pa opozorili tudi na pomanjkljivosti, ki jih moramo s skupnimi močmi čim prej odpraviti.

V soboto, 12. novembra, so si lahko člani naše delovne organizacije ogledali prvo izmed štirih predstav Slovenskega narodnega gledališča v Trstu. Tokrat so si ogledali dramo Veronika Deseniška, v programu pa so še trije obiski predstav, ki se jih bodo ponovno udeležile skupine po 40 članov. Tako si bo predstave tržaškega gledališča ogledalo 160 članov naše delovne organizacije.

Družbena samozaščita v TOZD

Kot opredeljuje ustava SFRJ, je temeljna organizacija združenega dela osnovna oblika združevanja dela, v kateri delovni ljudje enakopravno in neposredno uresničujejo svoje družbenoekonomske odnose, kakor tudi druge samoupravne pravice odločajo o raznih vprašanjih svojega družbenoekonomskega odnosa. Tako torej TOZD prevzema tudi vso odgovornost za družbeno samozaščito in varnostne razmere v svojem neposrednem okolju.

Z družbeno samozaščito delovni ljudje in občani uresničujejo in izpolnjujejo dolžnost varovanja ustavne ureditve, samoupravnih pravic, človekovih svoboščin, nedotakljivosti svoboščin, kakor tudi družbenega in zasebnega premoženja. V vsem tem je tudi smisel podružbljanja varnostnih zadev, kar naj nam bo temeljni in neposredni cilj v nadaljnji graditvi in uresničevanju takega varnostnega sistema, ki naj ustreza socialistični samoupravni ureditvi. Iz tega je razvidno, da prav delovni ljudje postajajo osnovni nosilci odločanja o pogojih in rezultatih svojega dela ter jih sami ščitijo pred odtujevanjem, obenem pa ščitijo tudi svojo pravico do odločanja.

Kdo torej tvori družbeno samozaščito? Tvorijo jo različne številne posamezne ali med seboj povezane aktivnosti, razni ukrepi in dejanja posameznikov, organizacij in organov. Za uspešno in učinkovito uresničevanje družbene samozaščite je potrebna ustrezna stopnja družbene zavesti, varnostne kulture, solidarnosti med ljudmi kakor tudi družbene in samoupravne organiziranosti in usposobljenosti. Seveda pa bo vse to mogoče doseči le s stalnim političnim delom organiziranim delovanjem Zveze komunistov, SZDL in drugih družbenopolitičnih in samoupravnih organov.

Delovni ljudje v tozidih uresničujejo družbeno samozaščito kot pravico in dolžnost, zlasti s tem da:

- varujejo pridobitve NOB in socialistične samoupravne družbene odnose, kakor tudi druge družbene vrednote, ki temeljijo na družbeni lastnini in samoupravljanju;

- posredno ali neposredno v sodelovanju s predstojnimi organi varujejo neodvisnost in nedotakljivost države, oblast delovnega ljudstva ter samoupravne in gospodarske temelje socialističnih družbenih odnosov, socialistično samoupravno demokracijo, bratstvo, enotnost in enakopravnost narodov in narodnosti Jugoslavije ter preprečujejo dejavnosti, katere bi ogrozile te temelje SFRJ;

- varujejo družbeno imovino, s katero razpolagajo in z njo upravljajo oziroma gospodarijo, pred oblikami neupravičenega odtujevanja, protipravne prisvajanja, uničevanja ali propadanja zaradi malomarnosti, nedisciplin in nevestnega gospodarjenja, kakor tudi pred vsemi škodljivimi dejavniki;

- v zasebnih in poslovnih stikih s tujimi državljani pri nas kakor tudi v času bivanja v tujini ravna po načelih družbene samozaščite.

Cilj družbene samozaščite v temeljni organizaciji združenega dela je torej, da se v okviru ustavnih, zakonskih in samoupravnih pravic, dolžnosti in odgovornosti vseh njenih nosilcev zagotovi varnost tako, da se odpravijo nastali varnostni problemi in da se prepreči morebiten nastanek novih problemov. Glede na to je treba ugotoviti, kateri varnostni problemi se v posameznih tozidih in delovnih skupnostih najpogosteje ponavljajo (npr. pogoste tatvine, kršitve delovne discipline, ki so v nasprotju s določili samoupravnega sporazuma DO, izdaja poslovnih tajnosti, pogosti požari, delovne nesreče itd.). Iz vsega tega sledi, da bi v mnogih primerih sami delovni ljudje lahko preprečili nastanek varnostnega problema ali določen varnostni problem celo odpravili, če bi se

veda ob vsakem škodljivem pojavu ustrezno ukrepali. Izkušnje pa nas učijo, da se marsikdaj delavci ne zavedajo, da določen varnostni problem neposredno zadeva tudi njihove osebne interese in zaradi te nevednosti ne ukrepajo kot odgovorni nosilci družbene samozaščite.

Uresničevanje družbene samozaščite torej predpostavlja določeno raven zavesti in varnostne kulture njenih nosilcev — delovnih ljudi in občanov, se pravi aktivnih odnosov do vseh problemov varnosti in do urejanja ter izvajanja različnih opravil, s katerimi se zagotavlja varnost ljudi, družbenega in zasebnega premoženja kakor tudi same družbene ureditve.

Tak pristop k delovanju vsakega posameznika v družbeni samozaščiti je nujen zato, ker ne gre za izoliranost varnostnih razmer le v okviru tozidov ali DS,

temveč so le-te večkrat odvisne od varnostne problematike širšega območja. Če gre npr. za ogroženost družbenih objektov pred subverzivno dejavnostjo na širšem območju, vpliva ta na varnostne razmere v tozidih in DS, ali obratno povzročanje večjih varnostnih problemov ali širše vznemirljivosti med delavci v tozidih vsekakor vpliva na varnostne razmere v krajevni skupnosti, včasih pa seveda tudi v občini ali celo na širšem območju.

Tudi v naši DO smo pristopili k smotrnejšemu in konkretnemu delovanju na področju družbene samozaščite, saj nam to nalaga sama ustava, predvsem pa zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah.

V zvezi s tem je bil na podlagi varnostne ocene naše DO sprejet tudi varnostni načrt, v katerem so zajete vse predhodne našete naloge v zvezi z družbeno samozaščito in odpravljanjem varnostnih problemov, od vsakega posameznika pa je odvisen pristop in udejstvovanje glede na stopnjo zavesti in varnostne kulture.

Zavedati se moramo, da je sleherni posameznik dolžan ukrepati in delovati v tem smislu. Le s takim zavestnim delovanjem bomo zaščitili in ohranili to, kar je sicer družbena lastnina, vendar je zaupana delovnim ljudem v upravljanje in uporabo.

Karel Klenovšek

Resolucija

Izteka se leto 1977, v katerem smo se bolj ali manj držali dogovorjenih okvirov, ki smo jih sprejeli z resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije. Rezultati, ki so nam na razpolago po letnih obračunih in po oceni gibanj do konca leta, pa nam pokažejo odstopanja od začrtane smeri. Materialne obveznosti združenega dela, kot so opredeljene v sklenjenih samoupravnih sporazumih o temeljnih planov za celotno obdobje 1976—1980 so skupno presežene za 6,5 %.

Zaskrbljujoče je to, da so ta odstopanja predvsem v dejavnostih, ki niso opredeljena kot prednostna. Se nadalje se ne izvaja v resolucijah že tolikokrat zapisano, naj sredstva za skupno in splošno porabo naraščajo počasneje od družbenega proizvoda. Sredstva, ki jih delavci plačujejo iz dohodka (bruto osebni dohodki) in jih združujejo za skupno porabo, so se v prvem polletju v primerjavi s istim obdobjem leta 1976 povečala za 25,5 %. Pri tem moramo kot opravičilo upoštevati, da podatka nista popolnoma primerljiva, ker so bila nekatera področja v letu 1976 financirana začasno iz proračunov. Po oceni republiškega zavoda za statistiko se bo do bruto osebni dohodki v letu 1977 gibali za 23 % višje kot lani. Kljub napovedovanjem restriktivne politike cen so se cene v letu 1977 že povečale za 12,5 % v primerjavi s istim obdobjem lani, do konca leta pa je ocenjeno skupno povečanje za 15 %. Dosežena gibanja kažejo, da bo letošnje povečanje cen višje od dogovorjenega. Predvsem so zrasle cene kmetijskim proizvodom, kar pomeni skok cen življenjskim potrebščinam. Temu primerno so morali rasti tudi osebni dohodki, saj bi se morali realni osebni dohodki v letu 1977 dvigniti le za 1 %. To vse skupaj pa povzroča, da dosežena razmerja v razporejanju dohodka v letu 1977 odstopajo od planskih predvidevanj. Sredstva za kritje splošnih in skupnih potreb ter sredstva za osebne dohodke so rasla hitreje od dohodka, sredstva za razširitev materialne osnove dela na ravni temeljnih organizacij pa so se celo zmanjšala. Dosedanji sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov ni vplival v zadostni meri na ekonomijo dela, temveč je celo dopuščal težnje po obsežnejšem zaposlovanju. Predvidena rast zaposlenih v letu 1977 bo 3,5—4 %, resolucija pa predvideva 3 % povečanja števila zaposlenih.

Pri uresničevanju obsega in strukture celotnega prihodka predstavljajo v SR Sloveniji materialni stroški 45,2 % celotnega prihodka in so tudi letos, tako kot v preteklosti, deležni nezadostne pozornosti in premalo odločnega ukrepanja. Kljub skupno sprejetim družbenim usmeritvam na kvalitete osnove razvoja se še vedno premalo temeljnih organizacij združenega dela načrtno posveča ekonomičnosti svojega poslovanja. Predvsem je premalo ukrepov v izkoriščanju delovnega časa — storilnosti in izgubljanju časa, ob številnih manj pomembnih nalogah, pri tem pa pozabljamo na osnovne namene in cilje dela. Temu prištejemo še neracionalno uporabo reprodukcijskega materiala in potem skušamo naše stroške poslovanja pokrivati z zvišanjem cen, kar neposredno povzroča inflacijo na domačem trgu, močno pa se nam zmanjša tudi konkurenčnost na tujih trgih, kar neizogibno vpliva tudi na devizno plačilno bilanco. Za blagovno menjavo s tujino je namreč v letošnjem letu značilna dokaj negativna dinamika. Medtem ko so bila lani izvozna gibanja izredno močna, pa imajo letos nasprotno smer. Po podatkih zavoda SR Slovenije za statistiko je v osmih mesecih tega leta slovenski uvoz za 28 % višji kot v istem obdobju preteklega leta, jugoslovanski pa kar za 34 %. Pri tem pa je bil izvoz le za 6 % večji kot v enakem obdobju lani. Pokritost uvo-

Obisk mednarodne študijske delegacije

20. oktobra nas je obiskala študijska skupina sedmih strokovnjakov iz dežel v razvoju. Obisk je organiziral Mednarodni center za upravljanje podjetij v družbeni lastnini iz dežel v razvoju. Tako so nas obiskali po en predstavnik iz naslednjih dežel: Indonezije, Jamajke, Kenije, Filipinov, Tanzanije, Arabske republike Jemen (S. Jemen) in Demokratične republike Jemen (J. Jemen).

Predstavniki Litostroja so jih seznanili z našo delovno organizacijo, z delom izobraževalnega centra, ki so si ga tudi ogledali, zanimal pa jih je predvsem kadrovsko informacijski sistem v naši delovni organizaciji. Podrobneje so se želeli seznaniti tudi s sistemom usmerjenega, celovitega ter stalnega izobraževanja ter vzgajanja in usposabljanja v naši delovni organizaciji.

Ob koncu obiska so si ogledali tudi našo tovarno s proizvodnimi obrati, naslednji dan pa so se odpeljali na ogled hidroelektrarne Srednja Drava II. — Formin.

za z izvozom je v Sloveniji 58,6 %.

Pri vsem tem pa bi bilo potrebno še poudariti izvajanje zakona o zavarovanju plačil. Po podatkih SDK je evidentiran neplačani prihodek v primerjavi z 31. decembrom 1976 porasel za 27 %, kar kaže na manjše izvrševanje zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Vsi ti kazalci in še nekateri, bodo neizogibno vplivali na gospodarska gibanja v prihodnjem letu.

Pred nami paje leto 1978 in že sedaj moramo planirati in si zastavljati takšne naloge, da jim bomo kos. Za leto 1978 je značilno, da začnejo veljati številni zakoni, med njimi zakon o združenem delu, zakon o celotnem prihodu in dohodu, ki prinaša številne novosti v naše gospodarjenje, in nenazadnje zakon o delovnih razmerjih delavcev. Z novimi sistemskimi rešitvami so podani pogoji, da postane odločanje o pridobivanju in razporejanju dohodka vse bolj oblika neposredne aktivnosti delavcev v združenem delu. Vsi napori morajo biti usmerjeni v izvajanje takšne politike in ukrepov, ki bodo spodbujali delavce v temeljnih organizacijah združenega dela, da svoje napore usmerijo v racionalnejše gospodarjenje z vsemi materialnimi stroški, minulim in tekočim delom. Nujno bo potrebno vsa medsebojna razmerja usmeriti v dohodkovne odnose in soodvisnost strani na dobro oziroma slabo poslovanje. Vso potrošnjo — tako skupno, splošno in osebno, je treba spraviti v okvire ustvarjenega dohodka, kajti potrošnje brez dohodka ne more biti. S krepitvijo materialne osnove združenega dela bodo ustvarjeni tudi bistveni pogoji za učinkovitejšo razporejanje in delitev dohodka in takšno združevanje dela in sredstev dela, ki bodo spodbujali kvaliteto dela in zagotavljali stabilnejše pogoje za delo in življenje.

V tej zvezi nas v naslednjem letu čakajo naslednje naloge:

— nadaljnja izgradnja sklad-

nejše strukture gospodarstva in potrošnje;

— boljše povezovanje, sodelovanje in soodvisnost organizacij združenega dela v družbenih dejavnostih z gospodarskimi organizacijami v materialni proizvodnji;

— intenzivnejši proces preobrazbe pri organiziranju delovnih ljudi v TOZD in drugih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih itd.;

— transformiranje in konstituiranje bank in ustanavljanje internih bank z namenom čim boljše usmerjanja denarnih tokov družbene reprodukcije;

— medsebojni odnosi temeljnih organizacij združenega dela za promet blaga in storitev na novih družbenopolitičnih osnovah v okviru skupnega prihodka;

— nadmaljnjše vključevanje v mednarodne tokove menjave dela in izboljšanje plačilno bilančnega položaja ter zmanjšanja uvozne odvisnosti, s povečanim izvozom pa zagotoviti uvoz take strukture, ki nam bo omogočala predvideno dinamično rast gospodarstva;

— povečanje akumulativne in reproduktivne sposobnosti organizacij združenega dela ob počasnejši rasti proizvodnih stroškov in ob uspešnejšem gospodarjenju;

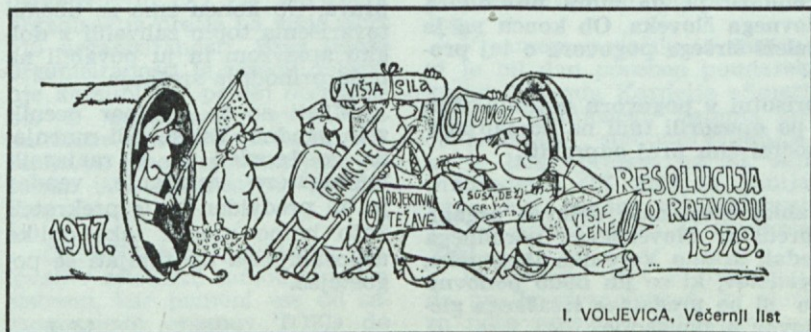
— izvajanje stabilizacijske politike in večjega povečanja likvidnosti gospodarstva;

— pospešeno izvajanje skladnejšega razvoja manj razvitih območij v SRS.

Projekcija politike izvajanja družbenega plana SR Slovenije nje industrijske proizvodnje za okoli 7 %, kmetijske proizvodnje za 3,5 %, zaposlenost naj bi zrasla največ za 3 %, rast realnih osebnih dohodkov naj bi bila za 2 % večja, izvoz bi se moral povečati za 8 %, uvoz pa naj bi se gibal v mejah 62 % pokritja blaga uvoza z izvozom. Življenjski stroški bi se morali gibati okrog 10—12 %, kar pa bo kot že sedaj vidimo, težko obdržati. Na videz optimistično rast industrijske proizvodnje za 7 % (za ilustracijo: po podatkih OECD zahodni strokovnjaki ocenjujejo rast v EGS od 0,25 % v Italiji do 4 % v Zahodni Nemčiji) utemeljujemo z vključitvijo novih proizvodnih zmogljivosti, ki naj bi začele obratovati v prihodnjem letu.

Iz vsega tega je razvidno, da so zadane naloge zelo obsežne, vendar pa ob dosedanjem spoštovanju vseh faktorjev v družbenoekonomskih odnosih tudi skrite rezerve.

Miroslav Brečko

I. VOLJEVICA, Večernji list

VSEM DELAVCEM V ZPS
ŽELIMO VELIKO
DELOVNIH USPEHOV
V NOVEM LETU 1978

POSEBNA PRILOGA ČASOPISA LITOSTROJ

SOZD ZDRUŽENA PODJETJA STROJEGRADNJE

LJUBLJANA o.s.o.

VLOGA STROJEGRADNJE

V RAZVOJU SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA

Za nami so več kot tri leta od slavnostnega trenutka, ko smo dne 21. 5. 1974 v Trbovljah podpisali samoupravni sporazum o združevanju delovnih organizacij strojegradnje v sestavljeno organizacijo združenega dela združenih podjetij strojegradnje. Delavci iz 12 delovnih organizacij so preko svojih predstavnikov s podpisom tega samoupravnega sporazuma samo potrdili že v razpravi izražena hotenja, da samo tako povezana in združena strojegradnja lahko pomeni konec skoraj tridesetletne, samonikle, nepovezane in razdrobljene strojegradnje v naši ožji domovini Sloveniji.

Brez dvoma smo s tem dejanjem storili šele prvi korak v procesu vertikalnega povezovanja strojegradnje v Sloveniji, vsekakor pa smo tej strojegradnji v sklopu slovenske industrije ustvarili prve ugodne pogoje za organizirano vključevanje v razvojne tokove gospodarstva doma in še zlasti v tujini.

Strukturne spremembe v gospodarstvu doma in v tujini, še zlasti pa naša dolgoročna razvojna orientacija, zapisana tudi v naših temeljnih samoupravnih aktih, da so naši cilji povezovanja tudi nudenje in dobava kompletnih objektov, zahtevajo od naše strojegradnje in nas tudi prestrukturiranje obstoječih proizvodnih programov. Mi smo v minulem obdobju pregledali te proizvodne programe in ugotovili, da se v glavnem ne prekrivajo. Zato je treba sedaj vložiti več skupnih naporov pri osvajanju novih izdelkov oziroma novih proizvodnih programov. To niso samo naše želje, temveč obveznosti, še zlasti sedaj, ko smo kot sestavljena organizacija združenega dela združenih podjetij strojegradnje nosilec strojegradnje v Sloveniji in podpisnik dogovora o temeljih združenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Te obveznosti pa so prestrukturiranje proizvodnje in dolgoročno usmeritev v gradnjo kompletnih objektov z inženiriranjem, v proizvodnjo industrijske opreme, v proizvodnjo gospodarskih vozil in v proizvodnjo kmetijskih strojev.

Vendar pa naloge strojegradnje in naše SOZD niso samo pre-

strukturiranje proizvodnje, ampak mnog več. Vedeti namreč moramo, da imamo preširok proizvodni program, premalo razvito delitev dela in specializacijo proizvodnje ter premalo izdelkov z višjo stopnjo predelave. Obstojne zmogljivosti največkrat niso dovolj izkoriščene, kar zmanjšuje našo produktivnost dela, draži proizvodnjo in zmanjšuje našo konkurenčno sposobnost na domačem, še zlasti pa na tujem trgu. Iz navedenega sledi, da moramo za dosegajočih ciljev in postavljenih nalog sproti rešiti še vrsto vprašanj. V preteklem obdobju smo že pristopili k razreševanju navedenih nalog in obveznosti ter nekatere tudi uspešno izpeljali (specializacijo proizvodnje v DO Kladiivar Žiri). Vendar pa moramo tudi ugotoviti, da se pri tem srečujemo s primeri, ko naša stališča pri skupnih prizadevanjih niso vedno usklajena. Menimo, da bi zlasti pri dolgoročnih razvojnih programih, pri osvajanju novih izdelkov, novih sodobnejših tehnologij itd. moralo biti sodelovanje še večje in boljše.

Na področju osvajanja novih sodobnejših tehnologij, novih proizvodov itd. poznamo različne poti kako kupovati znanje od bolj razvitih držav ali pa graditi svoj razvoj z lastnimi strokovnjaki. Čeravno je bilo ob takih razmišljanjih pogosto prisotno stališče, da se z nakupom licenc in z uporabo kupljenega znanja pride sorazmerno hitro do novega izdelka, je bila vendarle večina strokovnjakov in poslovnih ljudi znotraj delovnih organiza-

cij ZPS in tudi zunaj njih mnenja, da na ta način ne bomo hitreje napredovali, še manj pa dohiteli bolj razvitih držav, ker tega ne želijo prodajalci. Zato menimo, da morajo tudi v prihodnje na področju razvojno raziskovalnih dejavnosti prevladovati tista pozitivna stališča in pobude, ki naj nas ne samo usmerjajo, temveč tudi zahtevajo od nas, da oblikujemo raziskovalne dejavnosti kot so oblikovane v industrijsko razvitih državah, saj bomo le na ta način hitreje industrijsko napredovali in osvojili tudi najzahtevnejše proizvode. Naša industrija na tem področju še ni zadosti organizirana, saj so le redke DO, ki programirano pripravljajo novo proizvodnjo, še manj načrtno je to pri proizvodnji kompleksnih naprav. Tudi v naših DO ZPS organizacija te dejavnosti ni zadovoljivo rešena, še manj pa povezana, čeravno so DO Litostroj, Metalna, Gostol, Strojna tovarna Trbovlje itd., ki imajo to dejavnost posebej organizirano celo kot samostojne tozde ali drugače organizirane samostojne službe.

Ob vsem navedenem lahko ugotovimo, da smo z oblikovanjem SOZD ZPS v minulem obdobju na področju strojegradnje v Sloveniji začeli že pomemben proces povezovanja. Širša družbena skupnost je našim prizadevanjem v preteklosti dala mnoga priznanja (smo nosilci strojegradnje in podpisnik družbenega dogovora), vendar smo dolžni tako zaupanje v prihodnje tudi opravičiti. Naša prizadevanja na področju povezovanja je treba razširiti na uveljavljanje dohodkovnih odnosov med sodelujočimi in s tem doseči večjo učinkovitost, zlasti pri skupnem nastopanju. Z vključevanjem projektnih delovnih organizacij v SOZD ZPS smo že pričeli proces vertikalnega povezovanja, kar bo naše napore za skupno nastopanje in nudenje kompletnih ponudb samo še utrdilo.

F. Pentek

Pogumnejše v leto 1978

Za nami so že polna tri leta sodelovanja, ki je bilo sklenjeno na osnovi podpisa samoupravnega sporazuma v Trbovljah leta 1974.

Dosedanji razvoj SOZD ZPS nam je pokazal, da bo naša oblika integracije učinkovita, saj z novimi kombinacijami produkcijskih dejavnikov in predvsem z novimi organizacijskimi posegi prispeva k učinkovitemu družbenoekonomskemu razvoju.

Kljub temu, da smo naleteli včasih na ovire, nam je čas dokazal, da bi nam prehitra pričakovanja lahko več škodila kot koristila. S tem pa seveda ne mislim, da smo na prehojeni poti napravili vse za hitrejši napredek sleherne od naših delovnih organizacij in ZPS kot celote.

Menim, da smo lahko ponosni na marsikateri uspeh, dosežen s skupnimi prizadevanji. Z združevanjem sredstev 10 odst. amortizacije smo postavili danes eno od organizacij, na katero smo lahko ponosni. Smo na pragu odločitve, da s temi sredstvi še dvema delovnim organizacijama pomagamo pri njihovem nadaljnjem razvoju za večjo proizvodnjo in izboljšanje delovnih pogojev. Ne smemo pozabiti tudi tega, da so večje od naših delovnih organizacij sposobne same reševati nadaljnji razvoj svojih investicij.

Prav letošnje leto pa nam je prineslo že nekaj skupnih poslov, ki jih je prevzel ZPS (tovarna sladkorja Ormož, toplarna Ljubljana).

Pred nami pa je še dosti dela. Eden od kamnov spotike je vsekakor dohodkovni odnos, ki mora izbrisati današnje kooperacijske odnose. Organizacija krepkejših delovnih skupnosti pa nam bo omogočila tudi ostale težko pričakovane združene skupne službe in skupna nastopanja v imenu vseh članic ZPS.

Za uresničitev nadaljnje krepitve in razvoj ZPS, ki jo sprejemamo s strateško usmeritvijo na podlagi zakona o združenem delu in že sprejetih samoupravnih sporazumih, moramo pri opredeljevanju vsebine našega dela upoštevati kombinacijo dveh osnovnih izhodišč:

— Združevanje dela in sredstev na osnovi obstoječih elementov produkcijskega procesa s specializacijo in delitvijo dela znotraj ZPS, s čimer bomo bolj ekonomično izkoristili obstoječe produkcijske vire, to pa bo omogočilo rast poslovnih učinkov in lastno produkcijsko sposobnost.

— Združevanje dela in sredstev na področju razvoja in raziskav, inženiringov, marketinga ter ustvaritev interne banke, s čimer bomo uresničili projekte skupnega pomena oziroma osvojili proizvodnjo v skladu z dolgoročno usmeritvijo.

Prav te dni v naših delovnih organizacijah poteka široka razprava o novem predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela ZPS. Predlog, ki zajema vse zahteve zakona o združenem delu, nam bo omogočil skupno s statutarim sklepom in samoupravnim sporazumom med delovno skupnostjo in članicami ZPS ter drugimi samoupravnimi akti nadaljnji razvoj in širjenje naših področij dela. To pa je tudi cilj vseh, ki smo vključeni v sestavljeno organizacijo združenega dela »Združena podjetja strojegradnje«.

Predsednik konference sindikata
SOZD ZPS: Milan Vidmar

30 LET LITOSTROJA

Litostroj je bil ustanovljen 22. avgusta 1946 z odločbo vlade Ljudske republike Slovenije na predlog ministrstva za industrijo in rudarstvo SRS kot državno industrijsko podjetje »Litostroj — livarna in tovarna strojev«. Ustanovljen je bil kot podjetje republiškega pomena pod operativnim upravnim vodstvom republiškega ministrstva za industrijo in rudarstvo.

To so torej rojstni podatki delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj, ki je svoje polno ime dobila ob svoji otvoritvi 3. septembra 1947. Tedaj je na pobudo tedanjega ministra za težko industrijo, tovariša Franca Leskoška-Luke tovariš Tito pristal, da Litostroj nosi tudi njegovo ime.

Tako se je rodil Litostroj. Prvo železo, iz katerega so vliili grb Jugoslavije, je steklo iz kupa 3. septembra 1947. leta ob prisotnosti tovariša Tita ter mnogih visokih gostov. Začela se je plodna pot giganta slovenske povojne industrije.

Prostorsko široko in moderno zasnovana tovarna je začela obratovati v precej skromnih razmerah. Proizvodni program

je bil v začetku usmerjen v glavnem v gradnjo vodnih turbin, pa tudi v opremo cevovodov in vijačnih črpalk. Mlad kolektiv se je srečeval z vrsto težav; tako s tistimi povsem tehničnega značaja, kot so tehnična dokumentacija za turbine velikanke, kot tudi s kadrovske in prostorske problematiko. Vendar jim je uspelo prebroditi začetne težave. Kmalu so zrasle za ograjo Litostroja še obdelovalnica, livarna jeklenih ulitkov in štiri leta za tem livarna sive litine. S samo rastjo se je krepil tudi položaj cele tovarne, ki je bila tako sama sposobna zagotoviti si material za svojo proizvodnjo.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Skupna investicija ZPS Kladivar

OZD KLADIVAR Žiri je bila ustanovljena 21. septembra 1948 kot obrtno podjetje. Z razvojem kraja in družbenoekonomskih pogojev pri nas je tudi podjetje KLADIVAR Žiri vse bolj prehajalo v industrijsko proizvodnjo. V nenehnem iskanju primerne proizvodnega programa, glede na lokacijo in pogoje nadaljnjega razvoja je podjetje že v letu 1965 osvojilo proizvodnjo vibracijskih dodajalnikov in elektromagnetov za krmiljenje hidravličnih sistemov. To je bila za podjetje KLADIVAR prva prelomnica v njegovem razvoju. Že od leta 1961 je podjetje vlagalo razmeroma velika sredstva za vzgojo kadrov in razvoj novih izdelkov. V letih 1968 in 1969 je podjetje že pričelo izdelovati nekatere komponente za hidravliko, ki so se razvile na osnovi proizvodnje elektromagnetov kot enega ključnih elementov za krmiljenje hidravličnih elementov. Vsa naslednja leta je podjetje še več vlagalo v kadre, tehnologijo in opremo. Vedno bolj pereč pa je postajal problem prostorov.

Pravo preobrazbo je podjetje doživelo z vključitvijo v Združeno podjetje strojogradnje. Sestavljena organizacija ZPS je s svojo finančno in vsestransko podporo omogočila investicijo KLADIVAR (gradnja nove proiz-

vodne hale in nabava potrebne strojne opreme). Nov objekt, ki je grajen po sistemu »TRIMO«, meri 2.025 m², celotna predračunska vrednost investicije v osnovna sredstva pa znaša približno 25 milijonov din. Od tega je približno 16 milijonov cena objekta, 9 milijonov pa bo porabljenih za nakup opreme.

Skoraj četrtino vseh potreb sredstev predstavlja skupna naložba članic ZPS, ostalo pa so krediti Ljubljanske banke, občinski in republiški sklad skupnih rezerv, Zavarovalnica Sava in dobavitelji opreme. Izvajalca investicijskih del sta Gradbeno podjetje Gradbinec Kranj in Trimo Trebnje. Dela so se pričela izvajati v novembru 1976, gotova pa bodo predvidoma konec junija 1977. leta.

Investicija bo omogočila kvaliteto in povečano proizvodnjo komponent za hidravliko. S temi proizvodi bo KLADIVAR pokrival na našem tržišču potrebe, ki so z razvojem strojogradnje in z uvajanjem avtomatizacije v industrijo vedno večje. Pomembno je dejstvo, da je jugoslovanska strojogradnja še vedno v preveliki meri odvisna od uvoza tujstvih izdelkov.

Investicija v KLADIVAR Žiri veliko pomeni tudi za sestavljeno

organizacijo združenega dela ZPS. Že samo dejstvo, da so se vse TOZD v ZPS odločile za skupno naložbo v eno od svojih članic, daje karakteristiko slovenski strojogradnji in je dokaz, da je SOZD sposobna za mnogo večje in še pomembnejše skupne akcije. Investicija v KLADIVAR Žiri je sicer prva skupna naložba v ZPS, vendar se bo proces skupnih vlaganj v okviru ZPS brez dvoma še nadaljeval in s tem omogočil še hitrejši razvoj strojogradnje pri nas.

OZD KLADIVAR Žiri se zaveza obveznosti do SOZD ZPS in prepričani smo, da bomo zaupanje, ki smo ga bili deležni, tudi upravičili. Naj zaključim z besedami, ki jih je izrekel direktor KLADIVARJA tov. Venče Ambrožič, ing. stroj. ob polaganju temeljnega kamna:

»Mislim, da je investicija upravičena, da je zaupanje partnerjev priznanje za naše dosedanje delo tudi jamstvo za uspešen razvoj. Za Žiri je to velika pridobitev, za širšo družbo pa je to eden mnogih temeljnih kamnov, ki morajo nositi zgradbo našega gospodarstva, ki naj zagotovi našo ekonomsko moč in s tem neodvisnost in svobodo našega delovnega človeka.«

Janez Primožič

Častni gostje in ostali udeleženci na proslavi v Kladivarju

Šolski pevski zbor iz Žirov je pripomogel k popestritvi prireditve

O POMENU SKUPNE INVESTICIJE ZPS SO POVEDALI

DIREKTOR KLADIVARJA VENČE AMBROŽIČ

»Deset mesecev je minilo, odkar smo na tem mestu vzdali temeljni kamen za izgradnjo novega objekta, katerega danes svečano odpiramo.

Celotna investicija znaša skupaj z obratnimi sredstvi skoraj 3 milijarde starih din. Vrednost osnovnih sredstev je 2,5 milijarde, od tega je 1,5 milijarde v zgradbi ostalo v opremi.

Nov objekt predstavlja temelj za nadaljnji razvoj podjetja in realizacijo načrtanega proizvodnega programa.

Prijetno je počutje ob takih svečanih dohodkih, ko delovni kolektivi slavi pridobitve, ki so rezultat nenehnih prizadevanj po čim hitrejšem ustvarjanju.

Pa vendar je prav, da omenimo nekaj dogodkov iz preteklosti, ki so omogočili tako slovesnost.

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1946 kot obrtno podjetje. Leta 1958 je Kladivar Žiri pričel s proizvodnjo šestil, kar pomeni pričetek industrijske proizvodnje. V letu 1965 so bili v podjetju izdelani prvi elektromagneti in leto pozneje vibracijski dodajalniki, ki so bili osnova današnjega proizvodnega programa. Ta proizvodni program je podprla tudi skupščina občine Logatec in pozneje skupščina občine Škofja Loka, kar je omogočilo preureditev hlevov Kmetijske zadruge v proizvodne prostore in nabavo najnujnejše strojne opreme v letu 1969. Poudariti mo-

ramo, da so v tem letu žirovska podjetja: Alpina, Etiketa, Mizarsko podjetje in Sora sodelovala pri financiranju investicije.

Lahko rečemo, da je bila to prva oblika združevanja sredstev. V letu 1973 je podjetje prvič pričelo izvažati svoje izdelke, v letu 1974 pa je že podpisalo kooperacijsko pogodbo s podjetjem Festa, s katerim še danes uspešno sodeluje.

Pomembno prelomnico predstavlja leto 1974, ko se je 12 podjetij povezal v sestavljeno organizacijo združenega dela — Združeno podjetje strojogradnje. V okviru Združenih podjetij strojogradnje se podjetje Kladivar Žiri s svojim proizvodnim programom še pomembneje vključuje v nadaljnjo delitev dela in s tem v hitrejši in kvalitetnejši razvoj strojogradnje.

Pri izgradnji novega objekta imajo pomemben delež skupne naložbe Združenih podjetij strojogradnje, ki predstavljajo skoraj 1/4 vrednosti celotne investicije. To je dokaz samoupravne moči in sposobnosti Združenih podjetij strojogradnje, dokaz, da smo sposobni združevati sredstva in delo za doseg skupnih ciljev. Združena podjetja strojogradnje zavestno in na izvirni način stalno združujejo sredstva in si tako ustvarjajo možnosti za vlaganja v modernizacijo opreme in delovnih pogojev. Zato je današnje slavlje slavlje vseh Združenih podjetij strojogradnje in do-

kaz naše enotnosti in visoke samoupravne zavesti.

Kolektiv podjetja Kladivar Žiri se zaveza obveznosti, da z rezultati svojega dela opraviči smotrnost investicije. V investiciji s krediti sodelujejo še republiški sklad skupnih rezerv, občinski sklad skupnih rezerv občine Škofja Loka, največ pa Ljubljanska banka, enota Škofja Loka.

Kolektiv podjetja Kladivar Žiri se je zavedal svoje odgovornosti že pri odločitvi za investicijo, saj smo sklepali o investiciji v vrednosti 2,5 milijarde pri celotnem dohodku 2,2 milijarde v letu 1975. Realizacija polletnega plana v letošnjem letu nam kaže, da bo dosežen plan za leto 1977, kar je tudi dokaz, da je kolektiv Kladivar sposoben izpeljati zadane si naloge.

Kladivar Žiri naslanja svoj proizvodni program na enega osnovnih konceptov razvoja Združenih podjetij strojogradnje, to je specializacijo proizvodnih programov, saj se Kladivar s svojim proizvodnim programom hidravličnih komponent vključuje v srednjeročni razvojni program Združenih podjetij strojogradnje.

V imenu kolektiva in v svojem imenu se zahvaljujem vsem poslovnim partnerjem, organom občinske skupščine občine Škofja Loka, Ljubljanski banki, zavarovalnici Triglav, gospodarski zbornici, zlasti pa podjetjem ZPS, med njimi posebno Titovim zavodom Litostroj, za napore in delo, kar je pripomoglo, da danes slavimo. Zahvala gre tudi izvajalcem del gradbenemu podjetju Gradbinec Kranj in podjetju Trimo Trebnje z njihovimi kooperanti, da so v tako kratkem času dogradili objekt. Za uspešno realizacijo investicije imajo veliko zaslugo tudi Projektivni atelje Idrija in podjetje Lokainvest.

Iskrena zahvala tudi vsem posameznikom, ki so s svojim delom, nasveti ali kako drugače prispevali k razvoju podjetja, zlasti pa vsem našim nekdanjim sodelavcem in tovarišem, ki so že odšli v pokoj.

Delavci podjetja Kladivar Žiri želimo, da bi z delom v novem objektu kar največ prispevali k razvoju Žirov in lepše prihodnosti.

JANKO SMOLE

Slavnostni govornik tovariš Janko Smole, član ZIS je uvodoma opisal kratko razvojno pot podjetja Kladivar. Ta pot, ki se je začela z adaptiranimi čevljar-skimi prostori v Novi vasi, se danes uspešno nadaljuje z otvoritvijo nove proizvodne hale. Tovariš Smole je poudaril smotrnost obstoja takega podjetja v kraju s primarno in izrazito čevljarstvo tradicijo in dejavnostjo. Poudaril je tudi pomembnost investicije v odmaknjenem kraju, ki bo gotovo pritegnila in obdržala delavce v kraju samem in tako preprečevala nepotrebno migracijo. Začrtani proizvodni program omogoča tudi hitrejši rast celotne gospodarske veje. S tem se bo zmanjšal nepotreben uvoz in odvisnost od tujih partnerjev. Tovariš Smole je nakazal možnost vključitve v mednarodno delitev dela, predvsem v deželah v razvoju. Izrazil je priznanje celotni SOZD ZPS za dosežene uspehe in vsem skupaj na koncu zaželel čim več uspeha.

MARKO KRŽIŠNIK

Tovariš Marko Kržišnik, generalni direktor TZ Litostroj je uvodoma kratko opisal družbeno vlogo in potrebo ustanovitve ZPS, saj je tako zagotovljena nujna osnova za našo predelovalno industrijo. Družba pričakuje, da ZPS ne bo ostal na sedanjih stopnjah, ampak se bo stalno izpopolnjeval in iskal take oblike organiziranja, da bi čim bolj zadovoljil skupne potrebe, kakor tudi potrebe posameznih članic ZPS.

Navedel je, da s proslavo sovpada tudi nedavno izglasovani referendum v inženirsko-projekt-ni organizaciji Projekt Maribor. Moto ZPS »ZDRUŽENI — MOČNEJŠI« bo verjetno povzročil še nadaljnje večanje števila članic. Tovariš Kržišnik je obrazložil za-slug celotnega SOZD ZPS za to veliko investicijo in poudaril pomemben delež skupne naložbe vseh članic, pa tudi to, da smo že veliko pred zakonom o združenem delu na ta način združevali sredstva in delo za doseg skupnega cilja. Na koncu je tovariš Kržišnik opisal perspektive in nadaljnjo pot ZPS.

DOHODKOVNI ODNOSI

Predsedstvo sindikata ZPS je na predlog OOS članic ZPS organiziralo posvet na temo »Osebnih dohodki v luči dohodkovnih odnosov v združenem delu«. Posvet je bil 20. in 21. oktobra 1977 v Mariboru.

Težave s pripravo dokumentov, ki jih predvideva zakon o združenem delu, so več ali manj enake v vseh delovnih organizacijah. Nekoliko večje težave imajo vsekakor manjše delovne organizacije, kjer primanjkuje strokovnjakov za pripravo teh aktov.

Pobuda za posvet o tej temi je bila dobrodošla vsem, saj so se posveta poleg predsedstva sindikata ZPS udeležili tudi strokovnjaki iz vseh delovnih organizacij. Posvetovanje je bilo organizirano na principu izmenjave medsebojnih izkušenj, z namenom pomagati drug drugemu. Pohvaliti je potrebno uvodničarje k posameznim temam razprave, ki so svoje teme podali na razumljiv način, kar je omogočilo hitro in učinkovito razpravo in razreševanje nejasnosti.

Na posvetu so bila obravnavana predvsem naslednja področja:

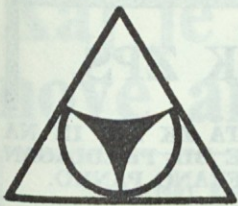
- osebnih dohodki kot možnost za razčiščevanje dohodkovnih odnosov med TOZD oziroma višjih oblik združevanja dela in sredstev,
- prikaz možnih rešitev vključevanja kategorije minulega dela v celovit sistem delitve OD,
- vrednotenje dela v pripravljajalnih službah,
- vrednotenje delavčeve učinkovitosti,
- razprava o dokumentih, ki so jih DO dolžne sprejeti še v letošnjem letu,
- vrednotenje delovnih nalog in opravil,
- pogoji dela kot element za vgraditev v osnovo.

Ob koncu smo ocenili, da so tovrstni posveti zelo koristni in da jih je potrebno organizirati tudi v prihodnje.

M. V.

Slavnostni govornik ob otvoritvi novih prostorov v Kladivarju je bil tovariš Smole.

GOSTOLOVIH 30 LET

Ko je pred 30. leti, točneje noč pred uradno priključitvijo Primorske k Sloveniji in postavitvijo državne meje skupina zavednih Slovencev iz Solkana na skrivaj prenesla stroje in opremo nekdanjega lastnika in kasnejšega direktorja Gostola pokojnega Jožeta Štruklja preko predvidene meje na slovensko stran, gotovo ni nihče pomislil na to, da se bo iz tega zarodka razvil tako močan nosilec strojne industrije, kot je danes Gostol.

30. septembra smo se zbrali, da proslavimo tridesetletnico obstoja delovne organizacije, ki se je iz neznatne strojne delavnice razvila v pomembno podjetje slovenske strojegradnje in si s svojimi programi uspešno utira pot na domači in tuji trg. Srečali so se člani kolektiva, pionirji in dolgoletni sodelavci, predstavniki gospodarskega in družbenopolitičnega življenja naše občine in predstavniki Združenih podjetij strojegradnje.

Ko so izzveneli zadnji zvoki Internacionale, je predsednik delavskega sveta tovariš Perhavec pozdravil vse navzoče, o Gostolu razvojni poti, stopnji, ki jo je dosegel, in njegovih perspektivah pa je spregovoril direktor delovne organizacije Drago Ambrožič:

»Če si skušamo priklicati v spomin poglobitve razvojne cilje, ki smo si jih zastavili pred desetletji in ukrepe, ki smo jih storili, da bi jih dosegli, vidimo, da so ves čas prevladovala neke temeljne razvojne sestavine, ki smo se jih trdno oklepali tudi tedaj, ko je logika kratkoročnih učinkov narekovala odstopanja. V ta okvir lahko uvrstimo npr. načrtno gojenje ustvarjalnosti in dejanskega tehnološkega napredka, kar se je v praksi kazalo v tem, da smo se izogibali preprostim opravilom, čeprav so bila čestokrat zelo vabljiva, da smo sproti opuščali vse, kar je bilo pod našimi strokovnimi sposobnostmi ter vedno znova posegali po novih neznanih področjih. Vztrajno vzpenjanje k vedno višjim tehnološkim postopkom je bila ena izmed sestavin, ki je nenehno spremljala naša razvojna prizadevanja.

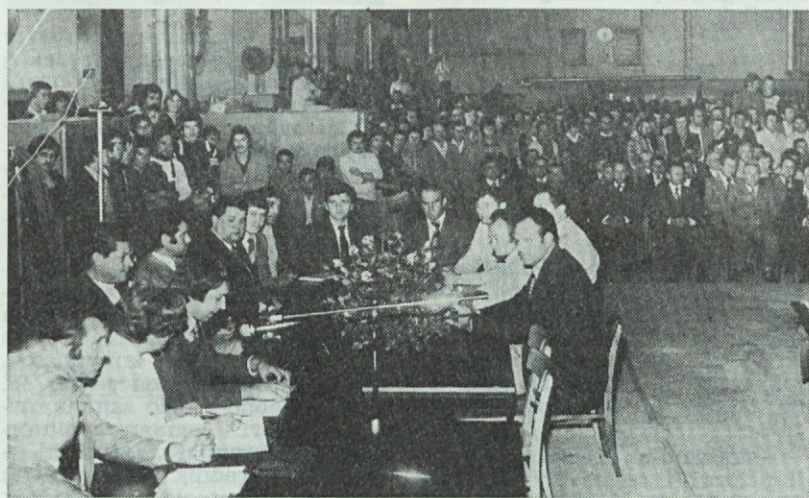
Opredelitev za razvojno smer, ki naj kolektiv usposobi za dobavitelja kompletnih tehnoloških linij, je zastavila pred naše delavce velike, izredno težavne in predvsem dolgoročne naloge. Kot prvo je nastalo vprašanje vsesplošnega strokovnega usposabljanja. Zaradi tega smo dali močan poudarek štipendiranju in drugim oblikam vzpodbujanja izobraževanja. Strokovno usposabljanje je od tedaj postalo ena izmed prevladajočih sestavin razvojne politike.

Široki in globoki zasnovi kadrovanja je sledilo potrežljivo in načrtno dograjevanje tistega členovitega in zapletenega proizvodnega in poslovnega mehanizma, ki edini lahko nastopi na tržišču kot ponudnik aplikativnih in materialno izpeljanih tehnoloških rešitev. Potrebno je bilo povsem na novo zasnovati organizacijski ustroj, napraviti programski izbor, izoblikovati specifične tržne nastope in postaviti na noge razne specialne dejavnosti. Za začetek je bila posvečena velika pozornost dvigu kvalitete in organiziranosti delavniškega dela kot glavnemu stebri celotne poslovne zgradbe. Sledila je zasnova in razmah konstrukcijskih birojev, ki naj s pospešenim tempom pripravijo dokumentacijo za osvajanje novih strojnih enot.

Do tu našete dejavnosti so normalne sestavine v razvojnih prizadevanjih sleherne klasične strojne tovarne. Toda za nas, ki smo si zastavili za cilj dobavo kompletov, je bil to samo začetek. Dograjevati smo morali še cel kup raznih specialnih funk-

cij, ker pač dobavljanje kompletov ni le stvar obsežnejših dobav, ampak predvsem novih, drugačnih kvalitetnih prijemov. Osrednja strojniška stroka se je morala obogatiti z novimi dopolnilnimi aktivnostmi.

Delavci Gostola smo pred tremi leti toplo pozdravili ustanovitev združenega podjetja slovenske strojegradnje in se z navdu-

Svečano sejo DS delovne organizacije Gostol je začel predsednik DS tovariš Perkovec

šenjem vključili vanj. V njem vidimo možnost količinskega in kvalitetnega razmaha, zlasti pa večje možnosti, da posežemo v tekmo z razvitejšo tujino, spričo katere smo celo združeni še vedno majhni. Pričakujemo, da se bomo z združevanjem delovnega potenciala, izkušenj in ne nazadnje sredstev usposobili za velike podvige.

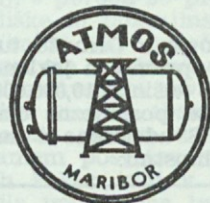
Kolektiv Gostola se dobro zaveda, da je dolžan vso zahvalo pionirjem in dolgoletnim sodelavcem, ki so z vso požrtvovalnostjo in nesebičnim odrekanjem zapustili dediščino, ki je danes last nas vseh. Zato so bile ob tej priliki podeljene pionirjem Gostola diplome, jubilarom pa priznanja in nagrade. Takoj zatem je 11 najbolj zaslužnih delavcev prejelo odlikovanja predsednika republike, s tem pa je postalo naše praznovanje še slovesnejše.

Slavnostni govornik na naši proslavi ob 30-letnici obstoja podjetja pa je bil Dušan Sinigoj, član predsedstva SZDL. Spregovoril je o glavnih mejnikih našega razvoja, o pomenu nekdanje »Okrajne mehanične delavnice« in o vlogi Gostola danes ter o prizadevanjih za preobrazbo družbenoekonomskega sistema. Ob zaključku pa je dejal: »V napore vsega slovenskega in jugoslovanskega združenega dela za preoblikovanje samoupravnih in socialističnih odnosov ter v bitko za uresničitev ciljev, sprejetih v srednjeročnih planih, se uspešno vključujete tudi vi. Organizirani ste v temeljne organizacije, prizadevno iščete najboljše rešitve, kako bi zasnovali dohodkovne odnose v delovni organizaciji in z drugimi organizacijami združenega dela. Razmišljajte o skupnih vlaganjih, udeležbi pri skupnem prihodku in dohodku. Iščete nove poti za stimulativno nagrajevanje po delu, ki bo slonelo na tekočem in minulem delu. Dosegli ste pomembne rezultate pri širitvi svojega proizvodnega programa na gospo-

darsko manj razvita območja v Tolmin in Idrijo. Pomembno prispevate k utrjevanje in širjenju strojegradnje v slovenskem gospodarstvu ter s svojo kvaliteto uspešno prodirate na ves jugoslovanski prostor in v tujino, s tem pa pomembno zmanjšujete uvoz opreme. Trajno iskanje in bitka za novo, še boljše, so odlike tega delovnega kolektiva. To vas je peljalo naprej, da ste postali pomemben kamen v zgradbi goriškega in slovenskega gospodarstva.«

Praznovanje je zaokrožil kulturni program z nastopom pevskega zbora osnovne šole Solkan, godbe na pihala, Goriškega okteta in članov Mladinskega odra.

Zaključeno je tridesetletno obdobje, obdobje neprestanega razvoja, tesno povezano z razvojem celotne Primorske. Prepričani smo, da bomo lahko s

20 LET

Prvi zametki delovne organizacije segajo v leto 1949, ko je bila ta še obrtna delavnica. Pred 20. leti, torej leta 1957, je tedanji občinski ljudski odbor Maribor-Center ustanovil iz obrtne delavnice obrtno podjetje, ki se je imenovalo OBRITNO KLJUČAVNICARSTVO IN VARJENJE ter je zaposlovalo petnajst delavcev, število pa se je hitro povečalo na 30. Uspešno je opravljalo stavbeno ključavničarstvo, montažo in remont lokomotiv in parnih kotlov ter specialna varjenja.

Na poti razvoja je bilo mnogo mejnikov, ki so zaključevali posamezna obdobja in nakazovali nove usmeritve proizvodnje ter vodili do novih uspehov.

Prav takšna tehnološka prelomnica je bila v letih 1960 do 1961, ko je podjetje prevzelo zelo odgovoren objekt — gradnjo velike tovarne žičnice v Lepoglavi. S tem objektom se je začrtala prva pot usmeritev v izdelavo in montažo jeklenih konstrukcij. Vse do leta 1969 so bili objekti iz jeklenih konstrukcij in druga investicijska oprema glavni proizvodni program.

Druga tehnološka in lokacijska prelomnica je nastopila v letu 1969, ko se je podjetje preselilo iz Šentiljske ceste 42 v Hoče ter prevzelo hoško livarno v svoj sestav. S tem smo korenito spremenili proizvodni program, kajti s pričetkom izdelave gradbenih žerjavov, termocistern in mostnih žerjavov smo vanj uvrstili še livarstvo.

Tretja prelomnica je leto 1974, ko se je naša organizacija združila (priključila) v sestavljeno organizacijo združenega

dela Združenega podjetja strojegradnje (ZPS). V skladu s predvidenimi potrebami gospodarskega in družbenega razvoja ter srednjeročnim planom razvoja Atmos bo delovna organizacija povečala proizvodnjo v vrednosti približno 16 milijard starih dinarjev. To so vsekakor pomembne gospodarske odločitve, ki pa jih bo mogoče uresničiti le v skladu z ustreznimi investicijskim programom. Razumljivo pa je, da načrti niso usmerjeni samo v nove investicije, temveč bo potrebno v prihodnje še veliko storiti na področju tehnologije, produktivnosti, varčevanja in zniževanja proizvodnih stroškov. Kazalci uspešnosti poslovanja — produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost kažejo povečanje, kar pomeni, da si lahko v jubilejnem letu obetamo še ugodnejše poslovne rezultate.

Družbeni standard pojmuje mo v naši delovni organizaciji kot razvijanje temeljnih potreb delovnih ljudi v gnotnem pomenu, vendar pa tudi kot skrb za razvoj delavčevih sposobnosti in ustvarjalnih potreb. Za stanovanjske namene odvajamo znatna sredstva, saj smo doslej razdelili že 17 stanovanj, 68 delavcem pa smo pomagali s posojili pri individualni gradnji.

V okviru delovne organizacije skrbimo tudi za cenen letni odidih naših delavcev.

letih 1971—1975 na razvojnem področju naredila velik korak naprej. Prav v tem obdobju je celoten prihodek narasel za 2,7-krat, dohodek za 2,8-krat in akumulacija za 3-krat. Proizvodni program obsega proizvodnjo livarske opreme, opremo tehnološkega transporta, drugo individualno opremo, opremo za kooperacijo in storitve.

DO Stroj leži na obmejnem in manj razvitem področju, ki ima določene ugodnosti zlasti na področju novih investicij. Tak položaj in tudi druge okoliščine so narekovala, da so že v letu 1975 pristopili in že tudi izdelali srednjeročni razvojni program za obdobje 1976—1980. Po tem razvojnem sporazumu mislijo najprej razširiti obstoječe proizvodne zmogljivosti, zlasti pa zgraditi novo, sodobno, z novimi stroji opremljeno proizvodno halo, v prvi vrsti za proizvodnjo opreme in za preoblikovalno tehniko. Celotna proizvodnja se bo povečala do leta 1980 za 83 %. 61 na novo zaposlenih delavcev pa bo povečalo celotni prihodek na višino 108 milijonov din.

V DO Stroj so se za združitev v sestavljeno organizacijo združenega dela združenih podjetij strojegradnje odločili na referendumu dne 30. 9. 1977. Od skupno 168 vpisanih v volilne imenike je glasovalo za združitev delovne organizacije Stroj v SOZD ZPS oziroma za sprejem statuta ZPS 158 delovnih ljudi ali 96,93 %.

F. Pentek

Širimo svoje vrste

Dobri medsebojni poslovni odnosi delovnih organizacij znotraj ZPS in že na začetku postavljeni cilji razvijati dobre poslovne odnose tudi z delovnimi organizacijami izven ZPS, so narekovali nekaterim delovnim organizacijam še tesnejše stike in trdnjšo povezavo z ostalimi delovnimi organizacijami v SOZD ZPS. Prav uresničevanje takih stališč v praksi pa je vodilo tudi delovni organizaciji Projekt Maribor in Stroj Radlje ob Dravi, da sta se z veliko večino svojih delavcev na referendumih že odločili in pristopili k samoupravnemu sporazumu o združevanju v SOZD združenih podjetij strojegradnje. Z njihovo združitvijo v SOZD ZPS bo postala združena strojegradnja še močnejša, zlasti pomembna pa je odločitev DO Projekt Maribor, saj bomo dobili v naše vrste projektno delovno organizacijo in s tem pričeli proces povezovanja tudi v vertikalni smeri.

PROJEKT MARIBOR je enovita projektna delovna organizacija za projektiranje visokih in nizkih gradenj ter nudenje inženiringa poslov. Izdeluje tehnično dokumentacijo za objekte visokih in nizkih gradenj, za kompletne investicijske objekte, napeljava, naprave in opremo za zunanje in notranje instalacije vodovoda, kanalizacije in plina, naprave za ogrevanje, prezračevanje in klimatizacije, izdeluje investicijsko dokumentacijo, investicijske projekte, idejne projekte, študije, ekspertize in tehnološke postopke itd. Zlasti pa je pomembno, da je registriran tudi za izvajanje investicijskega, izvajalskega in prodajnega inženiringa za vse dejavnosti iz njihovega programa.

V Projektu je zaposlenih preko 80 delavcev. Organizacijsko je razdeljen na projektivo, inženiring in skupne službe, ima 11-članski delavski svet, odbor za medsebojna razmerja, odbor de-

lavske kontrole, odbor za narodno obrambo ter razne komisije kot pomožna telesa DS. V letu 1976 je s povprečno 64 zaposlenih ustvarjal celotni prihodek v višini 19.996.791 din, dohodek 15.760.996 in čisti dohodek 13.173.389 din; v poslovni sklad pa je bilo razporejenih 2.632.715 din in za bruto osebne dohodke 9.165.854 din.

Dne 15. 9. 1977 se je od skupno 86 % na referendumu udeleženi delavcev za pristop k samoupravnemu sporazumu o združitvi v SOZD združenih podjetij strojegradnje odločilo 74 odst. delavcev, oziroma za sprejem statuta ZPS 72,8 % prisotnih delavcev.

STROJ RADLJE OB DRAVI je enovita delovna organizacija s 180 zaposlenimi in 34 učenci.

Delovna organizacija Stroj je bila ustanovljena že leta 1952 kot uslužnostna delavnica s samo šestimi zaposlenimi, ki pa je v zadnjem obdobju, še zlasti pa v

Prvi skupni nastop

Pred letom in pol je bil razpisan mednarodni natečaj za izgradnjo tovarne sladkorja v Ormožu, in sicer za dobavo tehnološke in energetske opreme ter konstrukcij za kompletno tovarno. Na ta natečaj se je skupaj s tujim nosilcem tehnologije in partnerjem BMA (Braunschweigische Maschinenbauanstalt) iz Braunschweiga v ZRN prijavil tudi SOZD ZPS.

SOZD ZPS je nastopil kot nosilec dobave domače opreme, ki zajema tehnološko opremo, energetsko opremo in izdelavo jeklenega programa članic SOZD ZPS ni zajeta izdelava energetske opnih konstrukcij. Ker v proizvodnji, je bilo potrebno vključiti tudi delovne organizacije iz sosednje republike Hrvaške (Djuro Djaković, Rade Končar, Jugoturbina). Za nosilca posla v dobi izdelave ponudb je SOZD ZPS določil Metalno, ki ji je uspelo skupaj s članicami SOZD ZPS in tujim partnerjem pripraviti tako ponudbo, da jo je kot najugodnejšo investitor sprejel.

6. oktobra 1977 sta investitor in SOZD ZPS podpisala pogodbo, po kateri bo SOZD ZPS skupaj z energetsko opremo dobavil za

tovarno sladkorja v Ormožu tudi tehnološko opremo in jeklene konstrukcije v višini 510.000.000 din. Od tega so posamezne članice SOZD ZPS udeležene z naslednjimi vrednostmi:

Litostroj Ljubljana za dobavo črpalk	17.758.831,00
Metalna Maribor za dobavo tehnološke opreme in konstrukcij	136.232.952,00
STT Trbovlje za dobavo tehnološke opreme in transporterjev	49.847.057,00
Gostol Nova Gorica za dobavo prezračevalnih naprav	8.349.820,00
Ostala oprema, ki ni v proizvodnem programu SOZD ZPS	297.811.340,00

Z ozirom na kratek čas, v katerem mora biti tovarna zgrajena (do 15. 9. 1979) je SOZD ZPS postavljen pred veliko in odgovorno

no nalogo. Da bi jo izvršili v roku in v splošno zadovoljstvo investitorja, so se članice SOZD ZPS odločile, da poverijo koordinacijske naloge in izvedbene naloge specializiranemu podjetju za projektiranje in inženiring Projekt Maribor, ki se je med tem že vključil v SOZD ZPS.

Prepričani smo, da bomo s skupnimi prizadevanji uspeli pravočasno izvršiti vsa nam poverjena dela ter da bo ta uspešen skupni nastop nova uveljavitev tako SOZD ZPS kot njenih čla-

din

nic, ki bo veljal kot vstopnica za še druge skupne nastope doma in v tujini.

Miroslav Ekart

30 LET LITOSTROJA

(Nadaljevanje s 7. strani)

V korak s tehničnim razvojem pa je šel od leta 1950 tudi razvoj samoupravljanja. Danes lahko s ponosom ugotovimo, da je bil Litostroj v tedanjem obdobju vsem tudi šola samoupravljanja.

Že v preteklosti pa tudi v zadnjem času smo veliko pisali o razvoju in pomenu Litostroja. Postal je velika in moderna tovarna, v kateri danes načrtuje in dela 3600 delavcev, ki s svojo dejavnostjo prispevajo ne le h krepitvi našega gospodarstva, temveč ustvarjalno sodelujejo tudi na družbenopolitičnem, predvsem pa na samoupravnem področju.

Litostroj je postal torej tovarna, ki je sposobna proizvajati kvalitetne proizvode, ki jih odkupujejo tudi visoko razvite države.

Kaj je prispevalo, da se je Litostroj tako razvil in postal to, kar je danes?

To so predvsem litostrojski delavci. V njih imamo odlične kadre, samozavestne in izkušene, ki dobivajo za kakovost svojega dela nedeljena priznanja v najrazvitejših deželah. Litostroj ima številne stare mojstre, ki prenašajo svoje izkušnje na mlajše in tako ustvarjajo tradicijo industrijskega dela z natančnostjo in kakovostjo.

Veliko vlogo pri razvoju pa imajo tudi litostrojski strokovnjaki, ki so samostojno in izvirno reševali mnoga zapletena tehnična vprašanja. Tako je Litostroj danes sposoben konkurent na svojem področju in enakovreden tekmeč velikim tujim tovarnam težke industrije. Dolgoletni razvojni program, ki je bil ves oprt na lastne sile in znanje, je dal Litostroju proizvodni program, ki vsebuje iskane izdelke, obenem pa mu je zagotovil neodvisen nastop tako na domačem kot na tujem trgu.

Trideset let prizadevanja je Litostroju prineslo lasten in specifičen razvoj, katerega pričča smo letos, ko praznujemo njegovo 30-letnico.

V Litostroju smo praznovali

V počastitev tridesetletnice tovarne se je v naši tovarni zvrstila cela vrsta dogodkov in praznovanj.

Začeli so pravzaprav litostrojski planinci, ki so se 19. avgusta v počastitev našega praznika povzpeli na vrh Mont Blanca. Tudi njihovo število je bilo simbolično — bilo jih je 30.

Praznovanja in dogodke pa smo napovedali na tiskovni konferenci, kjer smo predstavnike tiska ter radia in televizije podrobneje seznanili z našo delovno organizacijo, ter jih obvestili o pomembnejših dogodkih.

Drugi september, dan pred uradno proslavitvijo našega praznika, pa je potekal v že prav prazničnem vzdušju. Tega dne smo ob prisotnosti delavcev TOZD Transportna vozila in naprave ter predstavnikov občine Šiška in mesta Ljubljane postavili temeljni kamen za proizvodno halo viličarjev.

Istočasno je bilo v petek tudi več manjših slovesnosti, na katerih so podelili priznanja jubilarantom, ki praznujejo 10, 15, 20, 25 in 30-letnico dela v Litostroju ter najzaslužnejšim članom naše delovne organizacije.

V petek popoldne je bila svečana seja konference osnovnih organizacij sindikata in sveta Zveze komunistov. Na njej so podelili priznanja najzaslužnejšim članom obeh družbenopolitičnih organizacij.

Osrednja prireditve je bila v soboto, 3. septembra dopoldne v hali Tivoli. Polnoštevno so se je udeležili delavci Litostroja in poleg slavnostnega govornika Andreja Marince še Marjan Breclj, Zvone Dragan, Zoran Polič, Miran Potrč, Vinko Hafner, predstavniki mesta Ljubljane, občine Ljubljana-Šiška, SOZD ZPS, bank ter predstavniki fakultet. V pozdravnem nagovoru je predsednik delavskega sveta Franc Gregorič posebej pozdravil še idejnega in stvarnega tvorca Litostroja, člana sveta federacije Franca Leskoka-Luko.

Ob koncu uradnega dela je mladinka Marjeta Grum prebrala pozdravno pismo tovarišu Titu, nato pa se je pričel krajši kulturni program. V tem delu so nastopili godbeniki godbe na pihala Litostroj, litostrojski moški pevski zbor, plesalci folklorne skupine France Marolt, Slovenski oktet ter recitatorji Slovenskega gledališča Andrej Kurant in Tone Homar.

Veličastno proslavo je prenašal Radio Ljubljana, v večernem televizijskem dnevniku pa so si tudi ostali gledalci po Sloveniji lahko ogledali nekatere točke iz te proslave. Zaradi svoje pestrosti in visokega umetniškega nivoja nam bo gotovo še dolgo ostala v spominu.

Tretjega in četrtega septembra pa so bila vrata Litostroja

odprta tudi zunanjim obiskovalcem, ki so tako imeli priložnost ogledati si naše proizvodne obrate in nekatere večje izdelke iz našega proizvodnega programa. Ogled je naletel na zelo velik odmev in zanimanje številnih obiskovalcev.

Istočasno so naši fotoamaterji pripravili razstavo umetniške fotografije in razstavo fotografij vzpona na Mont Blanc, ki smo si jo z velikim zanimanjem ogledali številni Litostrojčani, pa tudi mnogi obiskovalci, ki so prišli na ogled tovarne.

V praznovanje tridesete obletnice tovarne se je z nekaj slovesnostmi vključil tudi Izobraževalni center Litostroj. Člani celotnega kolektiva so imeli v petek, 2. septembra zvečer, svečano sejo delovne skupnosti ICL, na katero so bili povabljeni vsi člani. Sejo so zaključili s podelitvijo priznanj jubilarantom ter najzaslužnejšim članom kolektiva. Prisotna je bila tudi delegacija šolskega centra iz po-bratenih Kavadarcev.

Naslednji dan, v soboto dopoldne je bila pred izobraževalnim centrom krajša slovesnost, namenjena učencem šole. Istočasno je bila tudi slavnostna seja krajevnih skupnosti Litostroj, ki je proglasila obletnico Litostroja za krajevni praznik.

Izobraževalni center pa se je ob tej priložnosti spomnil tudi vseh svojih dosedanjih absolventov in jih povabil na osrednjo prireditev v halo Tivoli, zatem pa na družabno srečanje v rekreacijski center Mostec. Srečanje je bilo združeno s krajšim kulturnim programom, v katerem so sodelovali prvaki ljubljanske Opere in Slovenskega narodnega gledališča, pihalni orkester in moški pevski zbor Litostroj, v zabavnem delu pa zabavni orkester iz Milevskega iz Češkoslovaške.

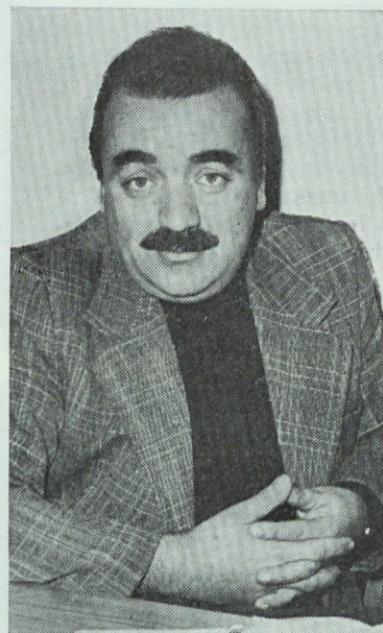
Praznovanja smo zaključili s tremi izleti. Dva sta bila namenjena jubilarantom — sodelavcem, ki so v Litostroju že 25 ali 30 let, izlet na Đerdap in po poteh AVNOJA. Litostrojski upokojenci pa so preživeli tri prijetne dni v Poreču.

Z vsemi temi prireditvami smo počastili 30 let obstoja naše delovne organizacije. V četrto desetletje smo stopili z veliko mero samozvesti in z velikimi razvojnimi načrti. To pa je vsekakor zagotovilo, da bomo lahko s ponosom praznovali tudi ob zaključku naslednjega desetletja.

M. H.

Novi sekretar Sveta ZK ZPS

NA SKLEP 5. SEJE SEKRETARIATA SVETA ZK ZPS IN NA PREDLOG SEKRETARIATA SVETA ZK STT JE BIL PREDLAGAN ZA SEKRETARJA SVETA ZK ZPS TOVARIŠ FRANC PANKO.

Tovariš Panko je bil rojen v Ravenski vasi in izhaja iz delavske družine. Po končani osnovni šoli in nižji gimnaziji se je izučil za strugarja v industrijsko-kovinarski šoli pri STT. Po končanem šolanju se je zaposlil v Strojni tovarni Trbovlje, kjer dela še danes kot delovodja v obdelovalnici.

Že od vsega začetka je aktivno deloval v mladinski organizaciji in takratnem klubu mladih proizvajalcev v STT. Leta 1964 je bil sprejet v Zvezo komunistov. Stalno je bil vključen v delo ZK in še posebno v delo samoupravnih organov. V samoupravnih organih je opravljal več funkcij — bil je predsednik samoupravne delavske kontrole, predsednik zbora proizvajalcev in predsednik centralnega delavskega sveta. Bil pa je družbenopolitično angažiran tudi izven svoje delovne organizacije in med drugim opravlja sedaj tudi funkcijo predsednika samoupravne stano-vanske skupščine občine Trbovlje.

Leta 1975 je bil izvoljen za sekretarja sveta ZK STT. Med tem časom je bil tudi član občinske konference ZKS Trbovlje in predsednik komisije za samoupravne odnose pri občinskem komiteju ZKS Trbovlje. V lanskem letu je uspešno končal srednjo politično šolo pri CK ZKS.

Funkcija, ki jo je tovariš Panko sedaj prevzel, je zelo pomembna. Zato tudi ni nenavadno, da vam želimo prav v tej skupni številki malo bolj predstaviti novega sekretarja, ki smo mu ob tej priložnosti postavili tudi nekaj vprašanj.

— **Tovariš Panko, kaj vam pomeni ta funkcija in kako sprejemate to odgovornost?**

S tem, ko so mi zaupali to nalogo, so mi vsekakor izrekli veliko priznanje za vse dosedanje delo. Vprašanje, kako sprejemam to odgovornost, pa v ZK sploh ne bi smelo obstajati. Komunist se mora ne glede na to, kakšna naloga je pred njim, odgovorno obnašati. Iz vsega tega torej sledi, da se zavedam pomembnosti te funkcije in velike odgovornosti, ki sem jo prevzel.

— **Kako je organizirana organizacija ZK na nivoju ZPS?**

O organiziranosti ZK na nivoju ZPS je sedaj težko govoriti. O tem smo že precej napisali in objavili v našem skupnem glasilu. Sedaj nastopa v tej organiziranosti nekaj novega, saj so se v vseh delovnih organizacijah Združenih podjetij strojegradnje sedaj formirale nekatere nove temeljne organizacije. Tako bo sedaj postal svet ZK ZPS veliko večji kot doslej, ob tem pa se seveda takoj postavlja tudi vprašanje, ali bo svojo funkcijo tudi dobro opravljal. Verjetno bo zato potrebno spremeniti kakšen člen poslovnik ZK ZPS, saj mora biti po sedanjih določilih svet sestavljen iz po enega člana iz vsa-

ke temeljne organizacije. Po novih spremembah pa je v dvanajstih organizacijah zelo veliko temeljnih organizacij.

Drugače pa je sestavljen sekretariat sveta. Sestavljajo ga po en predsednik iz vsake delovne organizacije, zaželeno pa bi bilo, so to sekretarji ZK v delovnih organizacijah. Le tako bi lahko zagotovili kompleksen pregled situacije, ki se nanaša na celotno delovno organizacijo in ni več tolikšne nevarnosti, da bi se nekateri posamezniki obnašali »tozdovsko« — ozko.

Vse to so problemi, ki jih bomo morali na svojih prihodnjih sejah obravnavati, vendar vsega na žalost ne bomo mogli rešiti že letos, saj se leto že izteka.

— **S katerimi nalogami se je doslej ukvarjal svet ZK ZPS in katere so važnejše naloge, pred katerimi stoji sedaj?**

V dosedanjem delu sveta ZK je prišlo do manjših težav in zastoj, ker je bil dosedanj sekretar, ki je bil prav tako iz naše tovarne, v politični šoli Josip Broz Tito v Kumrovcu. To je seveda precej vplivalo na celotno delo. Kljub temu, da je njegov namestnik dobro delal, je delo predvsem ideološko močno pešalo. S prevzemom te funkcije sedaj ugotavljam, da je bilo v dosedanjem delu premalo povezovanja in dogovarjanja. Predvsem je bilo premalo slišati samoupravljalčeve besede in mnenje neposrednega proizvajalca.

Z ozirom na to, da smo združeni že od leta 1974, bi bilo potrebno poudariti predvsem tiste stvari, ki smo jih opravili dobro in kot zgled celotnemu slovenskemu prostoru. To so bile predvsem naše skupne naložbe. Nedavno smo bili priča otvoritvi novih delovnih prostorov Kladivarja v Zireh, kar je sad združevanja 10% amortizacije podjetji ZPS.

S tako politiko pa nameravamo seveda tudi nadaljevati in bomo že na prvi seji razpravljali o novih naložbah za naslednje leto. Priprčan sem, da se bodo delovne organizacije sedaj ponovno odločile za združevanje sredstev. V celotnem skupnem delovanju ZPS pa seveda prihaja tudi do določenih težav. Cilj tega združenja je v skupnem nastopanju na trgu in v skupnem prevzemanju naročil, dogaja pa se, da nekatere delovne organizacije ne nastopajo kot članice ZPS, temveč kot posamezniki. To nikakor ni v interesu skupnih ciljev, zato se je potrebno dogovoriti, da se to ne bo več dogajalo.

Med uspehe skupnega delovanja lahko štejemo, da smo po sindikalni plati storili velik korak naprej, po gospodarski plati pa bi lahko dosegli še veliko več. Seveda tu ne gre zanemarjati našega skupnega nastopa pri gradnji tovarne sladkorja v Ormožu, pa tudi pri dveh ali treh večjih dogovorih, ki so sedaj v teku. To pa je tudi edina prava pot, ki nas lahko pripelje do uspehov in ciljev, ki smo si jih zastavili.

Čaka pa nas veliko nalog tudi v samem delu Zveze komunistov. Smo v obdobju predkongresnih priprav in vsakemu mora biti jasno, da bo potrebno do kongresa še krepko pregledati prehojeno pot in pokazati na vse slabosti in pomanjkljivosti, ki so se pojavljale do sedaj. Obenem pa bo potrebno nakazati tudi pot za naprej. Ob sprejemu novega samoupravnega sporazuma ZPS pa sem mnenja, da je s tem podan soliden temelj, na katerem bomo lahko gradili naprej. Prednost Združenih podjetij strojegradnje je gotovo v tem, da imamo tako združeni lahko posebne specializirane obrate, kar precej olajšuje delo posameznim delovnim organizacijam in to krepki našo moč pri vseh skupnih nastopih in investicijah. To pa je tudi v našem skupnem interesu.

M. H.

Kaj je z gradnjo nove ambulante?

V majski številki našega glasila smo bili obveščeni o pripravah za gradnjo ambulante. Na sestanku, ki je bil 12. maja v Litostroju, smo se z odgovornimi urbanisti občine Ljubljana-Siška, mestnega sveta in LUZ dokončno dogovorili o novi lokaciji. Zagotovili so nam, da bomo potrebno dokumentacijo dobili približno v enem mesecu. Sedanja situacija pa kaže, da smo se dogovora držali le v Litostroju.

Kje se je zopet zataknilo?

Na našo zahtevo je LUZ prišel obravnavati novo lokacijo. Pri tem je ugotovil, da sta predvideni prostor za ambulantno in tudi njegova okolica po generalnem urbanističnem planu določena za parkovno in športno ureditev. Naša zahteva po lokaciji je tako vplivala na dopolnitev tega plana. Za to spremembo pa je LUZ zahteval obnovo geodetskega načrta za trikotnik med modelno mizarno, progo in Aleševčovo ulico. Ta načrt smo takoj naročili pri Geodetskem biroju, ki je edini pooblaščen za ta dela v Ljubljani. Kljub večkratnim osebnim in telefonskim posredovanjem se je izdelava načrta zavlekla do septembra. Na vprašanje, zakaj je bilo toliko izgubljenega časa, bi lahko odgovoril le Geodetski biro.

V zvezi z naročilnico, ki smo jo naslovili na Geodetski biro že 10. maja, so nas v začetku potolažili z odgovorom, da bodo kmalu pričeli z delom. Kasneje so nam povedali, da jim primanjkuje geometrov. Naša strokovna služba je zato pričela iskati drug primeren projektivni biro. Projektivni atelje v Kersnikovi ulici je bil takoj pripravljen na sodelovanje, vendar nam je LUZ odgovoril, da je za ta dela za njih pooblaščen samo Geodetski biro. Novo naročilnico je naš referent osebno odnesel na Geodetski biro že 30. junija. Takrat so nam ponovno zagotovili, da bodo takoj pričeli z delom. Izgleda pa, da so bili dopusti važnejši, kot naše naročilo, saj so geodetski posnetki predali Luzu šele 6. septembra.

Ing. Učakova na Luzu, ki dela na našem projektu, je ugotovila, da Geodetski biro ni vnesel v načrt obstoječih dreves. Ponovno smo morali čakati, da so na Luzu sami popravili to napako Geodetskega biroja.

24. oktobra so naše družbenopolitične organizacije na zahtevo delavskega sveta DO sklicale ponoven sestanek, katerega so se udeležili poleg predstavnikov Litostroja še urbanisti občine Šiška, Luza in mestnega sveta.

Sedaj lahko rečemo, da je ta razgovor uspel. LUZ je takoj

izdal nalog za pridobitev soglasij za lokacijsko odločbo. Neposredno sodelovanje našega referenta tovariša Jurga za Luzom, je omogočilo, da imamo do sedaj že 11 uspešno potrjenih soglasij od 13, in to od:

— komunalnega podjetja Kanalizacija,

— Komunalne energetike Ljubljana (KEL),

— Plinarne Ljubljana,

— Mestnega vodovoda Ljubljana,

— Elektro Ljubljana — mesto,

— komunalnega podjetja Javna razsvetljava,

— komunalnega podjetja Rast,

— Republiške skupnosti za ceste,

— Mestne skupščine Ljubljana — oddelek za požarno varnost,

— Mestne skupščine Ljubljana — oddelek za ljudsko obrambo,

— Republiškega sanitarnega inšpektorata.

Manjka nam še soglasje od:

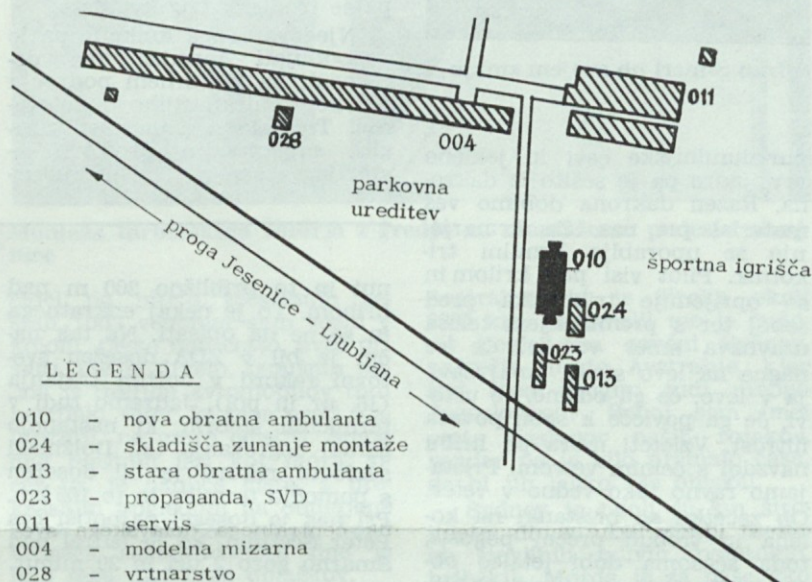
— republiške skupnosti za železnice in

— PTT Ljubljana.

Občina Ljubljana-Siška nam je zagotovila, da ne bo težav za gradbeno dovoljenje. Glede na to, da imamo ostalo dokumentacijo urejeno, lokacijsko dokumentacijo pa pričakujemo v decembru, lahko sklepamo, da bomo papirnato vojno končali konec leta.

Naša strokovna služba že išče izvajalca gradbenih in drugih del na objektu. Prav tako išče mo prostor za preselitev opreme zunanje montaže v sedanji baraki, ki jo moramo pred gradnjo porušiti. Zavarovalna služba v DO pa pripravlja zavarovanje gradbišča, tako da ne bo moten delovni proces v DO.

dipl. ing. Anton Zupančič

LEGENDA

- 010 - nova obratna ambulanta
- 024 - skladišča zunanje montaže
- 013 - stara obratna ambulanta
- 023 - propaganda, SVD
- 011 - servis
- 004 - modelna mizarna
- 028 - vrtnarstvo

Republiško posvetovanje o varstvu pri delu

V ponedeljek 24. oktobra je bilo v Portorožu republiško posvetovanje o varstvu pri delu.

Pred začetkom uradnega dela posvetovanja je bila slovesna podelitev diplom varnostnim inženirjem, ki so diplomirali v letih 1976/1977.

Za tem in po kratkem kulturnem sporedu je predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije tovariš Miha Spiljak govoril o potrebi varstva pri delu in okolja. V svojem govoru je poudaril potrebo po doslednem izvajanju varstva pri delu v organizacijah združenega dela z namenom, da bi preprečevali in preprečili vsakodnevno nastajanje delovnih nezd, telesnih poškodb in zdravstvenih okvar delavcev pri delu in da bi vsakemu delavcu na ta način zagotovili njegovo osebno varnost pri delu. Ločenost izvajanja varstva pri delu od izvajanja dejavnosti organizacij združenega dela je ovira pri doseganju ustavne verige delavca do osebne varnosti pri delu. Zato tudi zakon o združenem delu, ki temelji na ustavi SFRJ in sklepah X. kongresa ZKJ, zakonja zahteva, da je delo delavca neločljivo povezano z njegovo varnostjo pri delu. Temeljna določba v 43. členu določa, da morajo delavci v organizaciji združenega dela in njenih organih — delavski svet, izvršilni organ in poslovodni organ organizirano opravljati dejavnost organizacije tako, da je zagotovljena varnost pri delu.

Na posvetovanju so bile obravnavane naslednje teme:

— Vzgoja in izobraževanje o varstvu pri delu delavcev v ne-

posredni proizvodnji, šolah in vzgojno varstvenih ustanovah;

— Normativno urejanje varstva pri delu v TOZD oziroma delovni organizaciji, samoupravni splošni akti s področja varstva pri delu, statuti TOZD oz. delovne organizacije in samoupravni sporazumi o varstvu pri delu po 11. členu zakona o varstvu pri delu.

— Uresničevanje pravic in obveznosti delavcev in organizacije združenega dela za varno delovno okolje in varne delovne razmere v OZD.

Izrpen referat je podal prof. Ludvik Kavc, dipl. ing. iz Višje tehniške varnostne šole v Ljubljani.

Omenil je delovne nezgode, telesne kvara, poklicne bolezni in druge bolezni v zvezi z delom. Treba je prilagajati delovne procese in ne obratno. Govoril je še o opisih delovnih mest in sistematizaciji le-teh ter o tem, da je nujno potrebno usposobiti poslovodni organ v organizaciji združenega dela za varstvo pri delu.

Organizacijska oblika službe varstva pri delu, posebno pa še pooblaščen delavci za varstvo pri delu v TOZD morajo biti organizacijsko vezani na poslovodni organ, strokovno pa na službo varstva pri delu, ki je organizirana na nivoju delovne organizacije.

Republiški pravilnik o osnovah za organiziranje službe za varstvo pri delu v 7. členu nakazuje povezanost z vsemi ostali-

Nismo še zadovoljni

V dneh 10. in 11. novembra 1977 smo se udeležili posvetovanja o položaju delavcev v sistemu zdravstvene zaščite in zdravstvenega zavarovanja. Organizator posvetovanja je bila komisija za življenjske in delovne pogoje Zveze sindikatov Jugoslavije v dogovoru in s sodelovanjem odgovarjajočih komisij zveze sindikatov republik in pokrajin.

Gradivo za posvetovanje je pripravilo 15 delovnih organizacij, 9 poročil so pripravile republiške in pokrajinske zveze sindikatov, 15 poročil pa samoupravne interesne skupnosti zdravstvenega zavarovanja. Gradivo je bilo obsežno in dovolj bogata osnova za razpravo na samem posvetovanju. V poročilih kakor tudi v razpravah je bila poudarjena tesna povezava zdravstvene službe in ostalih strokovnih služb z delovnimi organizacijami, saj je osnova uspešnega dela zdravstva prav poznavanje tehnološkega postopka, delovnih nalog in delovnih pogojev in razmer, v katerih zavarovanec živi. Osnova uspešnega dela je teamsko delo in ne zapiranje posameznih strokovnjakov v svoj krog.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da delovni ljudje odvajajo od svojih dohodkov povprečno 9 odstotkov za zdravstveno varstvo, vendar pogosto niso zadovoljni s kvaliteto in učinkovitostjo storitev, ki jih dobe od zdravstvene službe. Vzroke za tako stanje je verjetno treba iskati v nepovezanosti, slabi organiziranosti in slabi usklajenosti, ki vlada v zdravstvu.

Ugotovljeno je bilo, da je strokovnega kadra dovolj, da pa je razmerje med zdravniki splošne prakse in specialisti neugodno — splošnih zdravnikov je premalo. Še večji problem v zdravstvu pa predstavlja velika koncentracija zdravnikov okrog večjih mest in centrov. Tako je na primer v Bosni in Hercegovini polovica splošnih zdravnikov zbrana v osmih občinah, ostala polovica pa odpade kar na 95 občin. Iz poročil je bilo ugotovljeno, da odstotek bolniških izostankov v letošnjem letu nara-

šča in da so ti podatki od republike različni, ne glede na stalna prizadevanja, da bi leta upadel. Sindikati menijo, da je za ta porast kriva neučinkovitost zdravstvene službe.

V razpravah je bilo pogosto slišati poziv k večji solidarnosti in k enotni ureditvi zdravstvene varstva.

Tudi vprašanju participacije je bilo namenjenih nekaj ustvarjalnih pripomb. Uvedba participacije je imela namen spodbuditi uporabnike k razmišljanju in smoternejšemu trošenju zdravstvenih uslug, v praksi pa se kaže, da je tako zbran denar postal pomemben vir sredstev v sistemu financiranja zdravstvenega varstva. Predsednik zvezne komisije za življenjske in delovne pogoje tovariš Šefčič Jašari je ugotovil, »da so bolni delavci tedaj, ko najbolj potrebujejo solidarnost, materialno in socialno varnost, prepuščeni tveganju, da izkoristijo določena zdravila in storitve, ali pa neodvisno od njihovih možnosti«. Zato so sindikati predlagali, da bi v prihodnje participacijo obravnavali bolj kritično in tudi na nov način v duhu zakona o združenem delu. Posebna pozornost bo v prihodnje posvečena tudi solidarnosti in vzajemnosti na področju zdravstvene zaščite in zdravstvenega zavarovanja.

Na posvetovanju je bila imenovana komisija, ki bo na osnovi podanih poročil in razprav izdelala sklepe in stališča in jih dostavila vsem udeležencem. Prepričani smo, da je bila obravnavana problematika na tem posvetovanju tako široka in konkretna, da bodo zaključki lahko služili za nadaljnje uspešno delo na tem področju.

M.K.

mi službami v TOZD in na nivoju DO, vendar je v praksi ta povezanost majhna ali pa ne obstaja. Gotovo je, da služba varstva pri delu ne more delovati v zadostni meri, če je pri svojem delu podrejena kadrovski ali celo vzdrževalni službi, namesto da bi kot samostojna služba bila ustrezno vezana na poslovodni organ v OZD!

Prav tako tudi služba varstva pri delu ne more in ne sme biti nikakršen servis za opravljanje storitev s področja varstva pri delu, ampak posvetovalni organ, ki skupaj z ustreznimi službami

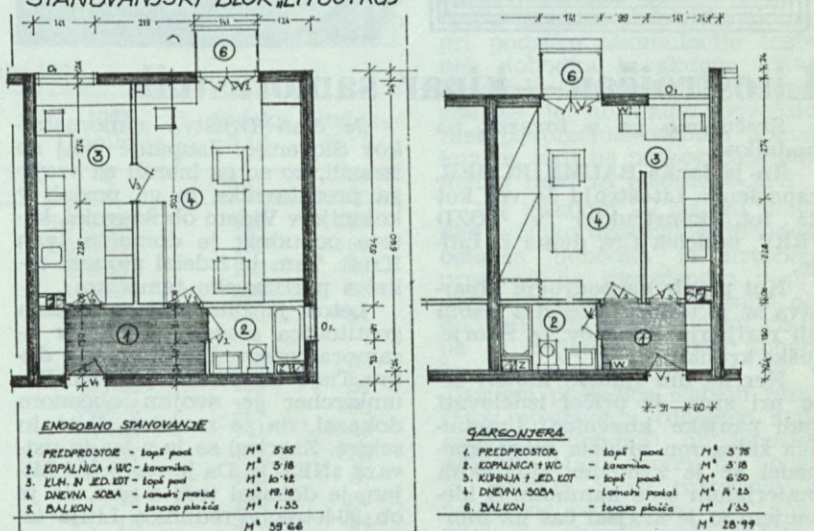
išče najboljšo rešitev za odpravo pomanjkljivosti v skladu z zakonskimi določili. Načini povezovalne službe varstva pri delu z ostalimi službami v TOZD in DO in s tem povezane naloge ne sodijo samo v interni pravilnik o varstvu pri delu, temveč tudi v statute TOZD oziroma DO.

Med posvetovanjem so nam predvajali tudi nekaj izredno zanimivih in poučnih kratkih filmov s področja varstva pri delu iz raznih panog, zadnji dan pa smo si ogledali Delamaris v Izoli, Luko Koper in Tomos.

Zdravko Hribnik

OBVESTILO

STANOVANJSKI BLOK "LITOSTROJ"

21. novembra 1977 je bil objavljen natečaj za razdelitev 98 enosobnih stanovanj in garsonjer v novem bloku ob Djakovičevi cesti. Od tega je 10 stanovanj predvidenih za potrebe deficitarnih kadrov, 88 stanovanj pa bo razdeljeno med ostale proslilce. Vloge sprejemamo v Kadrovsko splošnem sektorju (soba 13) do vključno 5. decembra. Vloge prispele po tem roku ne bodo upoštevane.

Kadrovsko splošni sektor

Električni kabel do stare ambulante je že napeljan, sedaj pa so na vrsti drugi

Naši zmajarji

Kot član jugoslovanskega moštva sem se udeležil evropskega prvenstva v poletih z zmajem, ki je bilo od 19. do 25. septembra v Schwangau v ZRN. Tekmovanje je organizirala zveza letalskih organizacij Nemčije pod pokroviteljstvom mednarodne letalske zveze FAI.

Udeležba je bila številna, saj so na prvenstvo prišli tekmovalci iz štirinajstih držav, vsega skupaj nas je bilo 110.

Za uvod verjetno ne bo odveč nekaj o zgodovini oziroma o začetku tega mladega športa.

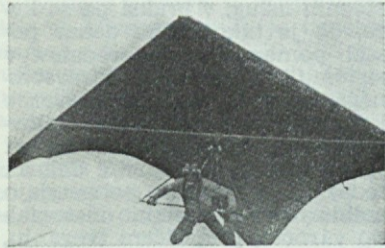
Na razpis NASA za najboljši projekt, s katerim bi lahko varno reševali ponesrečene astro-

navte iz orbite, se je prijavil tudi letalski konstruktor Francis M. Rogallo. Čeprav je bila njegova zamisel najboljša, se v praksi ni nikoli uporabila, ker je bila predraga. Po dolgem ležanju v arhivih je ta projekt odkril Michael A. Markovski — vodilni letalski konstruktor v tovarni Boeing. Iz veselja se je začel ukvarjati z izpopolnjevanjem Rogalovega »krila«. Z natančnostjo letalskega konstruktorja je izdelal prvega zmaja in z njim tudi uspešno poletel. Pozneje je začel s serijsko proizvodnjo teh modelov, ki so bili osnova za ves nadaljnji razvoj. V Ameriki je postal ta šport hitro popularen in množičen.

Kmalu po samem začetku so se tudi pri nas pojavili prvi navdušenci, katerim so se pridružili novi, tako da nas je sedaj že okoli 100. Prvi zmaj v Sloveniji so bili izdelani po ameriških načrtih.

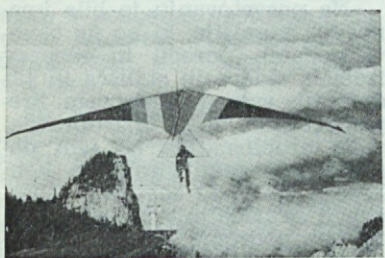
Množičnost in popularnost tega športa moramo iskati v

RAZLIČNE VRSTE ZMAJEV

1. Standardno Rogallo krilo

To je najmanj zahtevno in najbolj varno krilo, zato je to obenem tudi začetniški zmaj. Najvažnejše pri zmajih je drsno razmerje, kar pomeni razmerje med preleteno razdaljo in izgubljeno višino. Ta zmaj ima razmerje 1:5 in ima največjo površino — okoli 25 m² ter razpon krila do 9 metrov.

2. Drugi razred

To je že zahtevnejša oblika, ki ni več priporočljiva za začetnike. Ima tudi boljše drsno razmerje (do 1:8), površino do 18 m² in razpon krila 11 m.

Ti zmaji so pri nas najbolj razširjeni, zato je tudi naša ekipa v ZRN tekmovala v tem razredu.

3. Tretji razred

To so najzahtevnejši zmaji, ki se po svojih značilnostih že približujejo jadralnim letalom. Ker je letenje z njimi zelo zahtevno, morajo imeti krmilne naprave. Drsno razmerje pri njih je do 1:14, površina 15 m², razpon krila pa do 12 m. Čeprav leta s to vrsto zmajev najmanj letalcev, jih je nekaj vseeno nastopilo z njimi na tekmovanju ZRN, v Jugoslaviji pa s tem modelom ne leta še nihče.

dokaj preprosti in niti ne tako dragi izdelavi zmaja. Za letenje pa imamo veliko primernih terenov.

TEHNIKA LETENJA

Zmaj je sestavljen iz ogrodja in jadra. Za ogrodje uporabimo

Miran Simerl ob svojem zmaju

dur-aluminijske cevi in jekleno vrv, jadro pa je sešito iz dakrona. Razen dakrona dobimo ves material pri nas. Za krmarjenje se uporablja krmilni trikotnik. Pilot visi pod krilom in se oprijemlje trikotnika pred seboj ter s premikanjem telesa uravnava smer vožnje. Če se nagne na levo stran, zmaj zavija v levo, če ga odrine, se ustavi, če ga povleče k sebi, poveča hitrost. Vzleteti mora po hribu navzdol s čelnim vetrom. Pristajamo ravno tako vedno v veter. Ob začetku so pristanki na kolena in trebuh precej pogosti, toda sčasoma dobi letalec občutek. Ko smo ravno pri občutkih, bi rad poudaril, da je letenje z zmajem nekaj čisto posebnega in ga ne morem primerjati z nobenim drugim športom. Če je veter ob pobočju dovolj močan in stalen, lahko jadramo. Leteti moraš točno ob pobočju, kjer se veter dviguje, ko prehaja prepreko — to je hrib. Tako sem v Dražgošah jadral 35 mi-

želimo vam predstaviti

BLAGOJE ILIČ — KULTURNI ANIMATOR IN VODJA PIHALNEGA ORKESTRA LITOSTROJ

Pred tremi meseci, točneje 1. septembra, je Litostroj vendarle dobil svojega kulturnega animatorja, obenem pa tudi novega vodjo pihalnega orkestra. Tovariš Ilič je zamenjal prejšnjega dirigenta tovariša Leandra Pegana, ki je vrsto let vodil naš pihalni orkester, celotno njegovo delo pa je precej širše. V Litostroj je prišel iz glasbene šole, kjer je delal kot pedagog, še prej pa je bil član pihalnega orkestra JLA in je ob delu končal glasbeni oddelek Pedagoške akademije.

Delovno organizacijo sedaj ob svojem delu pravzaprav šele spoznava. Večina njegovih sedanjih naporov je usmerjena v delo z orkestrom, ki mu želi dati novo zunanjo in notranjo podobo. Tako sedaj skupaj s člani sestavlja popolnoma nov program, ki bo moral zadovoljiti še tako izbirčne poslušalce, obenem pa se trudi za dvig kvalitete.

Njegova druga funkcija pa je vzpodbujati in voditi vse dejavnosti na kulturnem področju ter koordinirati njihovo delovanje. To delo zajema med drugim organizacijo proslav, sestavljanje čim pestrejših kultur-

nih programov in podobno. Ker pa je Litostroj močno povezan tudi s svojo krajevno skupnostjo, se bo skušal povezati tudi z njimi ter z osnovno šolo Hinka Smrekarja in njihovimi kulturnimi dejavnostmi.

Njegov prispevek na tem področju bo vsekakor lahko zelo velik, zato mu želimo dobrodošlico in veliko uspehov pri delu.

nut in to približno 200 m nad hribom. To je nekaj enkratnega in se ne da opisati. Na tak način je bil v ZDA dosežen svetovni rekord v dolžini trajanja (16. ur in pol). Jadramo tudi v termičnih stebrih, ki nastanejo zaradi segrevanja tal. Dolžinski svetovni rekord je bil dosežen s pomočjo termike in to 165 km. Pri nas je dosegel najboljši čas Peter Ščetinin, ko je jadral nad Šmarno goro 2 uri in 20 minut.

TEKMOVANJE V JADRANJU Z ZMAJI V ZRN

Zaradi razširjenosti zmajarstva v svetu je mednarodna letalska organizacija sprejela ta šport v svoje okrilje kot trinaj-

sto disciplino. Na podlagi tega so se tudi pri nas začela razvijati društva, ki omogočajo organizirano in varnejše letanje.

Do sedaj so uradno potrjeni trije klubi: Delta Koper, Let Škofja Loka in Delta Ljubljana, katerega član sem tudi jaz. Evropskega prvenstva v ZRN smo se udeležili štirje, dva člana Delta kluba in dva člana iz kluba iz Škofje Loke. Tekmovali smo z zmaji odprtega tipa. Od standardnega Rogallo krila se razlikujejo po boljših aerodinamičnih karakteristikah.

Po tehničnem pregledu zmajev sem ostal edini tekmovalec, ki je tekmoval z zmajem lastne izdelave. Ostalim so to zaradi ostre kontrole prepovedali in so si morali izposoditi tovarniško izdelane zmaje.

Leteli smo s Tegelberga, kjer je višinska razlika 900 m. Točkovali so čas poleta okoli markiranih točk, najvažnejše pa je bilo pristajanje v cilj. Pristati smo morali v krogu s premerom 100 m, v nasprotnem primeru smo bili diskvalificirani. Brez točk za polet pa si ostal, če si pri pristanku padel. Točkovali so nam deset poletov. Zaradi neizkušenosti v tekmovanju (pri nas do takrat še ni bilo nobenega), sem se uvrstil na 40 mesto — Naš najboljši uvrščen je s švicarskim zmajem zasedel 22 mesto.

Z evropskega prvenstva smo odnesli veliko novega znanja in tekmovalne rutine.

Po vrnitvi iz ZRN smo že dvakrat organizirali tekmovanje. Prvo je bilo posvečeno Vinku Skoku, ki se je lansko leto z zmajem smrtno ponesrečil na Grintovcu. Na tem tekmovanju sem zasedel tretje mesto.

V Dražgošah pa smo 6. novembra 1977 organizirali republiško prvenstvo, na katerega so bili povabljeni tekmovalci iz vseh slovenskih klubov. S tem prvenstvom, ki je bilo dobro organizirano, smo dokazali, da je zmajarstvo šport, ki ima zaradi svoje atraktivnosti že veliko privrženecov. Na tem prvenstvu sem osvojil drugo mesto. Vsi udeleženci EP smo zasedli prva štiri mesta.

Ob tej priliki bi se rad zahvalil sindikalni organizaciji TZ Litostroj, katera je pokazala veliko razumevanja za mojo udeležbo na EP.

Miran Simerl

Litostrojčan — kipar samorastnik

Srečujemo ga v tovarni, na hodniku.

To je Janko BAUMKIRCHER, zaposlen v Litostroju že več kot 25 let, konstruktor v TOZD IRRP, oddelek ČN, doma iz Liti-

je. Kot pionir na področju kiparstva se je najprej srečal z lesom ob rezljanju modelov za Škofje-loške kruhke.

Ker so mu ljudski motivi zelo pri srcu, je pričel izdelovati tudi panjske končnice. Umetniška žilica mu ni dala miru, spopadel se je z novim kiparskim materialom — s kamnom. S klešanjem si je krajšal čas na morju, kjer je preživel svoj dopust. Ustvaril je nekaj čudovitih reliefov vodnih vil in ženskih aktov. Vendar je kamen trd in mrzel medij, zato se je vrnil k svojemu staremu prijatelju lesu, v katerem upodablja predvsem skulpturo.

Je član Društva samorastnikov Slovenije. Zaupanje vanj so izrazili, ko so ga izbrali za svojega predstavnika in ga poslali v kolonijo v Videm ob Ščavnici, katere pobudnik je domačin Ivan Kreft. Tam je izdelal globoki relief s partizansko tematiko.

Letos je bila litijska občina gostiteljica srečanja kiparjev — samorastnikov. Zbrali so se v domu Tisje ob Črnem potoku. Baumkircher je svojim občanom dokazal, da je mojster dleta in sekire. Zagrizel se je v les in ustvaril »NEŽO«. Da je res pravi Litjan, je dokazal tudi s tem, da je ob 90-letnici Predilnice Litija izdelal relief predice, ki stoji pred vhodom v tovarno in kip pred novo osnovno šolo na Graški dobri.

Letos je ponovno dobil vabilo na šesto kiparsko kolonijo — prav tako v Vidmu ob Ščavnici. Čeprav je imel zelo malo časa,

je vabilo z veseljem sprejel. Veliko razumevanja je pri tem pokazala njegova TOZD, s tem, da mu je odobrila neplačan dopust. Srečal se je s starimi prijatelji — kiparji, ki so, kakor on, prišli z novimi idejami, ki so čakale, da oživijo. Moto letošnjega srečanja je bilo tako kot lani »Od Gubca do Lacka«.

Sodelujoči so ustvarjali pod mentorskim vodstvom akademskega kiparja Aladarja Zahariša, ki na predavanjih Društva samorastnikov razkriva osnove kiparstva.

Janko BAUMKIRCHNER je ustvaril kip »Partizanski materi«, za katerega trdi, da je njegovo doslej najbolj uspelo delo. To je prepričan tudi mentor, kar je laiskava pohvala mlademu kiparju.

Če ga vprašaš, koliko je do sedaj ustvaril, se nasmehne in odgovori: »Veliko in nič. Idej je toliko, da bi potreboval še veliko časa, da bi jih uresničil. Zelje so eno, dejanja pa drugo«.

Ena njegovih velikih želja je, da bi se v naši tovarni osnoval krožek kiparjev. Po njegovem mnenju jih ni malo, ki bi z veseljem sodelovali, hkrati pa bi krožek pomagal širiti kulturno obzorje.

In kaj naj mu želimo v prihodnje?

Da bi še naprej uspešno ustvarjal in da bi se mu izpolnile vse želje na področju kiparstva, še posebno ta, da bi naša tovarna dobila FORMO VIVO!

B. O.

Janko Baumkircher »Partizanski materi«

Na montažo HE OHAU-A

Začela so se dela na montaži hidroelektrarne Ohau — A v Novi Zelandiji, ki je najbolj oddaljena dežela, v kateri Litostroj gradi in opremlja hidroelektrarno. Turbine in regulatorje ter drugo opremo bo dobavil Litostroj, generatorje pa »Rade Končar« iz Zagreba. To je obenem tudi naša največja hidroelektrarna v tujini.

Prišel je čas montaže v najbolj oddaljeni deželi — Novi Zelandiji. Vse se je sicer začelo z zamudo, ki je nastala zaradi gradbenih del, vendar je naša oprema sedaj že pripravljena na terenu.

Prva hidroelektrarna z našo opremo v tej deželi — Mangapapa je bila že zgrajena pred leti na severnem otoku, v gradnji pa imamo še dve po istem sistemu na severnem otoku, in sicer Lower Mangapapa ter Ruahihi.

Druga po vrsti OHAU-A je na južnem otoku, in sicer v srcu južnopacifiških Alp, z največjim vrhom 3764 m, imenovanim Mount Cook.

O Novi Zelandiji smo sicer že pred leti nekaj napisali, po tolikih letih pa bo morda zanimivo prebrati kaj več o tej deželi. Vendar nameravam tokrat napisati nekaj več o njenem južnem otoku.

Ko se človek poda na tako dolgo pot za dalj časa, se s tešnobo v srcu poslavlja od svojih domačih, od sodelavcev, domovine.

Še zadnji pogled na Ljubljano nad katero na srečo ni bilo megle, čez nekaj več kot dve uri pa smo že pristali v Londonu.

Potovanje v Novo Zelandijo je zares potovanje na »drugo stran sveta«. Lahko letite proti Jugovzhodu, lahko pa vas za enak denar peljejo tudi proti jugozahodu; vsekakor boste prispeli čisto tja spodaj na južni del Tihega oceana.

Čisto poletno septembrsko sonce se je že nagibalo proti poznemu popoldnevu, ko smo ponovno odleteli z udobnim DC 10 proti Los Angelesu.

Začudila nas je smer našega letala, ki je bilo usmerjeno na severozahod. Stevardesa je pojasnila, da letimo po krajši poti, in sicer proti Islandiji, ki jo bomo nadaljevali čez del Grenlandije, severni Atlantik, proti severnim predelom Kanade in končno proti Los Angelesu, vlemestu na zahodu ZDA. Veličasten pogled na večno zaledenelo morje in zasnežene predele Grenlandije je pritegnil potnike, ki so s svojimi fotoaparati poskušali ujeti ta delček pokrajine. Ko smo se oddaljili od zaledenega morja, nas je kapetan opozoril na brezštevilne ledene gore, ki so bile usmerjene proti jugu. Vse redkejša so bile, ko smo se bližali obalam Kanade in so z višine 12.000 m izgledale kot jadrnice.

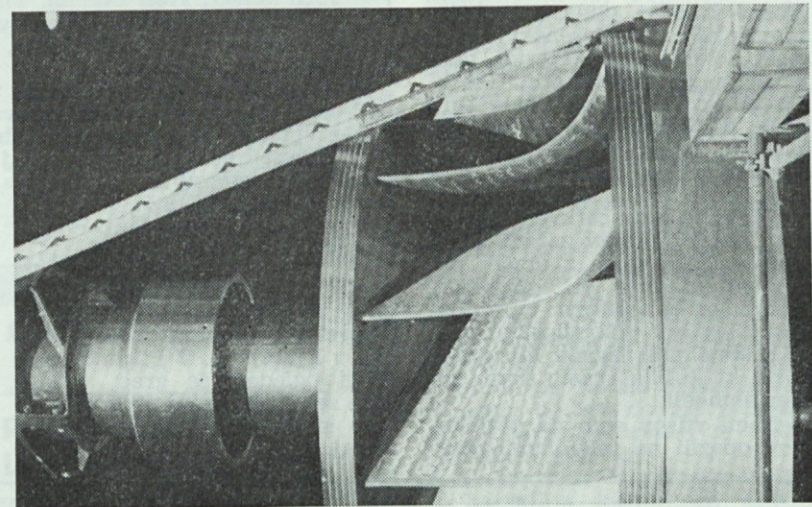
Sonce, ki je bilo ob vzletu nizko a še vedno dovolj visoko (saj smo leteli za njim), nam je omogočilo, da smo lahko videli severne predele Kanade s tisoči jezer in jezer. Ni bilo videti rastlinstva, niti opaziti naseljenosti, pod nami je bila pušta in mrzla pokrajina. Kako bo šele pozimi? Dan je bil dolg, brez konca, zato se me je loteval spanec, ko se je končno, po nekako 25 urah zmrčilo. Oddaljili smo se od Kanade, ko nas je stevardesa opozorila na San Francisko, takoj za tem pa smo se morali že pripeti za pristanek, saj je bilo že pod nami nepregledno veliko mesto — Los Angeles.

Pristali smo ob 4. uri in 25 minut po srednjeevropskem času, stevardesa pa nas je že prej opozorila, da moramo premakniti kazalce na urah nazaj za 8 ur. Tako je bil pravi čas 20 in 25 minut. Leteli smo nekaj manj kot 11 ur in preleteli daljavo okoli 9000 km.

Stavka kontrolorjev leta pa mi je omogočila miren ogled Disneylanda, saj smo odleteli šele naslednji dan zvečer.

Pol dneva za ogled Disneylanda nikakor ni dovolj, kar še

posebej velja za otroke. Ogled ni ravno poceni, vstopnica za poldnevni ali celodnevni ogled pa vsebuje toliko odrezkov za vožnje z vlaki, z žičnico, z ladjo, itd., da komaj uspeš porabiti celo. Ustaljena proga avtobusov, ki vozijo z letališča, se prebija v dolžini 70 km daleč, ve-

Montaža turbinskega rotorja z gredjo na montažnem podestu strojnice

čidel po hitrih večstevnih cestah, toda venomer smo vozili v koloni. Cesta nad cesto, avto pri avtu, vse je drvelo. Izpušnih plinov iz milijon avtomobilov tuja pacifiški veter, ki piha proti Kaliforniji, ne more očistiti. Smog nad mestom leži kot mora, sicer pa je okolica čista, s prekrasnim pogledom na oddaljene hribe, obsijane od sonca, nebo vročega septembrskega dne je bilo tega dne brez oblakov.

Kmalu pa smo morali nadaljevati pot. Odleteli smo z letalsko družbo Air New Zeland, vendar z veliko zamudo proti Havajem.

V nekaj več kot petih urah smo preleteli razdaljo 4200 km ter pristali v v Honoluluju. Še prej

smo spet naravnali ure — tri ure nazaj. Ob pristanku v Honoluluju je vsak potnik dobil cvet orhideje, nekakšen simbol Havajcev. Kmalu smo nadaljevali pot proti Novi Zelandiji do Aucklanda. Po nekako petih urah letenja smo preleteli linijo datuma. Iz Angelesa smo odleteli 6. 9. 1977, v Auckland smo prileteli 8. 9. 1977! Po preletu 7120 km dolge poti iz Honoluluja do Aucklanda smo po »dolgi« noči končno pristali. Od tu se je moje potovanje takoj nadaljevalo v Avstralijo — v Sydney. Preleteli smo Tasmansko morje med Novo Zelandijo in

skušal v čim krajšem času obiskati čim več naših rojakov. Pri tem mi je pomagal brat nekdanjega sodelavca v Litostroju — Podobnika, ki je privatni taksist. Tako sem lahko na hitro obiskal še prijatelja zdravnika iz Indije, ki sedaj živi v Sydneyu in družino Slovnik — to je svakinja bivšega dolgoletnega člana našega kolektiva, tovariša Simčiča.

Veliko bi lahko napisal o naših izseljencih, posebno tistih, ki so odpotovali še pred drugo svetovno vojno in so že ostareli, vendar niso pozabili rodni krajev. Veseli so napredka nove Jugoslavije, to priznava vsak, ki je kdajkoli po vojni obiskal Jugoslavijo.

Moj končni cilj pa je bila Nova Zelandija — gradbišče OHAU-A. Odletel sem iz prijaznega spomladanskega Sydneya v glavno mesto Nove Zelandije v Wellington, ki je sicer drugo največje po številu prebivalcev. Zunanja temperatura je bila 11°C, kar je dokazovalo, da še ni konec zime. Dokler se nisem povzpela na hrib nad mestom, kamor pelje žičnica — železnica, sploh nisem imel predstave, kako veliko je to mesto. Z vrha sem lahko občudoval v glavnem bele hišice, ki so po večini nizke hiše, grajene iz lesa in železa, medtem ko center teži s svojimi modernimi stolpnici v višino.

Uprava novozelandskih elektrarn je v Wellingtonu, in tu se je začel moj prvi delovni dan. Po dogovorih in ureditvi formalnosti sem nadaljeval pot na

Avstralijo, ki je široko okoli 2200 km. Razveselil me je čudovit pogled na sončni Sydney, največje mesto Avstralije, kjer živi med drugim tudi mnogo Jugoslovancev. Seboj sem imel vrsto naslovov naših rojakov, vendar pa je bilo premalo časa, da bi jih lahko vse obiskal.

Sydney je okoli 40 km široko in do 80 km dolgo mesto ob številnih zalivih, polotokih, hribovih. Morda je za naše oko nekoliko prenatrpano in ima premalo drevja, toda v celoti je lepo urejeno. Posebno me je prevzel centralni del mesta s slovitim mostom in novo supermoderno zgradbo opere.

Ker pot v Sydney ni vsakodnevna stvar sem se potrudil in

Del naselja mesteca Twizel z južnopacifiškimi alpami v ozadju — levo od sredine Mount Cook.

južni otok v mesto Christchurch, tretje po velikosti na Novi Zelandiji. Ob prihodu v Christchurch nisem imel občutka, da sem ob morju — tako rekoč sredi Tihega oceana, pač pa so me hladno vreme (komaj okoli 8°C) in v daljavi popolnoma beli hribovi ter smučarji z opremo spominjali na našo Gorenjsko.

Na teren sem se odpeljal z avtom v zelo slabem vremenu. Dež v nižinah ob morju, ki ga je v notranjosti zamenjal snež, me je močno oviral na 300 km dolgi poti. Vožnja po levi strani in samo ledeniška jezera, mimo katerih me je peljala pot, so bili znaki, da sem že blizu cilja. Na koncu jezera Pukaki, v katero se v vseh letnih časih stekajo reke iz ledenikov, je razgledna ploščad, od koder naj bi bil prelep pogled na Mt. Cook. Vendar mi vreme ni omogočilo tega užitka, obenem pa me je priganjalo tudi močno sneženje.

Končno sem prispel v mesto Twizel, zgrajeno pred nekaj leti, za graditelje elektrarn, ki jih bo do 1984. leta osem. Prebivalci tega mesta so v glavnem vsi zaposleni pri gradnji teh hidroelektrarn. Nekako 6000 ljudi živi svojevrstno življenje, dokaj oddaljeno od središč, v osrčju južnopacifiških Alp, imajo odlične ceste in tudi manjša letala. Tu ni industrije, zato je zrak zelo čist. Tu se bo torej začelo moje delo. Življenje monterjev, ki skrbno in odgovorno montirajo našo opremo, bom opisal v nadaljevanju, seznanil pa vas bom tudi z življenjem prebivalcev južnega otoka Nove Zelandije.

ing. Silvan Štokelj

Kako smo gospodarili v SOZD ZPS

Že od vsega začetka spremljamo gospodarjenje v delovnih organizacijah ZPS na podlagi podatkov, ki jih dobimo vsako četrtletje večinoma iz periodičnih ali zaključnih računov delovnih organizacij. Na osnovi tako zbranih podatkov pripravimo »Interni obvestilo ZPS«, ki je dosedaj edini vir informacij o rezultatih gospodarjenja v ZPS.

V prikazani tabeli so podani nekateri podatki in pokazatelji uspešnosti poslovanja za prvo polletje 1977 v primerjavi z enakim obdobjem v letu 1976 in z doseženimi rezultati ob koncu

leta 1976. Polletnega zbiranja podatkov še nismo prilagodili novi metodologiji izdelave periodičnih in zaključnih računov, zato uporabljamo tudi »stare« pojme v zvezi z dohodkom.

Pregled podatkov in kazalcev uspešnosti SOZD ZPS za prvo polletje 1977

	1976 I. polletje	1976	1977 I. polletje	Indeks 3 : 1	Indeks 3 : 2
	1	2	3	4	5
1. Planirani letni celotni dohodek	3.940.742	3.926.966	5.070.382	129	129
2. Doseženi CD	1.689.884	4.047.997	2.683.856	159	66
3. Dohodek	531.565	1.307.586	808.037	152	62
4. Ostanek dohodka	55.489	253.354	166.190	299	66
5. Družbeni proizvod	585.156	1.436.118	877.733	150	61
6. Akumulacija (ostanek dohodka + skupna amortizacija)	109.080	381.887	235.886	216	62
7. Skupna amortizacija	53.591	128.532	69.696	130	54
8. Pogodbene obveznosti	52.482	108.090	59.906	114	55
9. Zakonske obveznosti	59.975	174.491	84.409	141	48
10. Povprečno število zaposlenih	10.661	10.785	11.087	104	102
11. Celotni dohodek na zaposlenega	159	375	242	152	65
12. Dohodek na zaposlenega	50	121	73	146	60
13. Ostanek dohodka na zaposlenega	5	23	15	300	54
14. Družbeni proizvod na zaposlenega	55	133	79	144	59
15. Akumulacija (ostanek dohodka + skupna amortizacija) na zaposlenega	10	35	21	210	60
16. Povprečni mesečni OD na zaposlenega	4.140	4.284	4.642	112	108
17. Zalog materiala	—	1.407.557	1.471.010	—	104
18. Neplačana realizacija	—	140.019	180.354	—	129

Vsi podatki razen pozicije 10 in 16 so v tisočih (000) dinarjih

posamezne DO ZPS poslovale različno — ena bolj, druga manj uspešno.

Delovne organizacije izboljšujejo planske obveznosti povečane v enakem obdobju v letu 1976. Pri pregledu in primerjavi podatkov dohodka, ostanka dohodka in družbenega proizvoda vidimo zlasti pri ostanku dohodka velik porast v primerjavi z istim obdobjem lani in dovolj ugodno rast tudi ostalih podatkov. Izredno rast v primerjavi z lanskim obdobjem vidimo pri podatku akumulacije (ostanek dohodka in skupna amortizacija). Zaposlovanje delovne sile se je normalno povečalo, rast povprečnih osebnih dohodkov pa tudi ne prekoračuje normalne rasti za celotnega ZPS.

Pri kazalcih — celotni dohodek — lahko ugotovimo dohodek, ostanek dohodka in družbeni proizvod na zaposlenega v primerjavi z lanskim polletnim obdobjem večji porast, zlasti visok pa je podatek ostanek dohodka na zaposlenega. To je v glavnem posledica slabših rezultatov poslovanja (dosežen nizki ostanek dohodka) ob lanskem polletju. Manj ugodni so podatki večanja zalog materiala in neplačane realizacije. Ob ugotovitvi, da skoraj vsem DO primanjkuje obratnih sredstev, bomo v prihodnje morali zmanjševati zaloge materiala, enako pa preprečiti tudi nadaljnjo rast, oziroma zmanjšati vrednost neplačane realizacije.

dipl. ing. F. Pentek

Izlet v Moravske toplice

V zgodnjih jutranjih urah 15. oktobra smo se udeleženci izleta iz osnovne organizacije sindikata DS KSS, POAE in DR z avtobusom Transturista odpeljali v najsevernejši del jugoslovanskega ozemlja — v Pomurje. Le nekaj posameznikov je že bilo v tem delu Slovenije, polne toplic in slatin, ki se ob Muri razteza v zeleno ravnino, na jugu širi v razgibane vinorodne Slovenske gorice in na severu v razkošne borove gozdove Goriškega.

Skozi Celje in Maribor smo se peljali brez posebnega zanimanja, saj smo v teh slovenskih mestih bili že skoraj vsi. Kmalu iz Maribora, pri odcepu ceste na Šentilj in Radgono pa se je naše zanimanje povečalo. Pozornost so pritegnila jezera, ki nastajajo zaradi izsuševanja doline Pesnice. Na teh se v poletnih mesecih bohotijo lokvanji, spreletavajo divje race in na preži stoje štoklje. Po razgibani cesti, ki nas pelje mimo Črnega lesa, ki je po ljudskem izročilu

nismo mogli ogledati radgonske vinske kleti na Kapeli, ki slovi po penečih se vinih.

Pot smo nadaljevali po tipični prekmurski pokrajini z dolginami vasi, katerih skoraj vsa imena se končujejo na »ci«: Martjanci, Bakovci, Puconci, ipd. Po devetih kilometrih vožnje smo prispeli v največje mesto v Pomurju — v Mursko Soboto. Mimogrede smo si iz vozečega avtobusa ogledali tovarno mesnih izdelkov, tovarno oblačil in perila Mura, Kmetijsko indu-

voljo štirje bazeni na prostem in pokrit bazen. Najbolj pogumni so si privoščili tudi tek po kopališkem parku in skok v najbolj toplem bazenu, ki je ob neposredni bližini vrtnine. Po končanem kopanju smo si ogledali še naselje bungalovov, ki je grajeno v slogu starih prekmurskih domačij, kritih s slamo. Hišice so dejansko prijetni apartmaji z vsem udobjem, toplo in hladno vodo, sanitarijami in v zimskem času s centralno kurjavo.

Po izdatnem kosilu v moderno urejeni restavraciji, ki smo ga zaključili s prekmursko gibanico, smo se odpeljali na ogled lončarstva v Filovce in vas Bogojno. V Filovcih smo si ogledali izdelovanje črne glinaste posode v peči, v katerih posodo žgejo. Le redkokateri udeleženci ni odšel z majhnim ali velikim vrčem iz črne glin, ki ga bo spominjal na lep jesenski dan in mošt lončarja, s katerim nam je postregel ob odhodu. Da bi s seboj odnesli tudi nekaj kulturne dediščine, smo se zapeljali še v Bogojno, kjer smo si ogledali gotsko cerkev iz 14. stoletja, v katero je arhitekt Plečnik vključil novo cerkevno zgradbo. Cerkev je prav zaradi združitve starega sloga z novim posebnost, ki si jo velja ogledati. Prav tako je zanimiva opremljenost cerkve v pokrajinskem slogu s številnimi izdelki lončarske obrti, ki je bila včasih doma na tem območju.

Polni vtisov smo na poti domov opazili na telefonskih dro-

V STISKI SMO JIM PRISKOČILI NA POMOČ

V soboto, 5. novembra, smo od transfuzijske postaje prejeli nujen poziv: »Prosimo, pošljite nam krvodajalce skupine A, B in AB. Zmanjkalo nam je sveže krvi, predvidene pa so nujne operacije«.

V Litostroju je stekla akcija. Iz obstoječih seznamov smo izpisali tovariše, katerih krvna skupina se je ujemala z željeno in telefoni po tovarni so zazvonili. V slabi uri smo kljub soboti, ko je bilo veliko delavcev odsotnih, dobili šestnajst darovalcev, ki so bili takoj pripravljeni darovati svojo kri za zdravje neznanega tovariša.

Ze ob 9. uri se je odpeljala prva skupina in pol ure za tem tudi druga. Odvzem krvi je bil opravljen pri trinajstih, trem pa po zdravniškem pregledu, ki je pred vsakim odvzemom, krvi niso odvzeli.

Izredne krvodajalske akcije na poziv so se udeležili: Boža Novak, Antonija Zorž, Franc Bohte, Janez Brodnik, Milan Cimerman, Leopold Grah, Vital Gričar, Drago Kogoj, Marjan Konjar, Mitja Kregar, Tomaž Kunaver, Ignac Kušter, Jože Maver, Ivan Prisljan, Vinko Štirn in Pavel Veber.

Poleg navedenih tovarišev so bili posamično klicani še Stane Šmid, Vojko Srebrnič, Franc Avguštin, Franc Gašperlin in Rudi Mrak.

V imenu Rdečega križa, transfuzijske postaje in sindikata Litostroj se vsem darovalcem iskreno zahvaljujemo in prepričani smo, da bomo ob podobnih stiskah naleteli na prav tak odziv kot tokrat, saj se od vseh klicanih za odvzem krvi ni odzval samo eden, pa še ta iz opravičenega razloga.

M. K.

Počitniške hišice v prekmurskem stilu v Moravskih toplicah

dobil ime, ker je tamkajšnji graščak na vrhu klanca v gozdu dal umoriti svojo nezakonsko hčer, se pripeljemo skozi Lenart in druge manjše kraje do Gornje Radgone, kjer ugotovimo, da smo od mejnega prehoda v Avstrijo oddaljeni le 200 m. A žal, bili smo brez potnih listov in skoka v tujino ni bilo.

Iz Gornje Radgone smo se peljali proti Radencem in v vasi Mele lahko videli gnezdo štokelj, v katero se ptice vračajo že 18 let. V Radencih, kjer izvira ena najboljših in najkvalitetnejših slatin v državi, smo se ustavili za krajši čas in si ogledali hotel Radin z zdraviliškim delom. Po ogledu zdravilišča, kjer preprečujejo in zdravijo bolezni srca in ožilja s kopalnimi kurami s pitnimi kurami pa bolezen ledvic, sečnih poti, presnavljanje, bolezni prebavil ter živčne in menagerske bolezni, smo nadaljevali pot v srce Pomurja. Zaradi pomanjkanja časa si žal

strijski obrat Pomurka, Lesni obrat Lendava. Na Trgu zmage pa smo si ogledali veličasten spomenik z obeliskom, postavljen v spomin na skupno borbo in zmago jugoslovanskih in sovjetskih narodov. Komaj smo končali razgovor o zanimivostih, ki smo jih videli v Murski Soboti, že smo bili v Moravskih Toplicah. Tu smo se udeleženci izleta razdelili na dve skupini. Ena skupina se je odločila za kegljanje v motelu Čarda druga pa za kopanje v termalni vodi, ki so jo odkrili čisto slučajno, ko so približno pred petnajstimi leti vrtali in iskali nafto. Voda privre iz zemlje s temperaturo 62 °C in jo morajo v zdravilišču hladiti. Posebnost je tudi v tem, da je v vodi veliko nafte, seveda pa tudi ostalih mineralnih snovi, ki zdravilno učinkujejo na revmatična obolenja, degenerativna obolenja sklepov, okvare po poškodbah, presnovne motnje, kožne bolezni in nekatera ginekološka obolenja. Za kopanje so na

govih še nekaj gnezd štokelj ter se preko Ljutomera in Ptuja vračali v Ljubljano. V Ptuju smo si želeli ogledati še grad, vendar smo zamudili uro ogleda in zato smo si ga lahko ogledali le od zunaj.

Domov smo se vrnili utrujeni, vendar polni prijetnih vtisov, z željo, da bi tudi v prihodnje organizirali izlete, na katerih bi lahko spoznali tudi našo ožjo domovino.

M. K.

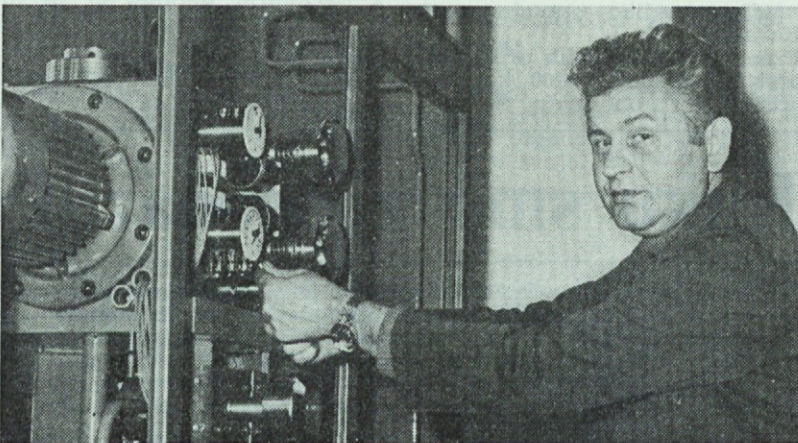
Nagrada in priznanje občine Kavadarci našemu delavcu

Sodelovanje pobratenih občin Ljubljana-Šiška in Kavadarci dobiva nove oblike, saj je na proslavi občinskega praznika te pobratene občine naš delavec Alojz Kačič dobil nagrado in priznanje za izredne rezultate na strokovnem in družbenem področju.

Občinski sindikalni svet občine Ljubljana-Šiška je med več predlaganih izbral tovariša Kačiča kot najustrežnejšega kandidata za nagrado. Treba je posebej poudariti, da to nagrado oziroma priznanje prejmejo samo najboljši delavci iz neposredne proizvodnje.

Tovariš Alojz Kačič je visokokvalificiran strojni ključavničar — monter v TOZD Montaža, ro-

jen je 18. junija 1936 v Hrastniku v rudarski družini in je član ZKJ od 1959. leta.

Odšli v pokoj

Vsi trije so več kot polovico svojega življenja posvetili Litostroju in kot pionirji tu preživeli vse težke čase, ki jih je prestajala

naša tovarna. Prav gotovo pa so s svojim delom tudi oni pripomogli v mozaiku naših uspehov. Zahvaljujemo se jim za njihovo

dolgoletno delo in požrtvovalnost in jim želimo še veliko lepih dni v pokou.

J. E.

POŠKODBE V OKTOBRU 1977

TOZD/DS	število poškodb	štev. izgubljenih delovnih dni
TOZD PUM — livarna sive litine	10	125
— livarna jeklene litine	9	144
TOZD PZO	10	100
TOZD FI	21	214
TOZD IVET	5	87
TOZD SE	1	12
TOZD IC	1	2
DS SSP	—	14

Iz podatkov je razvidno, da smo imeli v naši delovni organizaciji v mesecu oktobru 57 poškodb, od tega so se štiri pripetile na poti v službo oziroma iz nje.

Zaradi poškodb smo izgubili 698 delovnih dni ali povprečno 12,2 dneva na eno poškodbo.

V DS SSP v oktobru niso imeli nobene poškodbe, vendar so zaradi poškodb v prejšnjem mesecu izgubili 14 delovnih dni.

Glavni so je poškodovano 5 delavcev, oči 15, telo 1, prste rok 14 delavcev, ostali del roke 5, noge pa si je poškodovano 17 delavcev.

Največ poškodb se je pripetilo v ponedeljek in sredo (po 12), v torek 11, v petek 9, v soboto 8, v četrtek 4, v nedeljo pa je bila 1 poškodba.

V oktobru smo imeli 2 poškodbi manj kot v istem mesecu lani. Lani smo zaradi poškodb izgubili 639 delovnih dni ali povprečno 11,6 delovnih dni na eno poškodbo, kar je nekoliko manj kot v letošnjem letu.

Služba varstva pri delu

Septembra je odšel v pokoj tudi Valentin LESKOVEC, obločni varilec v TOZD PUM, ki je prišel v Litostroj 19. 8. 1947

31. avgusta je po tridesetih letih zvestobe Litostroju odšla v zaslužni pokoj Božena BOŽIČ. Bila je vodja odseka v tajništvu splošnega sektorja. V Litostroju se je zaposlila 1. januarja 1947

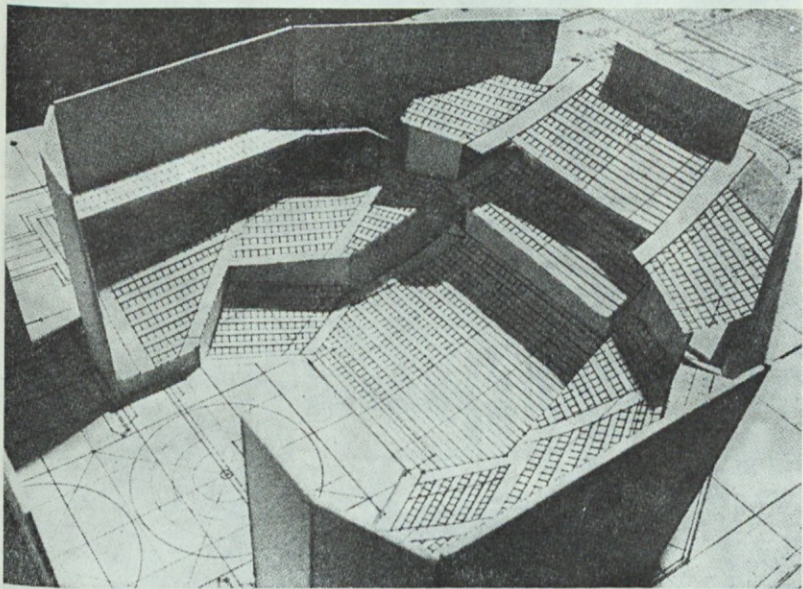

31. oktobra je odšel v pokoj Franc ZIHERL, jedrar v TOZD PUM. V Litostroj je prišel 1. avgusta 1952

Kulturni center IVAN CANKAR

V lanskem letu smo praznovali 100-letnico rojstva Ivana Cankarja, enega naših največjih pisateljev in dramatikov. Ob obletnici se je porodila tudi ideja,

da Ljubljana dobi že dolgo načrtovano kulturno središče. Mesto doslej ni imelo večjega kulturnega središča, kjer bi se odvijale kulturno umetniške in družbeno-

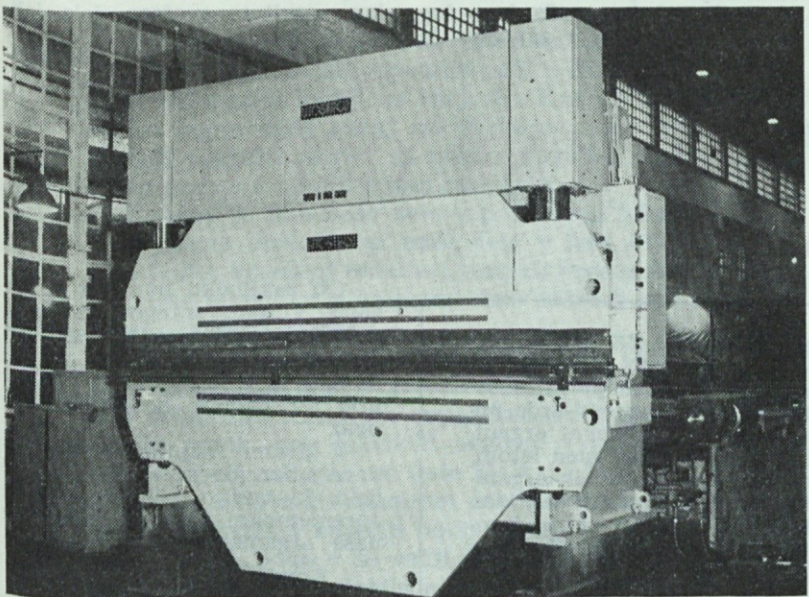
Posnetek modela velike dvorane v kulturnem centru »Ivan Cankar«

TOZD PPO — PROIZVODNJA PREOBLIKOVALNE OPREME

Montažni prostor je zaseden kot še nikoli. Večina preoblikovalnih strojev, ki so trenutno v fazi montiranja, gre v Sovjetsko zvezo in Zvezno republiko Nemčijo.

V Sovjetsko zvezo smo pred kratkim poslali prvih 5 zapogibnikov HKOC-1315 v skupni teži 160 ton, sedaj pa odpremljamo naslednjih 10 zapogibnikov HKCO-1250 v skupni teži 210 ton. Proizvodnja ostalih 17 zapogibnikov teče po planu. V letošnjem letu smo odpremlili v Sovjetsko zvezo še 5 zapogibnikov. Za zvezno republiko Nemčijo imamo v končni fazi montiranja 8 strojev za tlačno litje aluminija DMKh-400 in 7 strojev DMKh-160, ki jih nameravamo odpremiti še letos.

Pri tako bogatem izvozu vsekakor nismo pozabili na domače kupce. Ta mesec smo poslali stroje za IKARUS — Zemun (stroj HVO-2-160), Radeljevič—Dubrovnik (HPO-1-250), Libela—Celje (HPC-1-25), Jedinstvo—Bačka Palanka (HVC-2-100) pa tudi nekaj hidravličnih naprav za različne kupce.

OBVESTILO VOJAKOM

Zaradi problemov, ki nastajajo ob ponovnem zaposlovanju vojakov, ko se vrnejo iz vojske, jih želimo ob odsluženju vojaškega roka opozoriti na nekatere obveznosti, ki jih morajo opraviti pred ponovno zaposlitvijo. Opozorilo velja predvsem za to, da ne bi prišlo do prekinitve delovnega razmerja.

Vojaški obveznik — delavec, ki je odslužil kadroviski rok v JLA, mora nastopiti delo v času 15 dni po datumu, ki ga ima navedenega kot datum odpusta v vojaški knjižici. To velja tudi za tiste, ki so bili predčasno odpuščeni zaradi nagrajnega ali rednega dopusta itd.

Vojaške obveznike — delavce pa še posebej opozarjamo, da mora vsak v roku navedenih 15 dni obvezno opraviti še ustrezen zdravniški pregled, ki traja od 3 do 5 dni. To torej pomeni, da se mora delavec v delovni organizaciji javiti pravočasno, da bo lahko pričel z rednim delom že petnajsti dan po prihodu iz JLA.

Poleg tega obveščamo vse vojaške obveznike — delavce, pa tudi ostale, ki se želijo zaposliti, da do zaposlitve ne more priti, če nimajo urejene stalne oziromačasne vojaške prijave pri upravnem organu za narodno obrambo v matični občini oziroma v občini začasnega bivanja. Zato morajo vsi tisti, ki bodo začasno bivali na območju ljubljanskih občin, prinesiti s seboj tudi potrdila o začasnem odjavi z oddelka (sekretariata) za narodno obrambo v matični občini.

Ob neupoštevanju teh navodil, ne moremo zagotoviti pravočasnega nastopa delovnega razmerja, kar lahko pripelje do prekinitve.

Vojaški referent

politične dejavnosti, zato je ta ideja naletela na odobravanje tudi v širši družbenopolitični skupnosti.

Na oktobrskih sejah so delegati vseh zborov skupščine občine Ljubljana-Siška podprli pristop k družbenemu dogovoru o financiranju izgradnje kulturnega centra. Osnutek družbenega dogovora predvideva način financiranja in podpisnike dogovora. Predračunska vrednost izgradnje z vso tehnično opremo je 600 milijonov din. Pri financiranju bodo sodelovali mesto Ljubljana in ljubljanske občine s 45 %, Socialistična republika Slovenija in kulturna skupnost Slovenije s 35 odst. vrednosti izgradnje, ter ostali podpisniki — RTV Ljubljana, Ljubljanska banka, Iskra in SOZD Emona Ljubljana z udeležbo preostalih 20 % vrednosti. Pri financiranju bo sodelovalo tudi podjetje za PTT promet, ki bo zgradilo v centru telefonsko in teleprintersko centralo. Za dokončno izgradnjo in financiranje bo izdelan samoupravni sporazum, h kateremu bodo lahko pristopile vse zainteresirane organizacije združenega dela.

Kulturni center Ivan Cankar bo zgrajen na ploščadi Trga revolucije in bo obsegal tri dvorane in areno z vsemi spremljajočimi prostori za skupno 2900 obiskovalcev. Velika dvorana bo imela prostora za 1500—1600 obiskovalcev, srednja za 800, mala dvorana pa za 250 obiskovalcev. V areni bo 200 do 220 sedežev, ki jih bodo nameščali za vsako prireditev posebej. je načrtovana v srednjeročnem

Izgradnja kulturnega centra obdobju 1976—1980. Z deli so sicer že pričeli, vendar so pri izkopavanju temeljev naleteli na ostanke stare Emone, to pa je delo pri izgradnji kulturnega centra precej zavrla.

F. N.

ZAHVALE

Ob našem odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem ICL za razumevanje, pomoč in prijateljsko sodelovanje v času našega službovanja.

Posebno se zahvaljujemo za darila in družabno srečanje ob našem odhodu v pokoj, ki nam bo vsem ostalo v najlepšem spominu.

Vojmir Šerbec,
Janez Kunaver in
Dominik Komel

Iskreno se zahvaljujem vodstvu kadrovske splošnega sektorja, vsem sodelavkam in sodelavcem za darila in za pristrčno slovo ob mojem odhodu v pokoj. Celotnemu kolektivu Litostroja želim še veliko uspehov pri nadaljnjem delu. Božena Božič

Sodelavcem in prijateljem v kolektivu Litostroj se ob mojem odhodu v pokoj iskreno zahvaljujem za počastitev in sprejeta darila.

Vsem želim še veliko delovnih uspehov. Anton Gostiša
TOZD FI

Lepo se zahvaljujem vsem sodelavcem iz livarne sive litine za izkazano pozornost, darilo ter pristrčno poslovanje ob mojem odhodu v pokoj. Vsem želim še mnogo delovnih uspehov, zdravlja in zadovoljstva v kolektivu. Valentin Leskovec

VOJAKOVO PISMO

Tudi jaz sem se odločil, da vam pišem in vas lepo pozdravljam. Vsakokrat sem vesel, ko prejmem litostrojski časopis, iz katerega izvem za novice iz tovarne. Ob prebiranju časopisa se mi tudi vedno vzbudi želja, da bi mi že minili ti dnevi v vojski in bi se lahko vrnil k svojemu delu.

V upanju, da se kmalu vidimo, lepo pozdravljam sodelavce v pločevinarni. Stane Strmec

FOTO KRONIKA

DELEGACIJA KP ITALIJE IZ PIEMONTE OBISKALA TUDI LITOSTROJ

V zadnjih dneh preteklega meseca je na povabilo predsednika CK ZK Slovenije Franceta Popita Slovenijo obiskala petčlanska delegacija deželne komiteja KPI za Piemont. V programu štiridnevnega bivanja v Sloveniji je delegacija pod vodstvom člana centralne kontrolne komisije KPI Vita Damico obiskala tudi Litostroj.

Gostje so si v spremstvu predstavnikov samoupravnih organov, DPO ter vodstva Litostroja z zanimanjem ogledali naše proizvodne obrate ter se pri tem seznanili s proizvodnim programom in razvojem Litostroja.

Po ogledu tovarne pa je bil v prostorih delavske restavracije razgovor, kjer so se gostje zanimali za našo samoupravno organiziranost, delovanje samoupravnih organov ter za način odločanja delavcev o vseh zadevah, ki so mu zagotovljene z ustavo in zakonom o združenem delu.

Beseda je stekla tudi o organiziranosti sindikata in še posebej o organizaciji Zveze komunistov pri nas.

K. G.

OBISK IZ PARME

— 19. oktobra nas je obiskala sindikalna organizacija iz Parme. V spremstvu predsednika OO sindikata tovariša Podbevška so si ogledali tovarno, nato pa so se v daljšem pogovoru seznanili z našo delovno organizacijo, proizvodnim programom ter položajem delavca pri nas. Veliko pozornost so posvetili vprašanju družbenega standarda, socialni problematiki ter našemu samoupravnemu sistemu.

IZLET UPOKOJENCEV

15. septembra je naša delovna organizacija ob svoji 30-letnici organizirala izlet za upokoence v Poreč. Izlet je trajal tri dni in potekal v prijetnem vzdušju, saj so se srečali bivši sodelavci, ki se že dlje časa niso videli.

V petek dopoldne sta bila za upokoence organizirana dva krajša izleta — eden v Pulo, kjer so si ogledali Pulsko areno in staro mesto, drugi pa v Vrsar in Limski kanal.

Popoldne pa so se vsi upokoenci zbrali v čudoviti kongresni dvorani v hotelu Delfin, kjer so jih pozdravili predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Litostroja in predsednik sindikata gostinskega podjetja Plava laguna. Tovariš Živkovič, sekretar ZK Litostroj se je zahvalil vsem upokoencem za njihov doprinos pri razvoju Litostroja in jim dejal, da so pri nas še vedno prav dobrodošli gostje. Ob koncu so vsem upokoencem podelili še značke, ki smo jih izdali ob 30-letnici naše delovne organizacije.

Po zabavnem in prijetno preživetem drugem večeru, so se upokoenci naslednji dan vrnil domov v Ljubljano.

• Ker imamo v uredništvu časopisa tudi nekaj skupinskih posnetkov upokoencev, ki so se udeležili tega izleta, jih prosimo, da se obrnejo na nas (pismeno, ustno ali po telefonu), če želijo katero. Mnenja smo, da bomo tako ustregli marsikateremu upokoencu, ki bi bil te slike zelo vesel.

Novi stroji — boljša tehnologija

V času izgradnje naše tovarne so prihajale v podjetje pošiljke demontiranih strojev iz nemških tovarn, ki jih je reparacijska komisija dodelila naši državi kot vojno odškodnino. Ti stroji so bili večinoma starejših modelov in tudi že močno izrabljeni. Tako je bilo pogosto slišati, da so se Nemci dejansko znebili starih in manj produktivnih strojev in ko so svojo deželo ponovno industrializirali, so jo opremili z novjšimi stroji. V Nemčiji je bilo po drugi svetovni vojni restavriranih veliko tovarn s pomočjo »maršalovega plana« in to pretežno s stroji iz ZDA.

Znatno število demontiranih reparacijskih strojev, ki smo jih dobili, je bilo poškodovanih od bombnih napadov, mnogi so bili poškodovani tudi pri demontaži in razstavljanju, zgodilo se je tudi, da pošiljke niso prispele kompletne, ker so se deli ob površni kontroli na železnici usmerjali na različne konce. Tako smo na primer dobili vodoravni vrtno-frezalni stroj FRORIEP brez delovanja vretena ali pa električno obločno talilno peč Stein-Rubeaux brez transformatorja.

Kmalu zatem je začela prihajati v Jugoslavijo tudi strojna oprema pomoči UNRRE. Tu želimo povedati, da ti stroji niso prihajali v tovarno po naši vnaprej izdelani specifikaciji, pač pa smo bili veseli vsakega stroja, za katerega smo okvirno ocenili, da nam bo v proizvodnji koristil.

Leta 1950 smo imeli:

40% strojev iz nemških reparacij,

20% strojev iz pomoči UNRRE,

40% ostalih strojev pa je bilo deloma od pripojenih podjetij, tudi naših, ki smo jih dobili iz uvoza (na primer Maagovi stroji za ozobljenje).

• • •

Litostroj je prva tovarna v Jugoslaviji, ki je kupila vodoravni vrtno-frezalni stroj, izdelan v zavodih Novosibirsk iz Sovjetske zveze. To pomeni, da smo orali ledino tako pri izdelavi same lokacije stroja s pripadajočimi enotami, kakor tudi s samo montažo in vključitvijo stroja v proizvodnjo. Posebno težavno je bilo stroj namestiti, ker po svoji velikosti pa tudi zaradi uporabe žerjavov dovolj velike zmogljivosti spada le v 14. polje obdelovalnice, v tako imenovano montažno halo. Upravičeno so delavci montaže pritožujejo, da jim krčimo življenjski prostor. V omenjeni montažni hali montiramo vodne turbine z opremo, velike črpalne agregate ter ostale velike objekte iz tovarniškega programa, seveda, če je na voljo prostor. Pripravljalna dela za namestitev tega stroja so bila dokaj obsežna, saj smo morali

prestaviti velika radialna vrtna »KOLB« z vpenjalnimi ploščami. Bodoči kupci teh strojev iz Jugoslavije na primer železarna Ravne, Rade Končar iz Zagreba ter Metalna iz Maribora so hodili k nam na ogled in po informacije, ki so jih zanimali.

Zanimivo je ob tej priliki slišati, s kakšno hitrostjo napreduje tehnika v izgradnji obdelovalnih strojev, ne samo na zahodu, pač pa tudi v Sovjetski zvezi. Medtem ko sta Litostroj in za njim železarna Ravne prejela vodoravni vrtno-frezalni stroj modela 2B660 $\phi 1$ z napravo za programsko pozicioniranje, pa prejme Rade Končar iz Zagreba že stroj s programsko napravo, katerega upravljamo s pomočjo luknjane traku. V zadnjih desetletjih je napredek v električni opremi v stalnem porastu, tako lahko govorimo, da imajo elektrifikarji sedaj pri strojih najpomembnejšo vlogo.

Vodstvo težke obdelave je kot prvega upravitelja stroja imenovalo »borverkista« tovariša Franca Pekolja. To je delavec z bogato prakso, ki si jo je pridobil na podobnih, toda manjših strojih v naši tovarni. Kaj pomeni dati izkušenemu delavcu v roke tako zapleten stroj, se je pokazalo tudi v tem primeru, kajti prav njemu se moramo zahvaliti, da je z vso resnostjo vpeljal stroj v obratovanje. V razgovoru s tovarišem Pekoljem, ki nam je na postavljena vprašanja z veseljem odgovarjal, smo zvedeli marsikaj.

Kdaj ste se zaposlili v Litostroju?

V tovarno sem prišel 22. avgusta 1962. leta, in sicer iz Trebnjega, kjer stanujem še danes in se že 15 let vozim z avtobusom na delo.

Kje ste bili zaposleni pred vstopom v naše podjetje?

Zaposlen sem bil v Trebnjem v mizarški delavnici, ker je to moj osnovni poklic, saj sem izučeni za mizarja.

Ali ste pri spremembi poklica našli težave?

Seveda, in to od začetka, dokler se človek ne privadi novemu okolju in novemu delu. (Naj kot komentar k temu povem, da smo imeli v strojnem obratu delavca Podlunška, ki je bil po poklicu krojač, a se je uspešno

uveljavil pri vzdrževanju Maagovih strojev za ozobljenje, ki še danes predstavljajo višek tehnike. Iz tega sledi, da je nagnjenje k določeni stroki prvenstvenega pomena za uveljavitev pri delu).

Na katerih delovnih mestih ste bogatili vaše znanje?

Sprva sem delal na vodoravnem vrtno-frezalnem stroju Schiess z vretenom $\phi 80$ mm na tretjem polju obdelovalnice. Že naslednje leto sem bil premeščen k staremu vrtnemu frezalnemu stroju Defries (ta stroj je bil kasneje demontiran, kajti na njegovo mesto smo postavili novo izdelani podoben stroj znamke Škoda WD 200 A, in sicer v letih 1969–1970). Leta 1965 sem bil prestavljen iz Defriesa k borverku Froriep iz 14. polja, kjer sem delal vse do leta 1970. Ko je bil novo dobavljeni borwerk Škoda WD 200 A zmontiran, sem bil postavljen k temu stroju.

Od kdaj pa delate na novosibiru, kot so ga preimenovali naši delavci?

Res je, da ga imenujemo »novosibirec«, ker je ime proizvajalca Tovarna težkih strojev in hidravličnih stiskalnic iz Novosibirska neprikladno. Na tem stroju delam od 15. 8. 1976, torej eno leto in 3 mesece.

Kako se je vključil ta stroj v naš proizvodni program?

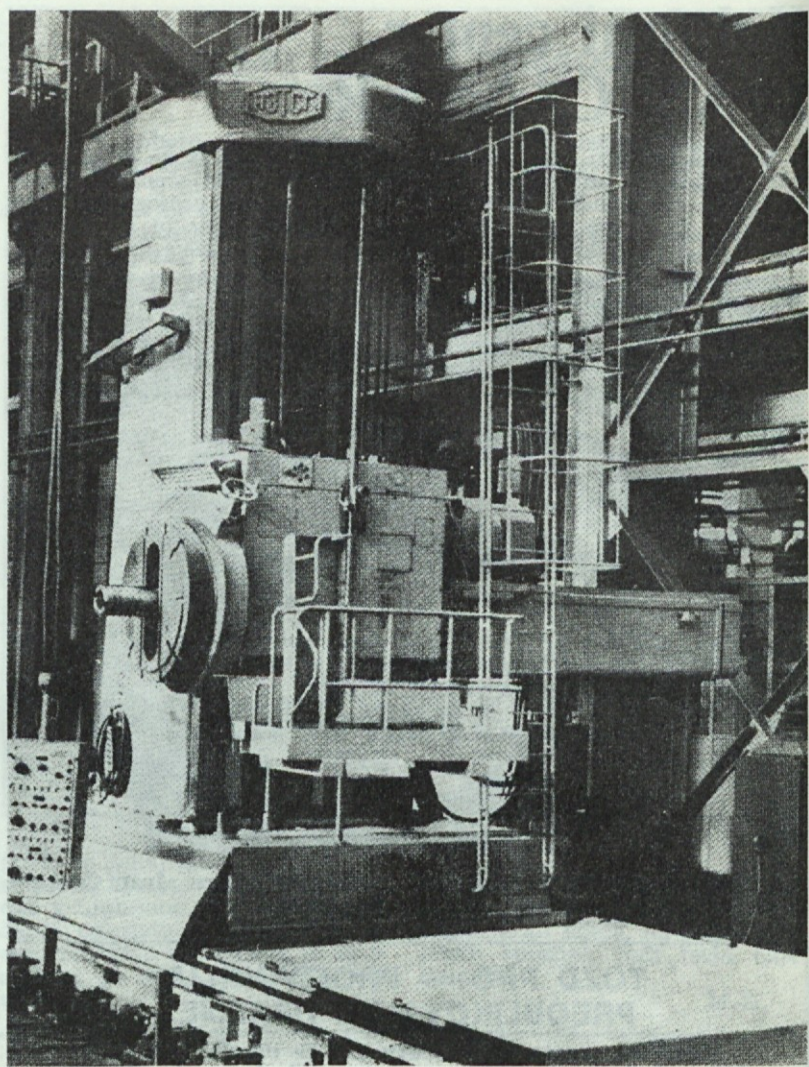
Moram reči, da kar dobro, zlasti za precizna dela.

Delitev dela na posamezne stroje je dokaj neprijetna zadeva in ste eden redkih, ko pravite, da ste s tem zadovoljni?

Kot odgovor na to vprašanje moram reči, da obstaja popolno sodelovanje z vodstvom težke obdelave, predvsem pa moram omeniti dobro sporazumevanje z glavnim dispečerjem tovarišem Jernejem Sitarjem, ki temu stroju dodeli tiste predmete, ki mu »ležijo«.

Kaj bi še lahko povedali o stroju?

Sedaj ga že tako dobro poznam, da že vem, kje iskati napako, če kaj odpove. Vzdrževal

Stroj je opremljen z napravo za programsko pozicioniranje v dveh koordinatah, in sicer v različicah: (x+y); (x+z); (x+z).

Vodoravni vrtno-frezalni stroj model 2B660 $\phi 1$
Tehnični podatki stroja:

Premier delovnega vretena	$\phi 220$ mm
Vzdolžni hod (x koordinata)	6000 mm
Vertikalni hod (y koordinata)	3000 mm
Izpah delovnega vretena ali globina vrtanja (z ₁ koordinata)	1800 mm
Premični hod stebra (z ₂ koordinata)	600 mm
Priključna moč motorjev	140 kW

ce sam usmerjam, kje naj koncentrirajo svoje delo.

In še zadnje vprašanje — kako ste zadovoljni z zaposlitvijo v Litostroju?

V Litostroju sem zelo zadovoljen, ker me to delo veseli in ker rezultate svojega dela lahko vidim.

A. Levstik

REALNE IN KRITIČNE OCENE DELOVANJA

Na letni konferenci osnovne organizacije ZK TOZD PZO smo pregledali svoje delovanje — najprej ko smo bili že vključeni v TOZD P1, zatem pa v naši družbenopolitični organiziranosti. Posebej smo poudarili redno spremljanje poslovnih politike in problematike v TOZD in delovni organizaciji ter pomembne akcije, ki smo jih izvajali med letom. Dosegli smo usklajeno delo vseh družbenopolitičnih organizacij in vodstva, kar je v svojem poročilu poudaril sekretar OO ZK TOZD PZO RADE VUNJAK, ki je bil ponovno izvoljen za sekretarja osnovne organizacije kot neposredni proizvajalec in kot družbenopolitični delavec.

V uvodu svojega poročila je tovariš Vunjak našel nekatere pomembnejše akcije, ki smo jih izpeljali med letom, pri čemer je poudaril vlogo članov ZK in našega delovanja na vseh ravneh družbenopolitične in samoupravne organiziranosti. Samoupravni odnosi prodirajo vse globlje v našo prakso, terjajo spremembo zavesti delavcev, odnos do dela, boljše kvaliteto in kvantiteto dela, ki bo posebno prišla do izraza v spremenjenih odnosih, katerih delavci doslej nismo bili vajeni v taki meri.

V kadrovski politiki moramo uveljaviti dosledno načela, ki bodo zagotovila nadaljnjo rast TOZD ne glede na to ali je vodilni ali vodstveni delavec član ZK ali ne, temveč da dosledno uresničijo samoupravne in družbenopolitične dogovore ter obvladujejo čas in prostor. Ker je v naši temeljni organizaciji polovica mladih delavcev, je treba še večjo pozornost posvetiti njihovi rasti in dograjevanju na dveh področjih našega delovanja in življenja.

Posebno pozornost bo treba posvetiti družbenemu in funkcionalnemu izobraževanju ter udeležbi na organiziranih predavanjih, seminarjih ali pogovorih.

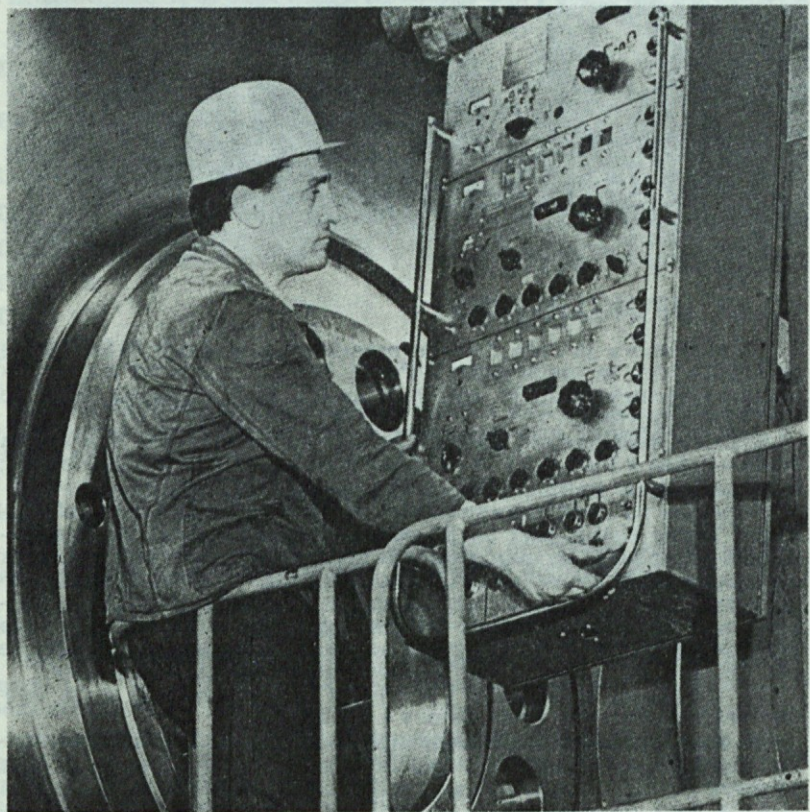
Tovariš Vunjak je posebej poudaril potrebo po aktivnosti članov v predkongresnem obdobju z ozirom na spremljanje vseh dogajanj ter realizacijo sprejetih obvez. Naša samoupravna in družbenopolitična organiziranost iz dneva v dan dobiva svojo obliko, ki izhaja iz naših družbenopolitičnih dogovorov, ustavnih in zakonskih načel. To nas zavezuje k še večji aktivnosti in k razvijanju samoupravnih odnosov. Važno je uveljavljanje načel Zakona o združenem delu v naši samoupravni in družbenopolitični praksi je poudaril tovariš Vunjak in zatrdil, da bodo vsi samoupravni normativni akti za registracijo TOZD pravočasno izdelani, prav tako tisti o katerih nas zavezuje zakon.

Govorili smo tudi o družbeno-ekonomskih odnosih in iskanju najboljših rešitev.

Ob zaključku poročila je tovariš Vunjak spregovoril še o delovanju sindikata in ZSM, pri čemer je poudaril vlogo in aktivnost delovanja članov ZK v njih ter ugodno ocenil njihovo delo.

V živahni razpravi so bile podane smernice za naše nadaljnje delo, ki vodijo h kvalitativnim spremembam na vseh področjih naše organiziranosti.

Komisija za informiranje

Vrtalec — rezkalec Franc Pekolj

LITOSTROJ
IZVAJALNA STROJNICA, VARNOSTNI STROJ, ZAVOD LITOSTROJ

Glasi delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 5500 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukoslav Živkovič, Leopold Šolc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražišar, dipl. inž., Milan Jurjevčič, Ivan Elihan.

Glavni in odgovorni urednik Ivan Elihan, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva 56-021 (h.c.) interna 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.